

budimex

GRUPA BUDIMEX

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE

za rok zakończony 31 grudnia 2018 roku

**sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi
Standardami Sprawozdawczości Finansowej
zatwierdzonymi przez Unię Europejską**

*(wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych)***Indeks do skonsolidowanego sprawozdania finansowego**

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ	4
SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	6
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW	7
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM	8
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH	10
NOTY DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO	12
1. Informacje ogólne	12
2. Opis ważniejszych stosowanych zasad rachunkowości	12
3. Zarządzanie ryzykiem finansowym	28
4. Zarządzanie kapitałem	31
5. Ważne oszacowania i założenia	32
6. Działalność zaniechana	33
7. Podmioty wchodzące w skład Grupy Budimex	34
8. Informacje dotyczące segmentów operacyjnych	36
9. Rzeczowe aktywa trwałe	40
10. Nieruchomości inwestycyjne	42
11. Wartości niematerialne	43
12. Wartość firmy jednostek podporządkowanych	44
13. Inwestycje w jednostkach wycenianych metodą praw własności	45
14. Aktywa finansowe oraz zobowiązania finansowe	47
14.1. Pożyczki udzielone	49
14.2. Instrumenty pochodne	49
14.3. Inwestycje w instrumenty kapitałowe	51
14.4. Inwestycje w instrumenty dłużne	51
15. Należności z tytułu umowy koncesyjnej	52
16. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	52
17. Zapasy	54
18. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	55
19. Kapitały	55
20. Kapitał własny przypisany udziałom niedającym kontroli	56
21. Kredyty, pożyczki i inne zewnętrzne źródła finansowania	58
22. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	59
23. Podatek dochodowy	60
24. Zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych	63
25. Rezerwy na zobowiązania i inne obciążenia	65
26. Kontrakty budowlane	66
27. Przychody przyszłych okresów	66
28. Kaucje z tytułu umów o budowę	66
29. Przychody z umów z klientami	67
30. Koszty według rodzaju	70
31. Koszty świadczeń pracowniczych	70
32. Pozostałe przychody i koszty operacyjne	70
33. Zbycie jednostek zależnych	71
34. Przychody i koszty finansowe	73
35. Zysk / (strata) na akcję	73
36. Dywidenda na akcję	73
37. Sprawozdanie z przepływów pieniężnych	74
38. Aktywa Grupy zabezpieczające zobowiązania	74
39. Płatności w formie akcji	74

Noty przedstawione na stronach 12-81 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego

(wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych)

40.	Transakcje z podmiotami powiązanymi	75
41.	Poniesione i planowane nakłady inwestycyjne	78
42.	Zobowiązania inwestycyjne (pozabilansowe)	78
43.	Przyszłe zobowiązania z tytułu umów najmu, dzierżawy oraz leasingu operacyjnego	78
44.	Zdarzenia po dniu bilansowym	78
45.	Zobowiązania i należności warunkowe	79
46.	Zatrudnienie	79
47.	Istotne zdarzenia mające wpływ na sytuację finansową Grupy	80

*(wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych)***Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej**

AKTYWA	Nota	31 grudnia 2018 roku	31 grudnia 2017 roku
Aktywa trwałe (długoterminowe)			
Rzeczowe aktywa trwałe	9	258 123	162 422
Nieruchomości inwestycyjne	10	28 365	24 623
Wartości niematerialne	11	28 389	30 163
Wartość firmy jednostek podporządkowanych	12	73 237	73 237
Inwestycje w jednostkach wycenianych metodą praw własności	13	37 427	39 228
Inwestycje w instrumenty kapitałowe	14.3	9 778	9 501
Kaucje z tytułu umów o budowę	28	49 103	30 138
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	16	21 807	39 341
Należności z tytułu umowy koncesyjnej	15	46 416	46 440
Pozostałe aktywa finansowe	14	74 145	67 033
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	23	361 851	405 208
Aktywa trwałe (długoterminowe) ogółem		988 641	927 334
Aktywa obrotowe (krótkoterminowe)			
Zapasy	17	1 611 813	1 425 100
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	16	819 300	689 939
Kaucje z tytułu umów o budowę	28	28 311	27 812
Wycena kontraktów budowlanych	26	561 537	483 501
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego		33 102	30 298
Pozostałe aktywa finansowe	14	4 495	286 533
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	18	1 409 152	2 126 839
Aktywa obrotowe (krótkoterminowe) ogółem		4 467 710	5 070 022
SUMA AKTYWÓW		5 456 351	5 997 356

(wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych)

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej (cd.)

KAPITAŁ WŁASNY I ZOBOWIĄZANIA	Nota	31 grudnia 2018 roku	31 grudnia 2017 roku
KAPITAŁ WŁASNY			
Kapitał podstawowy	19	145 848	145 848
Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	19	87 163	87 163
Pozostałe kapitały rezerwowe	24, 39	1 600	2 557
Różnice kursowe z przeliczenia oddziałów i podmiotów zagranicznych		6 947	5 342
Zyski zatrzymane		501 783	640 533
Kapitał własny przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej		743 341	881 443
Kapitał własny przypisany udziałom niedającym kontroli	20	7 136	685
Kapitał własny ogółem		750 477	882 128
ZOBOWIĄZANIA			
Zobowiązania długoterminowe			
Kredyty, pożyczki i inne zewnętrzne źródła finansowania	21	184 110	92 086
Kaucje z tytułu umów o budowę	28	222 751	203 643
Rezerwy na zobowiązania długoterminowe i inne obciążenia	25	367 306	305 858
Zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych	24	12 639	11 086
Pozostałe zobowiązania finansowe	14	2 015	2 250
Zobowiązania długoterminowe ogółem		788 821	614 923
Zobowiązania krótkoterminowe			
Kredyty, pożyczki i inne zewnętrzne źródła finansowania	21	54 823	30 324
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	22	1 720 438	1 697 984
Kaucje z tytułu umów o budowę	28	214 866	217 193
Rezerwy na straty na kontraktach budowlanych	26	158 035	243 829
Wycena kontraktów budowlanych	26	575 183	783 209
Przychody przyszłych okresów	27	996 224	1 345 267
Rezerwy na zobowiązania krótkoterminowe i inne obciążenia	25	187 938	170 762
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego		6 846	3 404
Zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych	24	1 412	1 537
Pozostałe zobowiązania finansowe	14	1 288	6 796
Zobowiązania krótkoterminowe ogółem		3 917 053	4 500 305
Zobowiązania ogółem		4 705 874	5 115 228
SUMA KAPITAŁU WŁASNEGO I ZOBOWIĄZAŃ		5 456 351	5 997 356

(wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych)

Skonsolidowany rachunek zysków i strat

	Nota	Rok zakończony 31 grudnia	
		2018 roku	2017 roku
Działalność kontynuowana			
Przychody netto ze sprzedaży produktów i usług oraz towarów i materiałów	29	7 387 137	6 369 309
Koszty sprzedanych produktów i usług oraz towarów i materiałów	30	(6 758 048)	(5 559 485)
Zysk brutto ze sprzedaży		629 089	809 824
Koszty sprzedaży	30	(30 650)	(34 016)
Koszty ogólnego zarządu	30	(229 593)	(216 627)
Pozostałe przychody operacyjne	32	67 977	61 070
Pozostałe koszty operacyjne	32	(63 824)	(31 933)
Zysk ze zbycia jednostek zależnych	33	44 011	-
Zysk z działalności operacyjnej		417 010	588 318
Przychody finansowe	34	28 291	37 084
Koszty finansowe	34	(40 118)	(40 771)
Udział w (stratach) netto jednostek podporządkowanych wycenianych metodą praw własności	13	(1 795)	(4 199)
Zysk brutto		403 388	580 432
Podatek dochodowy	23	(97 904)	(115 838)
Zysk netto z działalności kontynuowanej		305 484	464 594
Zysk netto za okres		305 484	464 594
<i>z tego zysk przypadający:</i>			
akcjonariuszom Jednostki Dominującej		305 424	464 408
<i>udziałom niedającym kontroli</i>	20	60	186
<i>Podstawowy i rozwodniony zysk przypadający akcjonariuszom Jednostki Dominującej na akcję (w złotych)</i>	35	11,96	18,19

*(wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych)***Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów**

	Rok zakończony 31 grudnia	
	2018 roku	2017 roku
Zysk netto za okres	305 484	464 594
Inne całkowite dochody, które:		
<i>Zostaną następnie przeklasyfikowane na zyski lub straty po spełnieniu określonych warunków:</i>		
Różnice kursowe z wyceny oddziałów i podmiotów zagranicznych	37	1 605
Podatek odroczony dotyczący składników innych całkowitych dochodów		-
<i>Nie zostaną następnie przeklasyfikowane na zyski lub straty:</i>		
Zyski/(straty) aktuarialne	24	(1 181)
Podatek odroczony dotyczący składników innych całkowitych dochodów	23	224
Inne całkowite dochody netto	648	(2 350)
Całkowite dochody za okres	306 132	462 244
<i>z tego przypadające:</i>		
akcjonariuszom Jednostki Dominującej	306 072	462 057
<i>udziałom niedającym kontroli</i>	20	60

*(wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych)***Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym**

	Kapitał podstawowy	Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	Kapitał przypadający akcjonariuszom Jednostki Dominującej				Udziały niedające kontroli	Kapitał własny ogółem	
			Pozostałe kapitały rezerwowe		Różnice kursowe z przeliczenia oddziałów i podmiotów zagranicznych	Zyski zatrzymane			Razem
			Płatności w formie akcji	Zyski/(straty) aktuarialne					
Stan na 1 stycznia 2018 roku	145 848	87 163	7 171	(4 614)	5 342	640 533	881 443	685	882 128
Zysk za okres	-	-	-	-	-	305 424	305 424	60	305 484
Inne całkowite dochody	-	-	-	(957)	1 605	-	648	-	648
Całkowite dochody za okres	-	-	-	(957)	1 605	305 424	306 072	60	306 132
Sprzedaż pakietu niekontrolującego jednostki zależnej (nota 20)	-	-	-	-	-	5 411	5 411	7 189	12 600
Sprzedaż jednostek zależnych (nota 33)	-	-	-	-	-	-	-	(664)	(664)
Wyplata dywidendy przez Budimex SA (nota 36)	-	-	-	-	-	(449 585)	(449 585)	-	(449 585)
Wyplata dywidendy dla udziałowców niekontrolujących (nota 20)	-	-	-	-	-	-	-	(134)	(134)
Stan na 31 grudnia 2018 roku	145 848	87 163	7 171	(5 571)	6 947	501 783	743 341	7 136	750 477

Noty przedstawione na stronach 12-81 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego

*(wszystkie kwoty wyrażone są w tysiącach złotych)***Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym (cd.)**

	Kapitał podstawowy	Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	Kapitał przypadający akcjonariuszom Jednostki Dominującej				Udziały niedające kontroli	Kapitał własny ogółem	
			Pozostałe kapitały rezerwowe		Różnice kursowe z przeliczenia oddziałów i podmiotów zagranicznych	Zyski zatrzymane			Razem
			Płatności w formie akcji	Zyski/(straty) aktuarialne					
Stan na 1 stycznia 2017 roku	145 848	87 163	7 171	(2 446)	5 525	558 116	801 377	4 443	805 820
Zysk za okres	-	-	-	-	-	464 408	464 408	186	464 594
Inne całkowite dochody	-	-	-	(2 168)	(183)	-	(2 351)	1	(2 350)
Całkowite dochody za okres	-	-	-	(2 168)	(183)	464 408	462 057	187	462 244
Dywidendy	-	-	-	-	-	(382 696)	(382 696)	-	(382 696)
Zwiększenie udziału w jednostce zależnej	-	-	-	-	-	705	705	(3 945)	(3 240)
Stan na 31 grudnia 2017 roku	145 848	87 163	7 171	(4 614)	5 342	640 533	881 443	685	882 128

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych

	Nota	Rok zakończony 31 grudnia	
		2018 roku	2017 roku
PRZEŁYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ			
Zysk netto przed opodatkowaniem		403 388	580 432
Korekty o:			
Amortyzację	30	52 111	37 478
Udział w stratach netto jednostek podporządkowanych wycenianych metodą praw własności	13	1 795	4 199
(Zyski) / straty z tytułu różnic kursowych		(637)	792
Odsetki i udziały w zyskach (dywidendy)		(1 675)	(2 863)
(Zysk) / strata z działalności inwestycyjnej		(44 279)	(2 659)
Zmiana wyceny pochodnych instrumentów finansowych	14.2	3 022	(5 461)
Zmiana stanu rezerw oraz zobowiązań z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych		84 579	60 184
Inne korekty	37	1 629	639
Wynik operacyjny przed zmianami w kapitale obrotowym		499 933	672 741
Zmiana stanu należności i kaucji z tytułu umów o budowę		(156 862)	(179 752)
Zmiana stanu zapasów		(187 201)	(241 451)
Zmiana stanu kaucji z tytułu umów o budowę oraz zobowiązań, z wyjątkiem pożyczek i kredytów		95 966	250 121
Zmiana stanu przychodów przyszłych okresów		(348 074)	343 207
Zmiana stanu wyceny kontraktów budowlanych oraz rezerwy na straty na kontraktach budowlanych		(395 899)	(520 646)
Zmiana stanu środków pieniężnych o ograniczonej możliwości dysponowania	18	23 866	26 111
Środki pieniężne z działalności operacyjnej		(468 271)	350 331
Zapłacony podatek dochodowy		(55 104)	(154 535)
ŚRODKI PIENIĘŻNE NETTO Z/ (WYKORZYSTANE W) DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ		(523 375)	195 796

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych (cd.)

	Nota	Rok zakończony 31 grudnia	
		2018 roku	2017 roku
PRZEPLÝWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI INWESTYCYJNEJ			
Wpływy ze sprzedaży wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych		11 726	1 048
Wpływy ze sprzedaży inwestycji w nieruchomości inwestycyjne		-	4 619
Nabycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych		(21 522)	(32 263)
Sprzedaż jednostek zależnych	20; 33	47 111	-
Nabycie udziałów w jednostkach zależnych		-	(3 240)
Podwyższenie kapitałów/nabycie udziałów w jednostkach niekonsolidowanych	14.3	(1 060)	(105)
Nabycie obligacji emitowanych przez banki	14.4	(238 868)	(665 619)
Wpływy z obligacji emitowanych przez banki	14.4	516 877	387 610
Pożyczki udzielone	14.1	(10 780)	(51 153)
Dywidendy otrzymane	13	5	-
Odsetki otrzymane	14.1; 14.4	6 195	2 520
ŚRODKI PIENIĘŻNE NETTO Z/ (WYKORZYSTANE W) DZIAŁALNOŚCI INWESTYCYJNEJ		309 684	(356 583)
PRZEPLÝWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI FINANSOWEJ			
Kredyty i pożyczki otrzymane		1 611	-
Splaty kredytów i pożyczek		(968)	(1 025)
Dywidendy wypłacone akcjonariuszom Jednostki Dominującej	36	(449 585)	(382 696)
Dywidendy wypłacone udziałowcom nieposiadającym kontroli	20	(134)	-
Płatności zobowiązań z tytułu umów leasingu finansowego		(26 862)	(12 989)
Odsetki zapłacone		(4 445)	(2 727)
Inne wydatki finansowe		(654)	(643)
ŚRODKI PIENIĘŻNE NETTO (WYKORZYSTANE W) DZIAŁALNOŚCI FINANSOWEJ		(481 037)	(400 080)
PRZEPLÝWY PIENIĘŻNE NETTO RAZEM			
Różnice kursowe netto od środków pieniężnych i ich ekwiwalentów		907	(1 317)
ŚRODKI PIENIĘŻNE I ICH EKWIWALENTY NA POCZĄTEK OKRESU	18	1 961 849	2 524 033
ŚRODKI PIENIĘŻNE I ICH EKWIWALENTY NA KONIEC OKRESU	18	1 268 028	1 961 849
Środki pieniężne grup do zbycia		-	-
ŚRODKI PIENIĘŻNE I ICH EKWIWALENTY GRUPY OGÓŁEM		1 268 028	1 961 849

Noty do skonsolidowanego sprawozdania finansowego

1. Informacje ogólne

Podmiotem dominującym Grupy Budimex („Grupa”) jest spółka akcyjna Budimex SA („Jednostka Dominująca”, „Spółka Dominująca”, „Spółka”), z siedzibą w Warszawie, przy ulicy Stawki 40, wpisana do rejestru przedsiębiorców prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod nr KRS 1764.

Podstawowym przedmiotem działalności Jednostki Dominującej są szeroko rozumiane usługi budowlano-montażowe oraz świadczenie usług zarządczych i doradczych na rzecz spółek Grupy Budimex. Sektorem, w którym działa Spółka Dominująca według klasyfikacji Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie jest budownictwo.

Przedmiotem działalności Grupy są szeroko rozumiane usługi budowlano-montażowe wykonywane w systemie generalnego wykonawstwa w kraju i za granicą, działalność deweloperska i zarządzanie nieruchomościami oraz w niewielkim zakresie działalność handlowa, produkcyjna, usługowa i inne. Poza prowadzeniem działalności budowlanej, Budimex SA pełni w Grupie rolę centrum doradczego, zarządzającego i finansowego. Realizacja tych trzech funkcji ma na celu:

- szybki przepływ informacji w ramach struktury Grupy,
- wzmocnienie efektywności gospodarki finansowo-pięniężnej poszczególnych spółek,
- umacnianie pozycji rynkowej Grupy.

Czas trwania Jednostki Dominującej i jednostek z Grupy jest nieograniczony.

Grupa Budimex należy do Grupy Ferrovial, której jednostką dominującą jest Ferrovial SA, z siedzibą w Madrycie, Hiszpania.

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone przez Zarząd Jednostki Dominującej w dniu 21 marca 2019 roku.

Zmiany składu Zarządu Jednostki Dominującej zostały ujawnione w sprawozdaniu z działalności Grupy Budimex za rok 2018.

1.1 Założenie kontynuacji działalności

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy za rok 2018 zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez jednostki Grupy w dającej się przewidzieć przyszłości. Zarząd Spółki Dominującej nie stwierdza na dzień podpisania skonsolidowanego sprawozdania finansowego istnienia faktów i okoliczności, które wskazywałyby na zagrożenia dla możliwości kontynuacji działalności przez istotne jednostki Grupy po dniu bilansowym, na skutek zamierzonego lub przymusowego zaniechania bądź istotnego ograniczenia dotychczasowej działalności.

2. Opis ważniejszych stosowanych zasad rachunkowości

Najważniejsze zasady rachunkowości zastosowane przy sporządzaniu niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego przedstawione zostały poniżej. Zasady te stosowane były we wszystkich prezentowanych okresach w sposób ciągły, z wyjątkiem zastosowania nowych lub zmienionych standardów oraz interpretacji obowiązujących dla okresów rocznych rozpoczynających się od 1 stycznia 2018 roku i później.

2.1 Podstawa sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego oraz oświadczenie o zgodności

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony 31 grudnia 2018 roku zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej („MSSF”) zatwierdzonymi przez Unię Europejską („UE”), obowiązującymi na dzień bilansowy niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Standardy, zmiany do standardów oraz interpretacje zastosowane po raz pierwszy w roku 2018

W okresie objętym raportem Grupa Budimex po raz pierwszy zastosowała MSSF 9 „Instrumenty finansowe”. Grupa zdecydowała się zastosować standard bez przekształcania danych porównywalnych i ewentualny wpływ pierwszego zastosowania ująć w saldzie początkowym wyniku z lat ubiegłych.

Według Grupy pierwsza aplikacja MSSF 9 nie miała istotnego wpływu na skonsolidowane sprawozdania finansowe sporządzone w latach ubiegłych, dlatego też na dzień 31 grudnia 2018 roku nie została dokonana żadna korekta, która miałaby zostać ujęta w wyniku z lat ubiegłych. Szczegóły nowej polityki w zakresie instrumentów finansowych zostały opisane w nocie 2.15.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Polityka rachunkowości dotycząca instrumentów finansowych (zgodna z MSR 39), stosowana w roku obrotowym zakończonym 31 grudnia 2017 roku, została szczegółowo opisana w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za rok ubiegły, opublikowanym w dniu 22 marca 2018 roku.

Poza tym w trakcie roku zakończony 31 grudnia 2018 roku Grupa zastosowała po raz pierwszy następujące zmiany do standardów oraz interpretację:

- Zmiany do MSSF 2 „Płatności w formie akcji” – Klasyfikacja i wycena płatności w formie akcji,
- Zmiany do MSR 40 „Nieruchomości inwestycyjne” – Przeniesienia nieruchomości inwestycyjnych,
- Zmiany do różnych standardów „Poprawki do MSSF (cykl 2014-2016) - dokonane zmiany w ramach procedury wprowadzania corocznych poprawek do MSSF (MSSF 1 oraz MSR 28) ukierunkowane głównie na rozwiązywanie niezgodności i uściślenie słownictwa,
- Interpretacja KIMSF 22 „Transakcje w walutach obcych i płatności zaliczkowe”.

Powyższe zmiany do standardów oraz interpretacja nie miały istotnego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe.

Standardy, zmiany do standardów oraz interpretacja, jakie zostały już opublikowane, ale jeszcze nie weszły w życie

Zatwierdzając niniejsze sprawozdanie finansowe Grupa nie zastosowała następującego standardu, zmian do innych standardów oraz interpretacji, które zostały opublikowane i zatwierdzone do stosowania w UE, ale które nie weszły jeszcze w życie:

- MSSF 16 „Leasing” (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do MSSF 9 „Instrumenty finansowe” – „Prawo wcześniejszej spłaty z negatywnym wynagrodzeniem” (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do różnych standardów „Poprawki do MSSF (cykl 2015-2017), obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie,
- Zmiany do MSR 19 „Świadczenia pracownicze” – Zmiana planu, ograniczenie lub rozliczenie (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach” - Długoterminowe udziały w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie),
- Interpretacja KIMSF 23 „Niepewność co do ujęcia podatku dochodowego” (obowiązująca w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie).

Grupa postanowiła nie skorzystać z możliwości wcześniejszego zastosowania MSSF 16. Według bieżących, wstępnych szacunków Grupy, gdyby zdecydowano się zastosować MSSF 16 na dzień 31 grudnia 2018 roku, aktywa i zobowiązania wzrosłyby o 162 650 tysięcy złotych. Zidentyfikowane umowy leasingu operacyjnego dotyczą przede wszystkim samochodów osobowych, powierzchni biurowej, gruntów i maszyn. Grupa zdecydowała się zastosować MSSF 16 od dnia 1 stycznia 2019 roku retrospektywnie, z łącznym efektem pierwszego zastosowania ujętym w dniu pierwszego zastosowania.

Standardy oraz zmiany do standardów przyjęte przez RMSR, ale jeszcze nie zatwierdzone przez UE

MSSF w kształcie zatwierdzonym przez UE nie różnią się obecnie w znaczący sposób od regulacji przyjętych przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR), z wyjątkiem poniższych standardów oraz zmian do standardów, które według stanu na dzień sporządzenia sprawozdania nie zostały jeszcze przyjęte do stosowania:

- MSSF 14 „Regulacyjne rozliczenia międzyokresowe” – zgodnie z decyzją Komisji Europejskiej proces zatwierdzania standardu w wersji wstępnej nie zostanie zainicjowany przed ukazaniem się standardu w wersji ostatecznej (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2016 roku lub po tej dacie),
- MSSF 17 „Umowy ubezpieczeniowe” (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2021 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do MSSF 3 „Połączenia jednostek gospodarczych” (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2020 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdanie finansowe” i MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach” - Transakcje sprzedaży lub wnieśienia aktywów pomiędzy inwestorem a jego jednostką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem – prace prowadzące do zatwierdzenia niniejszych zmian zostały przez UE odłożone bezterminowo - termin wejścia w życie został odroczone przez RMSR na czas nieokreślony,
- Zmiany do MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych” oraz MSR 8 „Zasady (polityka) rachunkowości, zmiany wartości szacunkowych i korygowanie błędów” – Definicja materiału (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2020 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do Odniesień do Założeń Konceptyjnych MSSF (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2020 roku lub po tej dacie).

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Wyżej wymienione standardy oraz zmiany do standardów nie miałyby istotnego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe, jeżeli zostałyby zastosowane przez Grupę na dzień bilansowy.

Sprawozdanie finansowe jest sporządzone zgodnie z koncepcją kosztu historycznego, z wyjątkiem korekty hiperinflacyjnej opisanej w nocie 19 oraz z wyjątkiem niektórych instrumentów finansowych, które są wyceniane w wartości godziwej na koniec każdego okresu sprawozdawczego zgodnie z określoną poniżej polityką rachunkowości.

Koszt historyczny ustalany jest co do zasady na bazie wartości godziwej dokonanej zapłaty za dobra lub usługi.

Za wartość godziwą uznaje się cenę, którą można uzyskać przy sprzedaży składnika aktywów lub zapłaconą w celu przeniesienia zobowiązania w zwyczajowej transakcji w głównym (lub najkorzystniejszym) rynku w dniu wyceny i na obecnych warunkach rynkowych, niezależnie od tego, czy cena jest bezpośrednio obserwowalna czy oszacowana przy użyciu innej techniki wyceny. W wycenie do wartości godziwej składnika aktywów lub zobowiązania Grupa bierze pod uwagę właściwości danego składnika aktywów lub zobowiązań, jeżeli uczestnicy rynku biorą te cechy pod uwagę przy wycenie aktywów lub zobowiązań na dzień wyceny. Wartość godziwą dla celów wyceny i/lub ujawniania informacji w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy ustala się na w/w podstawie, z wyjątkiem transakcji płatności w formie akcji, które są objęte zakresem MSSF 2, transakcji leasingowych, które są objęte zakresem MSR 17 jak i wycen, które mają pewne podobieństwa do wartości godziwej, ale nie są wartościami godziwymi takimi jak cena sprzedaży netto zgodnie z MSR 2 czy wartość użytkowa zgodnie z MSR 36.

Grupa klasyfikuje zasady pomiaru wartości godziwej wykorzystując poniższą hierarchię odzwierciedlającą wagę danych źródłowych wykorzystywanych do wyceny:

- Poziom 1: ceny notowane (nieskorygowane) z aktywnych rynków dla identycznych aktywów lub zobowiązań, do których Grupa ma dostęp w dniu wyceny,
- Poziom 2: dane wsadowe inne niż ceny notowane zaliczane do Poziomu 1, które są obserwowalne dla aktywów lub zobowiązań w sposób bezpośredni (jako ceny) lub pośredni (pochodne cen),
- Poziom 3: dane wsadowe dla aktywów lub zobowiązań, które nie są oparte na obserwowalnych danych rynkowych (dane źródłowe nieobserwowalne).

2.2 Zasady konsolidacji

Podmioty zależne

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zawiera sprawozdanie finansowe Jednostki Dominującej oraz sprawozdania jednostek kontrolowanych przez Jednostkę Dominującą sporządzone na dzień bilansowy. Kontrola występuje wówczas, gdy Jednostka Dominująca sprawuje władzę nad jednostką, podlega ekspozycji na zmienne wyniki finansowe z tytułu swojego zaangażowania w jednostce lub posiada prawa do zmiennych wyników finansowych oraz gdy posiada możliwość wykorzystania sprawowanej władzy nad jednostką do wywierania wpływu na wysokość jej wyników finansowych. Jednostki zależne podlegają pełnej konsolidacji od dnia przejścia nad nimi kontroli przez Grupę. Przestaje się je konsolidować z dniem ustania kontroli. Całkowite dochody jednostek zależnych są przypisywane do właścicieli Jednostki Dominującej oraz do udziałów niedających kontroli, nawet jeśli skutkiem tego przypisania będzie ujemne saldo udziałów niedających kontroli.

Sprawozdania finansowe jednostek zależnych sporządzane są za ten sam okres sprawozdawczy, co sprawozdanie Jednostki Dominującej, przy wykorzystaniu spójnych zasad rachunkowości.

Procedury konsolidacyjne

Konsolidacja metodą pełną jednostek zależnych dokonana została z zachowaniem następujących zasad:

- wszystkie odpowiednie pozycje aktywów i zobowiązań jednostek zależnych i Jednostki Dominującej zostały zsumowane w pełnej wysokości bez względu na to, w jakiej części Jednostka Dominująca jest właścicielem jednostki zależnej,
- wszystkie odpowiednie pozycje przychodów i kosztów jednostek zależnych i Jednostki Dominującej zostały zsumowane w pełnej wysokości bez względu na to, w jakiej części Jednostka Dominująca jest właścicielem jednostki zależnej,
- po dokonaniu sumowania dokonano korekt i wyłączeń konsolidacyjnych.

Ze skonsolidowanego sprawozdania finansowego wyłączono:

- kapitały własne jednostek zależnych powstałe przed objęciem kontroli,
- wartość udziałów posiadanych przez Jednostkę Dominującą i inne jednostki objęte konsolidacją w jednostkach zależnych,
- wzajemne należności i zobowiązania oraz inne rozrachunki o podobnym charakterze jednostek objętych konsolidacją,
- przychody i koszty dotyczące operacji gospodarczych dokonywanych między jednostkami objętymi konsolidacją,
- niezrealizowane, z punktu widzenia Grupy, zyski powstałe na operacjach dokonywanych między jednostkami objętymi konsolidacją, a zawarte w wartości podlegających konsolidacji aktywów i zobowiązań, a także niezrealizowane straty, chyba że transakcja dostarcza dowodów na wystąpienie utraty wartości przekazywanego składnika aktywów,
- dywidendy naliczone lub wypłacone przez jednostki zależne Jednostce Dominującej i innym jednostkom objętym konsolidacją.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Skonsolidowany wynik netto jest przypisywany akcjonariuszom Jednostki Dominującej oraz udziałom niedającym kontroli.

Podmioty stowarzyszone

Podmiotem stowarzyszonym jest jednostka, na którą Jednostka Dominująca wywiera znaczący wpływ i która nie jest ani jednostką zależną od inwestora ani wspólnym ustaleniem umownym. Znaczący wpływ oznacza możliwość uczestniczenia w podejmowaniu decyzji dotyczących polityki finansowej i operacyjnej w danej spółce, niestanowiący jednak kontroli ani współkontroli tej polityki.

Udziały finansowe w podmiotach stowarzyszonych wyceniane są przy wykorzystaniu metody praw własności, z wyjątkiem sytuacji, gdy inwestycja jest klasyfikowana jako przeznaczona do sprzedaży. Inwestycje w podmiot stowarzyszony są wyceniane według ceny nabycia z uwzględnieniem zmian udziału Grupy w aktywach netto, jakie wystąpiły do dnia bilansowego, pomniejszonych o utratę wartości poszczególnych inwestycji. Straty podmiotów stowarzyszonych przekraczające wartość udziału Grupy w tych podmiotach stowarzyszonych nie są rozpoznawane, o ile Spółka Dominująca nie wzięła na siebie obowiązku pokrycia strat lub dokonania płatności w imieniu danej jednostki stowarzyszonej.

Nadwyżka ceny nabycia powyżej udziału w wartości godziwej możliwych do zidentyfikowania aktywów netto (z uwzględnieniem zobowiązań warunkowych) podmiotu stowarzyszonego na dzień nabycia jest ujmowana jako wartość firmy, powiększając wartość inwestycji w podmiotach stowarzyszonych. W przypadku, gdy cena nabycia jest niższa od udziału w wartości godziwej możliwych do zidentyfikowania aktywów netto (z uwzględnieniem zobowiązań warunkowych) podmiotu stowarzyszonego na dzień nabycia, różnica ujmowana jest jako przychód podczas ustalania udziału inwestora w zysku lub stracie jednostki stowarzyszonej za okres, w którym nastąpiło nabycie.

Wspólne ustalenia umowne

Grupa ujmuje udział we wspólnych ustaleniach umownych w zależności od ich klasyfikacji. W przypadku:

- wspólnego działania – (spółki jawne, cywilne – kiedy wspólnicy mają prawo do swojej części aktywów i zobowiązań spółki) – Grupa ujmuje w księgach swoje aktywa oraz swoje zobowiązania (w tym udział w aktywach i zobowiązaniach posiadanych/zaciągniętych wspólnie), oraz swoją część przychodów i kosztów,
- wspólnego przedsięwzięcia (spółki kapitałowe – kiedy wspólnicy/akcjonariusze mają prawo do aktywów netto spółki) – Grupa ujmuje udział metodą praw własności.

Transakcje z udziałami niedającymi kontroli nieskutkujące zmianami kontroli

Transakcje z udziałami niedającymi kontroli, nieskutkujące zmianami kontroli są księgowane w korespondencji z kapitałem.

Nabycia jednostek niezajdujących się pod wspólną kontrolą

Przejęcie jednostek zależnych przez Grupę, z wyjątkiem nabycia jednostek znajdujących się pod wspólną kontrolą, rozlicza się według metody nabycia.

Zapłatę przekazaną w transakcji połączenia jednostek gospodarczych wycenia się w wartości godziwej, obliczonej jako zbiorcza kwota wartości godziwych na dzień przejęcia przekazanych przez Grupę aktywów, zobowiązań zaciągniętych przez Grupę wobec poprzednich właścicieli jednostki przejmowanej oraz instrumentów kapitałowych wyemitowanych przez Grupę w zamian za przejęcie kontroli nad jednostką przejmowaną. Koszty związane z przejęciem ujmują się w rachunku zysków i strat w momencie ich poniesienia. Możliwe do zidentyfikowania aktywa i zobowiązania wycenia się w wartości godziwej na dzień przejęcia, z następującymi wyjątkami:

- aktywa i zobowiązania wynikające z odroczonego podatku dochodowego lub związane z umowami o świadczenia pracownicze ujmują się i wycenia zgodnie z MSR 12 „Podatek dochodowy” i MSR 19 „Świadczenia pracownicze”;
- zobowiązania lub instrumenty kapitałowe związane z programami płatności rozliczanych na bazie akcji w jednostce przejmowanej lub w Grupie, które mają zastąpić analogiczne umowy obowiązujące w jednostce przejmowanej, wycenia się zgodnie z MSSF 2 „Płatności na bazie akcji” na dzień przejęcia oraz
- aktywa (lub grupy aktywów) przeznaczone do zbycia) sklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży zgodnie z MSSF 5 „Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży i działalność zaniechana” wycenia się zgodnie z wymogami tego standardu.

Wartość firmy wycenia się jako nadwyżkę sumy przekazanej zapłaty, kwoty udziałów niedających kontroli w jednostce przejmowanej oraz wartości godziwej udziałów poprzednio posiadanych przez jednostkę przejmującą w jednostce przejmowanej nad kwotą wartości godziwej możliwych do zidentyfikowania przejętych aktywów i zobowiązań wycenionych na dzień przejęcia. Jeżeli po ponownej weryfikacji wartość netto wycenionych na dzień przejęcia możliwych do zidentyfikowania aktywów i zobowiązań przekracza sumę przekazanej zapłaty, wartości udziałów niedających kontroli w jednostce przejmowanej oraz wartości godziwej udziałów w tej jednostce uprzednio posiadanych przez jednostkę przejmującą, nadwyżkę tę ujmuje się bezpośrednio w wyniku jako zysk na okazyjnym nabyciu.

Udziały niedające kontroli stanowiące część udziałów właścicielskich i uprawniające posiadaczy w przypadku likwidacji jednostki do proporcjonalnego udziału w jej aktywach netto można początkowo wycenić w wartości godziwej lub odpowiednio do proporcji udziałów niedających kontroli w ujętej wartości możliwych do zidentyfikowania aktywów netto jednostki przejmowanej. Wyboru metody wyceny Grupa dokonuje indywidualnie dla każdej transakcji przejęcia.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Jeżeli zapłata przekazana w transakcji nabycia jednostek gospodarczych obejmuje aktywa lub zobowiązania wynikające z umowy o zapłacie warunkowej, zapłatę tę wycenia się w wartości godziwej na dzień przejścia i ujmuje jako część wynagrodzenia przekazanego w transakcji nabycia jednostek gospodarczych. Zmiany wartości godziwej zapłaty warunkowej kwalifikujące się jako korekty za okres objęty wyceną uwzględnia się retrospektywnie, w korespondencji z odpowiednimi korektami wartości firmy. Korekty dotyczące okresu wyceny to takie, które są wynikiem uzyskania dodatkowych informacji dotyczących „okresu objętego wyceną” (który nie może być dłuższy niż jeden rok od dnia przejścia), dotyczących faktów i okoliczności występujących na dzień przejścia.

Zmiany wartości godziwej zapłaty warunkowej, które nie kwalifikują się jako korekty dotyczące okresu wyceny, rozlicza się w zależności od klasyfikacji zapłaty warunkowej. Warunkowej zapłaty sklasyfikowanej jako kapitał własny nie wycenia się ponownie, a jej późniejsze uregulowanie rozlicza się w ramach kapitału własnego. Zapłata warunkowa zaklasyfikowana jako składnik aktywów lub zobowiązań jest wyceniana w wartości godziwej, a wynikające z wyceny zyski lub straty ujmuje się w rachunku zysków i strat.

W przypadku połączenia jednostek realizowanego etapami, uprzednio posiadane przez Grupę udziały w jednostce przejmowanej przeszacowuje się do wartości godziwej na dzień przejścia, a wynikający stąd zysk lub stratę ujmuje się w rachunku zysków i strat. Kwoty wynikające z posiadania udziałów w jednostce przejmowanej przed datą jej przejścia, uprzednio ujmowane w pozostałych całkowitych dochodach, przenosi się do rachunku zysków i strat, jeżeli takie traktowanie byłoby poprawne w chwili zbycia tych udziałów.

Jeżeli początkowe rozliczenie księgowe połączenia jednostek na koniec okresu sprawozdawczego, w którym połączenie miało miejsce nie jest kompletne, Grupa prezentuje w swoim sprawozdaniu finansowym tymczasowe kwoty dotyczące pozycji, których rozliczenie jest niekompletne. W okresie wyceny Grupa koryguje tymczasowe kwoty ujęte na dzień przejścia (patrz wyżej) lub ujmuje dodatkowe aktywa albo zobowiązania dla odzwierciedlenia nowych faktów i okoliczności występujących na dzień przejścia, które, jeśli byłyby znane, wpłynęłyby na ujęcie tych kwot na ten dzień.

Nabycia jednostek znajdujących się pod wspólną kontrolą

Połączenia jednostek wynikające z przeniesienia udziałów w jednostkach znajdujących się bezpośrednio lub pośrednio pod kontrolą głównego udziałowca, który jednocześnie kontroluje Grupę Budimex, są ujmowane według metody łączenia udziałów, tzn. jakby nabycie miało miejsce na początku najwcześniejszego okresu porównawczego lub z datą ustanowienia wspólnej kontroli. Nabyte aktywa i zobowiązania są ujmowane według wartości bilansowej po uprzednim doprowadzeniu ich wartości do jednolitych metod wyceny i dokonaniu odpowiednich wyłączeń. Wyłączeniu podlega wartość kapitałów nabytej spółki, a wszelkie różnice pomiędzy wartością bilansową a ceną nabycia ujmuje się bezpośrednio w kapitałach w pozycji zyski zatrzymane. Wyłączeniu podlegają również wzajemne należności i zobowiązania, przychody i koszty operacji gospodarczych dokonywanych między spółkami, zyski lub straty z operacji gospodarczych dokonanych przed nabyciem zawarte w wartościach aktywów i zobowiązań podlegających konsolidacji. Koszty związane z nabyciem jednostek pod wspólną kontrolą obciążają pozostałą działalność operacyjną okresu, w którym zostały poniesione.

Utrata kontroli

W momencie utraty przez Grupę kontroli nad jednostką zależną Grupa wyłącza aktywa i zobowiązania byłej jednostki zależnej ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej oraz oblicza zysk lub stratę - jako różnicę między:

- sumą wartości godziwej otrzymanej zapłaty oraz wartości godziwej zachowanych udziałów oraz
- wartością bilansową aktywów (z uwzględnieniem wartości firmy) i zobowiązań jednostki zależnej;

oraz ujmuje się w wyniku. Wartość godziwą inwestycji utrzymanej w byłej jednostce zależnej na dzień utraty kontroli uznaje się za wartość godziwą w momencie początkowego ujęcia, rozliczaną następnie zgodnie z MSSF 9 „Instrumenty finansowe” lub za koszt w momencie początkowego ujęcia inwestycji w jednostce stowarzyszonej lub jednostce współkontrolowanej.

2.3 Transakcje i wycena pozycji wyrażonych w walutach obcych

Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji

Pozycje zawarte w sprawozdaniach finansowych poszczególnych jednostek Grupy wycenia się w walucie podstawowego środowiska gospodarczego, w którym dana jednostka prowadzi działalność („waluta funkcjonalna”). Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy prezentowane jest w złotych polskich, która jest walutą funkcjonalną i walutą prezentacji Jednostki Dominującej. Dane finansowe podano w zaokrągleniu do pełnych tysięcy złotych, chyba że w konkretnych sytuacjach podano inaczej.

Transakcje i salda

Transakcje w walucie obcej początkowo ujmuje się w walucie funkcjonalnej, stosując do przeliczenia kwoty wyrażonej w walucie obcej natychmiastowy kurs wymiany waluty obcej na walutę funkcjonalną obowiązujący na dzień zawarcia transakcji.

Na każdy dzień bilansowy:

- pozycje pieniężne w walucie obcej przelicza się przy zastosowaniu kursu zamknięcia,
 - pozycje niepieniężne wyceniane według historycznej ceny nabycia lub kosztu wytworzenia wyrażonego w walucie obcej przelicza się przy zastosowaniu kursu wymiany z dnia transakcji,
 - pozycje niepieniężne wyceniane w wartości godziwej wyrażonej w walucie obcej przelicza się przy zastosowaniu kursów
-

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

wymiany, które obowiązywały w dniu, na który wartość godziwa została ustalona.

Różnice kursowe dotyczące aktywów i zobowiązań wyrażonych w walutach obcych, powstałe na dzień ich wyceny oraz przy zapłacie należności i zobowiązań w walutach obcych, jak również sprzedaży walut, spółki zaliczają odpowiednio do przychodów lub kosztów finansowych. W przypadku pozycji niepieniężnych wycenianych w wartości godziwej, jeśli zyski lub straty z tytułu wyceny do wartości godziwej ujmowane są w kapitale własnym, to różnice kursowe ujmowane są również w kapitale własnym. Z kolei jeśli zyski lub straty z tytułu wyceny do wartości godziwej ujmowane są w rachunku zysków i strat, tak samo ujmuje się różnice kursowe.

Oddziały spółek zależnych oraz udziały w spółkach zależnych o odmiennej walucie funkcjonalnej

Wynik finansowy oraz aktywa, kapitał własny i zobowiązania oddziałów zagranicznych jednostek Grupy, a także spółek zależnych wchodzących w skład Grupy o walucie funkcjonalnej innej niż waluta funkcjonalna Jednostki Dominującej (których waluta funkcjonalna nie jest walutą gospodarki hiperinflacyjnej) przelicza się na złote polskie w następujący sposób:

- aktywa i zobowiązania oddziałów, a także każdego prezentowanego sprawozdania z sytuacji finansowej spółki o odmiennej walucie funkcjonalnej (tj. z uwzględnieniem danych porównawczych) przelicza się według kursu zamknięcia obowiązującego na dany dzień bilansowy,
- przychody i koszty w każdym rachunku zysków i strat (tj. z uwzględnieniem danych porównawczych) przelicza się według kursu średniego (chyba, że przeliczenie wg kursu średniego odbiegałoby istotnie od wartości otrzymanych przy zastosowaniu kursu obowiązującego na dzień zawarcia transakcji),
- wszystkie wynikające stąd różnice kursowe ujmuje się jako odrębny składnik pozostałych całkowitych dochodów i w wartości skumulowanej w kapitale „różnice kursowe z przeliczenia oddziałów i podmiotów zagranicznych”.

W przypadku zbycia jednostki działającej za granicą zakumulowaną kwotę odroczonej różnic kursowych, ujętych w oddzielnej pozycji kapitału własnego, dotyczącej tej jednostki działającej za granicą, ujmuje się w wyniku finansowym w momencie rozpoznania zysku lub straty ze zbycia jednostki.

2.4 Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe są wyceniane w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonych o umorzenie oraz o zakumulowane odpisy z tytułu utraty wartości. Grunty wyceniane są w cenie nabycia pomniejszonej o zakumulowane odpisy z tytułu utraty wartości.

Rzeczowe aktywa trwałe, z wyjątkiem gruntów, są amortyzowane zgodnie z trybem konsumowania korzyści ekonomicznych płynących ze składnika aktywów metodą liniową, w celu rozłożenia ich wartości początkowej pomniejszonej o wartość końcową w szacowanym okresie ich użytkowania. Amortyzację rozpoczyna się, gdy dany składnik rzeczowych aktywów trwałych jest dostępny do użytkowania. Okresy użytkowania rzeczowych aktywów trwałych w Grupie kształtują się następująco:

• prawo wieczystego użytkowania gruntów	78 lat
• budynki i budowle	2 – 67 lat
• urządzenia techniczne, maszyny	2 – 17 lat
• środki transportu	2 – 17 lat
• pozostałe środki trwałe	2 – 14 lat

Późniejsze nakłady uwzględnia się w wartości bilansowej danego składnika rzeczowych aktywów trwałych lub ujmuje jako odrębny składnik rzeczowych aktywów trwałych tylko wówczas, gdy jest prawdopodobne, że z tytułu tej pozycji nastąpi wpływ korzyści ekonomicznych do Grupy, zaś koszt danej pozycji można wiarygodnie zmierzyć. Pozostałe koszty poniesione po początkowym ujęciu, jak koszty napraw, przeglądów, opłaty eksploatacyjne, wpływają na wynik finansowy okresu sprawozdawczego, w którym zostały poniesione, z wyjątkiem istotnych kosztów generalnych przeglądów, które są ujmowane w wartości bilansowej odpowiedniej pozycji rzeczowych aktywów trwałych.

Weryfikacji wartości końcowej i okresów użytkowania rzeczowych aktywów trwałych dokonuje się przynajmniej raz w roku i w razie potrzeby dokonuje ich korekty.

W przypadku, gdy wartość bilansowa składnika rzeczowych aktywów trwałych przewyższa jego oszacowaną wartość odzyskiwalną, wartość bilansową spisuje się natychmiast do poziomu wartości odzyskiwalnej.

Zyski i straty z tytułu zbycia składnika rzeczowych aktywów trwałych ustala się drogą porównania wpływów ze sprzedaży z ich wartością bilansową i ujmuje w rachunku zysków i strat.

Środki trwałe w budowie

Środki trwałe w budowie są wyceniane w wysokości ogółu kosztów pozostających w bezpośrednim związku z ich nabyciem lub wytworzeniem, w tym kosztów finansowania, pomniejszonych o odpisy z tytułu utraty wartości. Środki trwałe w budowie nie są amortyzowane do momentu zakończenia ich budowy, tj. zanim nie są dostępne do użytkowania.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

2.5 Nieruchomości inwestycyjne

Początkowo nieruchomości inwestycyjne są ujmowane w księgach według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia z uwzględnieniem kosztów transakcji. Po początkowym ujęciu nieruchomości inwestycyjne, z wyjątkiem gruntów oraz nieruchomości spełniających kryteria zaklasyfikowania ich jako przeznaczonych do sprzedaży, podlegają amortyzacji zgodnie z trybem konsumowania korzyści ekonomicznych płynących ze składnika aktywów (metodą liniową) oraz są korygowane o zakumulowane odpisy z tytułu utraty wartości.

Okresy użytkowania nieruchomości inwestycyjnych w Grupie kształtują się następująco:

- prawo wieczystego użytkowania gruntów 40 – 78 lat
- budynki i budowle 2 – 40 lat
- pozostałe nieruchomości inwestycyjne 2 – 22 lat

2.6 Wartości niematerialne

Wartości niematerialne są rozpoznawane, jeżeli jest prawdopodobne, że w przyszłości spowodują wpływ do spółek korzyści ekonomicznych, które mogą być bezpośrednio powiązane z tymi aktywami oraz można wiarygodnie ustalić cenę nabycia lub koszt wytworzenia danego składnika aktywów.

Początkowe ujęcie wartości niematerialnych następuje według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia. Po ujęciu początkowym wartości niematerialne są wyceniane według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia pomniejszonych o umorzenie oraz łączną kwotę odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości.

Wartości niematerialne są amortyzowane zgodnie z trybem konsumowania korzyści ekonomicznych płynących ze składnika aktywów (metodą liniową) w szacowanym okresie ich użytkowania. Okresy użytkowania dla wartości niematerialnych Grupy kształtują się następująco:

- patenty i licencje 2 – 10 lat
- oprogramowanie 2 – 10 lat

Oszacowany okres ekonomicznej użyteczności i metoda amortyzacji podlegają weryfikacji na koniec każdego roku obrotowego, a skutki zmian szacunków rozlicza się prospektywnie.

2.7 Aktywa trwałe (grupy do zbycia) zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży

Do grupy tej zalicza się składniki aktywów trwałych (lub grup do zbycia), jeśli ich wartość bilansowa zostanie odzyskana przede wszystkim w drodze transakcji sprzedaży, a nie poprzez ich dalsze wykorzystanie.

Wycena składnika aktywów trwałych (lub grup do zbycia) następuje w kwocie niższej z jego wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia. Wartość godziwą aktywów trwałych zaklasyfikowanych jako przeznaczone do sprzedaży (grup do zbycia) ustala się zgodnie z MSSF 13.

2.8 Wartość firmy jednostek podporządkowanych

Wartość firmy jest nadwyżką sumy obejmującej:

- wynagrodzenie przekazane, wyceniane na dzień przejęcia według wartości godziwej;
- zapłatę warunkową, wycenioną na dzień przejęcia według wartości godziwej;
- wartość udziałów niedających kontroli w jednostce przejmowanej wycenianą w wartości godziwej lub proporcjonalnie do udziałów w zidentyfikowanych aktywach netto;
- w przypadku połączeń jednostek przeprowadzanych etapowo, wycenioną na dzień przejęcia wartość godziwą udziałów uprzednio posiadanych przez przejmującego w jednostce przejmowanej;

nad wartością godziwą możliwych do zidentyfikowania aktywów netto na dzień nabycia, z uwzględnieniem wyjątków wymienionych w MSSF 3.

Wartość firmy odpowiada płatności dokonanej przez jednostkę przejmującą w oczekiwaniu na przyszłe korzyści ekonomiczne z tytułu aktywów, których nie można pojedynczo zidentyfikować ani osobno ująć.

Wartość firmy jest wykazywana jako składnik aktywów, nie podlega amortyzacji, lecz przynajmniej raz w roku podlega analizie pod kątem utraty wartości. Ewentualna utrata wartości rozpoznawana jest od razu w rachunku zysków i strat i nie podlega odwróceniu w kolejnych okresach sprawozdawczych.

Jeżeli działalność wchodząca w skład danego ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego została przyporządkowana wartość firmy zostanie sprzedana, to wartość firmy odnosząca się do zbytej działalności uwzględniana jest przy ustalaniu zysku lub straty z tytułu zbycia.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Wartość firmy powstała przed datą zmiany zasad na MSSF ujęta została zgodnie z wartością rozpoznaną według wcześniej stosowanych zasad rachunkowości i podlegała testowi na utratę wartości na dzień przejścia na MSSF. Ponadto wartość firmy jest testowana corocznie pod kątem utraty wartości i wykazywana w sprawozdaniu w sytuacji finansowej według kosztu pomniejszonego o skumulowane odpisy z tytułu utraty wartości. W celu przeprowadzenia testu pod kątem możliwej utraty wartości, wartość firmy alokowana jest do ośrodków wypracowujących środki pieniężne.

Ośrodek wypracowujący środki pieniężne jest najmniejszym, możliwym do określenia zespołem aktywów generującym wpływ pieniężny, w znacznym stopniu niezależny od wpływów pieniężnych pochodzących z innych aktywów lub grup aktywów.

2.9 Koszty finansowania zewnętrznego

Na koszty finansowania zewnętrznego składają się odsetki wyliczone przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej, obciążenia finansowe z tytułu umów leasingu finansowego oraz różnice kursowe powstałe w związku z finansowaniem zewnętrznym do wysokości odpowiadającej korekcie kosztu odsetek.

Koszty finansowania zewnętrznego, które można bezpośrednio przyporządkować nabyciu, budowie lub wytworzeniu dostosowywanego składnika aktywów, są aktywowane jako część ceny nabycia lub kosztu wytworzenia tego składnika aktywów, aż do momentu, w którym aktywa te są zasadniczo gotowe do zamierzonego użytkowania lub sprzedaży.

Pozostałe koszty finansowania zewnętrznego ujmują się jako koszty w okresie, w którym je poniesiono.

Dostosowywanymi składnikami aktywów w Grupie Budimex mogą być przede wszystkim zapasy w spółkach deweloperskich a także rzeczowe aktywa trwałe, nieruchomości inwestycyjne oraz wartości niematerialne.

2.10 Leasing leasingobiorcy

Spółki Grupy są stroną umów leasingowych, na podstawie których przyjmują obce środki trwałe do odpłatnego używania lub pobierania pożytków przez uzgodniony okres.

W przypadku umów leasingu finansowego, na mocy których następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków wynikających z tytułu posiadania aktywów będących przedmiotem umowy, przedmiot leasingu jest ujmowany w aktywach jako środek trwały lub inwestycja, według wartości godziwej przedmiotu leasingu lub w kwocie równej wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych ustalonej na dzień rozpoczęcia leasingu, jeżeli jest ona niższa od wartości godziwej. Opłaty leasingowe są dzielone między koszty finansowe i zmniejszenie salda zobowiązania w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy odsetek od pozostałego do spłaty zobowiązania.

Rzeczowe aktywa trwałe używane na podstawie umów leasingu są amortyzowane metodą liniową przez krótszy z dwóch okresów: przewidywany okres ich użytkowania lub okres leasingu, jeżeli brak jest wystarczającej pewności, że leasingobiorca uzyska tytuł własności przed końcem okresu leasingu.

Opłaty leasingowe z tytułu umów, które nie spełniają warunków umowy leasingu finansowego, ujmowane są jako koszty w rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu.

Koszty finansowe ujmowane są bezpośrednio w rachunku zysków i strat, z uwzględnieniem zasad opisanych w punkcie 2.9. Spółki Grupy nie są leasingodawcą.

2.11 Utrata wartości aktywów niefinansowych

Na każdy dzień bilansowy spółki Grupy oceniają, czy istnieją obiektywne dowody wskazujące na możliwość wystąpienia utraty wartości składnika bądź grupy aktywów niefinansowych. Jeśli dowody takie istnieją, spółki ustalają szacowaną możliwą do odzyskania wartość składnika aktywów i dokonują odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości, w kwocie równej różnicy między wartością możliwą do odzyskania i wartością bilansową. Wartość odzyskiwalna to wyższa z dwóch kwot: wartości godziwej pomniejszonej o koszty doprowadzenia do sprzedaży i wartości użytkowej. Ta ostatnia wartość odpowiada wartości bieżącej szacunku przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy użyciu stopy dyskonta przed opodatkowaniem, uwzględniającej aktualną rynkową wartość pieniądza w czasie oraz ryzyko specyficzne dla danego składnika aktywów.

Dla potrzeb analizy pod kątem utraty wartości, aktywa grupuje się na najniższym możliwym poziomie, w odniesieniu do którego występują dające się zidentyfikować odrębnie przepływy pieniężne (ośrodki wypracowujące środki pieniężne). Ośrodek wypracowujący środki pieniężne jest najmniejszym, możliwym do określenia zespołem aktywów generującym wpływ pieniężny w znacznym stopniu niezależny od wpływów pieniężnych pochodzących z innych aktywów lub grup aktywów.

Strata wynikająca z utraty wartości jest ujmowana w rachunku zysków i strat.

Jeśli strata z tytułu utraty wartości ulega następnie odwróceniu, wartość netto składnika aktywów (lub ośrodka generującego przepływy pieniężne) zwiększana jest do nowej oszacowanej wartości odzyskiwalnej, nie przekraczającej jednak wartości bilansowej tego składnika aktywów jaka byłaby ustalona, gdyby w poprzednich latach nie ujęto straty z tytułu utraty wartości składnika aktywów generującego przepływy pieniężne. Odwrócenie straty z tytułu utraty wartości ujmuje się niezwłocznie w rachunku zysku i strat.

2.12 Zaliczki na poczet zakupu aktywów niefinansowych

Zaliczki na poczet zakupu rzeczowych aktywów trwałych, nieruchomości inwestycyjnych, wartości niematerialnych oraz zapasów („Zaliczki przekazane”) ujmowane są w ramach należności krótkoterminowych.

2.13 Zapasy

Zapasy rzeczowych składników majątku obrotowego stanowią materiały, towary, produkcja w toku oraz wyroby gotowe. Grupa stosuje następujące zasady kwalifikacji zapasów do poszczególnych kategorii:

- Materiały – elementy składowane w miejscach magazynowania, przeznaczone do wykorzystania w procesach produkcyjnych, zwłaszcza do zużycia w działalności budowlanej;
- Produkcja w toku – obejmuje koszty niezakończonych projektów deweloperskich, w tym również grunty wykorzystywane w realizacji tych projektów oraz składowane na terenach budów składniki zapasów o ogólnym przeznaczeniu, niskim stopniu przetworzenia, które mogą w prosty sposób oraz bez ponoszenia istotnych kosztów zostać wykorzystane na innych kontraktach lub sprzedane (w przypadku, gdy okażą się niepotrzebne do realizacji danego kontraktu);
- Towary – składniki zapasów nabyte w celu ich odsprzedaży;
- Wyroby gotowe – wyroby własnej produkcji, których proces przerobu został całkowicie zakończony oraz mieszkania, lokale użytkowe oraz budowle gotowe do sprzedaży.

Składnikami zapasów nie są elementy składowane na terenach budów o przeznaczeniu specyficznym dla danej budowy lub przetworzone we własnym zakresie lub przez podwykonawcę, takie, co do których nie jest pewne, iż w prosty sposób mogą zostać wykorzystane na innych kontraktach lub sprzedane. Takie pozycje odnoszone są bezpośrednio w koszty kontraktu.

Zapasy są wyceniane według niższej z dwóch wartości: ceny nabycia lub kosztu wytworzenia i wartości netto możliwej do uzyskania.

Wartość netto możliwa do uzyskania jest to możliwa do uzyskania na dzień bilansowy cena sprzedaży bez podatku od towarów i usług i podatku akcyzowego, pomniejszona o rabaty, opusty i tym podobne oraz koszty związane z przystosowaniem składnika do sprzedaży i dokonaniem tej sprzedaży.

Rozchód materiałów wyceniany jest według ceny nabycia, ustalonej jako średnia ważona cen materiałów, rozchód towarów jest wyceniany według ceny nabycia ustalonej metodą „pierwsze weszło – pierwsze wyszło”, natomiast rozchód produkcji w toku oraz wyrobów gotowych według kosztu bezpośrednich materiałów i robocizny oraz uzasadnionej części pośrednich kosztów produkcji, ustalonej przy normalnym wykorzystaniu zdolności produkcyjnych.

2.14 Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Środki pieniężne w banku i w kasie wyceniane są według wartości nominalnej.

Wykazana w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych pozycja „Środki pieniężne i ich ekwiwalenty” składa się z gotówki w kasie, depozytów płatnych na żądanie oraz tych lokat, które są łatwo wymienne na określoną kwotę środków pieniężnych oraz które są narażone na nieznaczne ryzyko zmiany wartości (o zapadalności do 12 miesięcy).

Do środków pieniężnych o ograniczonej możliwości dysponowania Grupa zalicza przede wszystkim środki:

- stanowiące zabezpieczenie gwarancji bankowych,
- zgromadzone na otwartych mieszkaniowych rachunkach powierniczych,
- zgromadzone na rachunkach podzielonej płatności,
- środki na rachunkach powierniczych i bieżących w części należnej partnerom realizującym kontrakt budowlany wraz ze spółką z Grupy.

Grupa wykazuje środki pieniężne o ograniczonej możliwości dysponowania w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w ramach środków pieniężnych i ich ekwiwalentów, natomiast na potrzeby sprawozdania przepływów pieniężnych stan środków pieniężnych na początek i koniec okresu pomniejszany jest o środki pieniężne o ograniczonej możliwości dysponowania, a ich zmiana ujmowana jest w ramach przepływów z działalności operacyjnej.

2.15 Instrumenty finansowe

Klasyfikacja i wycena

Aktywem finansowym jest dowolne aktywo, które należy do poniższych kategorii:

- środki pieniężne i ich ekwiwalenty,
- instrumenty kapitałowe innych jednostek,
- umowne prawo do:
 - otrzymywania środków pieniężnych lub innych aktywów finansowych od innej jednostki lub

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

- wymiany aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych z inną jednostką na warunkach potencjalnie korzystnych dla spółek Grupy Budimex,
- kontrakt, który będzie rozliczony lub może być rozliczony we własnych instrumentach jednostki i jest:
 - instrumentem niepochodnym, z którego wynika lub może wynikać obowiązek przyjęcia przez jednostkę zmiennej liczby własnych instrumentów kapitałowych, lub
 - instrumentem pochodnym, który będzie rozliczony lub może być rozliczony w inny sposób niż przez wymianę ustalonej kwoty środków pieniężnych lub innego składnika aktywów finansowych na ustaloną liczbę własnych instrumentów kapitałowych jednostki.

Zobowiązanie finansowe to każde zobowiązanie będące:

- wynikającym z umowy obowiązkiem:
 - wydania środków pieniężnych lub innego składnika aktywów finansowych innej jednostce; lub
 - wymiany aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych z inną jednostką na potencjalnie niekorzystnych warunkach; lub
- kontraktem, który będzie rozliczony lub może być rozliczony we własnych instrumentach kapitałowych jednostki i jest:
 - instrumentem niepochodnym, z którego wynika lub może wynikać obowiązek przyjęcia przez spółkę Grupy Budimex zmiennej liczby własnych instrumentów kapitałowych; lub
 - instrumentem pochodnym, który będzie rozliczony lub może być rozliczony w inny sposób niż przez wymianę ustalonej kwoty środków pieniężnych lub innego składnika aktywów finansowych na ustaloną liczbę własnych instrumentów kapitałowych spółki z Grupy Budimex.

Aktywa i zobowiązania finansowe są ujmowane w momencie, gdy spółki Grupy Budimex stają się stroną wiążącej umowy.

Początkowo aktywa finansowe wycenia się według wartości godziwej (w przypadku aktywów/zobowiązań finansowych wycenianych później według zamortyzowanego kosztu wartość początkowa korygowana jest o koszty transakcyjne).

Należności z tytułu dostaw i usług, które nie zawierają istotnego składnika finansowania (rozumianego zgodnie z MSSF 15) ujmowane są początkowo według ich ceny transakcyjnej.

Klasyfikacja aktywów finansowych opiera się na modelu biznesowym spółek Grupy Budimex w zakresie zarządzania aktywami finansowymi oraz na charakterystyce wynikających z umowy przepływów pieniężnych dla tego składnika aktywów.

W okresach następujących po początkowym ujęciu aktywa finansowe wycenia się w:

- zamortyzowanym koszcie,
- wartości godziwej przez rachunek innych całkowitych dochodów,
- wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Składnik aktywów finansowych wyceniany jest w zamortyzowanym koszcie, jeśli:

- składnik aktywów finansowych utrzymywany jest zgodnie z modelem biznesowym, którego celem jest uzyskanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy oraz
- warunki umowy dotyczącej składnika aktywów finansowych powodują powstawanie w określonych terminach przepływów pieniężnych, które są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty.

Składnik aktywów finansowych wyceniany jest w wartości godziwej przez rachunek innych całkowitych dochodów, jeśli:

- składnik aktywów finansowych utrzymywany jest zgodnie z modelem biznesowym, którego celem jest zarówno uzyskanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jak i sprzedaż składników aktywów finansowych oraz
- warunki umowy dotyczącej składnika aktywów finansowych powodują powstawanie w określonych terminach przepływów pieniężnych, które są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty.

Ponadto spółka Grupy Budimex ma prawo do nieodwołalnego wyznaczenia nieprzeznaczonej do obrotu inwestycji w instrumenty kapitałowe, która na moment początkowego ujęcia została wyznaczona jako wyceniana przez inne całkowite dochody (w przeciwnym wypadku taka inwestycja wyceniana byłaby w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat). Kwot skumulowanych w innych całkowitych dochodach nie można reklasifikować do rachunku zysków i strat, nawet w momencie usunięcia ze sprawozdania z sytuacji finansowej. Inwestycja taka jest pozycją niepieniężną. Jeśli pozycja jest denominowana w walucie obcej, różnice kursowe oraz dywidendy otrzymane również ujmowane są w innych całkowitych dochodach.

Składnik aktywów finansowych wyceniany jest w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat we wszystkich pozostałych przypadkach.

Należności z tytułu dostaw i usług dotyczące realizowanych kontraktów budowlanych oraz z tytułu udzielonych zaliczek (niezaliczanych jednak do instrumentów finansowych) klasyfikowane są jako należności krótkoterminowe, gdyż oczekuje się, że zostaną uregulowane w toku normalnego cyklu operacyjnego jednostki.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Należności z tytułu kaucji gwarancyjnych oraz pożyczki, których termin wymagalności jest krótszy niż 12 miesięcy ujmowane są jako aktywa obrotowe. Długoterminowe należności z tytułu kaucji gwarancyjnych podlegają dyskontowaniu do wartości bieżącej według efektywnych stóp procentowych.

Aktywa wyłącza się z ksiąg rachunkowych, gdy prawa do uzyskiwania przepływów pieniężnych z ich tytułu wygasły lub zostały przeniesione i dokonano przeniesienia zasadniczo całego ryzyka i wszystkich pożytków z tytułu ich własności.

Przychody z tytułu odsetek od aktywów finansowych (wycenianych odpowiednio: w zamortyzowanym koszcie, w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat lub w wartości godziwej przez rachunek innych całkowitych dochodów) ujmowane są w przychodach finansowych.

Wszystkie zobowiązania finansowe klasyfikowane są jako wyceniane w zamortyzowanym koszcie po początkowym ujęciu, z wyjątkiem zobowiązań finansowych wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (spełniających definicję przeznaczonych do obrotu) – instrumenty te wycenia się po początkowym ujęciu w wartości godziwej.

Specjalną podkategorią aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu są instrumenty pochodne. Transakcje pochodne zawierane są w celu zabezpieczenia przepływów pieniężnych przed ryzykiem kursowym oraz ryzykiem stóp procentowych. Instrumenty pochodne wyceniane są na dzień bilansowy w wiarygodnie ustalonej wartości godziwej. Wartość godziwa instrumentów pochodnych jest szacowana przy użyciu modelu bazującego między innymi na wartości kursów walutowych (średnie kursy NBP) na dzień bilansowy lub różnicach w poziomach stóp procentowych waluty kwotowej i bazowej.

Skutki okresowej wyceny instrumentów pochodnych, zabezpieczających wahania kursów walutowych na kontraktach budowlanych denominowanych w walutach obcych oraz zyski i straty na dzień ich rozliczenia ujmuje się w rachunku zysków i strat w pozycji „Pozostałe przychody (koszty) operacyjne” w ramach działalności operacyjnej.

Skutki okresowej wyceny instrumentów pochodnych, zabezpieczających wahania stopy procentowej lub kursów walutowych pozycji zaliczanych do działalności finansowej oraz zyski i straty na dzień ich rozliczenia wykazuje się w rachunku zysków i strat w pozycji „Przychody (koszty) finansowe” w ramach działalności finansowej.

Spółki Grupy nie stosują rachunkowości zabezpieczeń.

Spółki Grupy współpracują, zarówno w ramach transakcji na rynku pieniężnym, kapitałowym, jak i instrumentów pochodnych z bankami o wysokiej wiarygodności, nie powodując przy tym znacznej koncentracji ryzyka kredytowego.

Utrata wartości aktywów finansowych

Spółki Grupy ujmują odpisy na oczekiwane straty kredytowe. Straty kredytowe to różnica między wszystkimi należnymi przepływami pieniężnymi wynikającymi z danej umowy a przepływami faktycznie oczekiwanymi, po uwzględnieniu wszelkich oczekiwanych niedoborów (tj. braku płatności). Jeśli aktywa finansowe objęte odpisem są długoterminowe, odpis na straty kredytowe podlega zdyskontowaniu wg pierwotnej efektywnej stopy procentowej (tj. stopy z momentu rozpoznania aktywa).

Wysokość odpisu na oczekiwane straty kredytowe

W przypadku aktywów finansowych objętych zakresem MSSF 15 (czyli należności z tytułu dostaw i usług, kaucji z tytułu umów o budowę, kwot należnych od odbiorców z tytułu umów o budowę oraz należności z tytułu umów koncesyjnych) spółka Grupy wycenia odpis w wysokości oczekiwanych strat kredytowych dla całego oczekiwanego okresu życia danego składnika aktywów finansowych.

W przypadku aktywów finansowych nieobjętych zakresem MSSF 15 (czyli inwestycji w instrumenty kapitałowe, pożyczek udzielonych oraz pozostałych aktywów finansowych niewycenianych w wartości godziwej) straty kredytowe szacuje się dla całego oczekiwanego okresu życia danego składnika aktywów finansowych, jeśli ryzyko kredytowe związane z danym składnikiem aktywów znacznie wzrosło od momentu początkowego ujęcia. Jeśli ryzyko kredytowe nie wzrosło znacząco od momentu początkowego ujęcia, odpis ujmuje się w wysokości 12-miesięcznych oczekiwanych strat kredytowych.

W przypadku aktywów finansowych nieobjętych zakresem MSSF 15, jeśli początkowo spółka Grupy Budimex utworzyła odpis w wysokości równej oczekiwany stratom kredytowym w całym okresie życia składnika aktywów, a następnie na kolejny dzień sprawozdawczy stwierdza, że ryzyko kredytowe nie jest już znacząco wyższe, spółka Grupy wycenia odpis w wysokości 12-miesięcznych oczekiwanych strat kredytowych.

2.16 Kapitały

Kapitał własny

Kapitał podstawowy obejmuje akcje zwykłe i jest wykazany według wartości nominalnej (zgodnej ze statutem Jednostki Dominującej oraz wpisem do Krajowego Rejestru Sądowego) skorygowanej o skutki hiperinflacji za okres, w którym gospodarka polska zaliczana była do hiperinflacyjnych.

Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej – to kwota równa nadwyżce cen obejmowania akcji Jednostki Dominującej ponad ich wartość nominalną. Została ona skorygowana o skutki hiperinflacji za okres, w którym gospodarka polska zaliczana była do hiperinflacyjnych.

Pozostałe kapitały rezerwowe obejmują koszty programu płatności w formie akcji przez Ferrovia SA (nota 2.18) oraz zyski / (straty) aktuarialne od zobowiązań z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych.

Różnice kursowe z przeliczenia oddziałów i podmiotów zagranicznych obejmują efekt przeliczenia sprawozdań finansowych zagranicznych spółek i oddziałów Grupy z walut obcych na złote polskie.

Kapitał własny przypisany udziałom niedającym kontroli

Kapitał własny przypisany udziałom niedającym kontroli stanowi część kapitałów własnych jednostek zależnych objętych konsolidacją pełną, która należy do innych udziałowców (akcjonariuszy) aniżeli jednostki wchodzące w skład Grupy.

Zysk / (strata) netto jednostek zależnych w części należącej do udziałowców (akcjonariuszy) innych niż jednostki wchodzące w skład Grupy stanowi zysk (stratę) udziałów niedających kontroli.

2.17 Świadczenia pracownicze

Jednostki Grupy prowadzą programy wypłaty odpraw emerytalnych i rentowych, w związku z czym tworzą rezerwy na wartość bieżącą zobowiązań z tytułu wyżej wymienionych świadczeń. Wypłaty z tytułu powyższego programu odpisywane są w koszty rachunku zysków i strat w sposób umożliwiający rozłożenie kosztów tych świadczeń na cały okres zatrudnienia pracowników w spółkach. Wysokość rezerwy jest ustalana przez niezależnego aktuarusza metodą wyceny prognozowanych uprawnień jednostkowych. Zyski i straty aktuarialne z tytułu świadczeń po okresie zatrudnienia są rozpoznawane w innych całkowitych dochodach i nie będą podlegać przeniesieniu do rachunku zysków i strat.

Grupa nie tworzy odrębnego funduszu gromadzącego wpłaty na przyszłe świadczenia.

2.18 Płatności w formie akcji

Ferrovia SA, spółka dominująca najwyższego stopnia, prowadzi własny program płatności w formie akcji rozliczany w formie instrumentów kapitałowych, w ramach którego pracownicy Grupy świadczą usługi Jednostce Dominującej oraz jej podmiotom zależnym w zamian za instrumenty kapitałowe Ferrovia SA. Zgodnie z MSSF 2 wartość godziwa usług świadczonych przez pracowników w zamian za przyznanie instrumentów kapitałowych Ferrovia SA w latach 2010 – 2013 była ujmowana w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym jako koszt oraz drugostronnie jako zwiększenie kapitału przez okres, w którym spełniane są warunki nabycia (okres nabywania uprawnień). Wartość godziwa usług świadczonych przez pracowników jest określana w sposób pośredni poprzez odniesienie do wartości godziwej przyznaných instrumentów kapitałowych ustalonej w dniu przyznania instrumentów. Warunki nabycia uprawnień, inne niż warunki rynkowe, są uwzględniane poprzez korektę liczby instrumentów kapitałowych wykorzystanych w wycenie całej transakcji tak, aby ostatecznie wartość kosztu świadczonych usług opierała się na liczbie instrumentów kapitałowych, co do których oczekuje się, iż zostaną do nich nabyte uprawnienia.

Na podstawie umowy zawartej z Ferrovia SA w 2014 roku, Budimex SA zobowiązał się pokrywać koszty programu w odniesieniu do transzy instrumentów przyznaných w roku 2014 i latach kolejnych. Tym samym wartość godziwa usług świadczonych przez pracowników, związana z instrumentami przyznanymi w roku 2014 i w latach kolejnych została zaklasyfikowana jako zobowiązania (drugostronnie jako koszt).

2.19 Rezerwy

Jednostki Grupy tworzą rezerwy na przyszłe zobowiązania, których termin wymagalności lub kwota nie są pewne. Rezerwy tworzy się wówczas, gdy:

- na jednostce gospodarczej ciąży obecny obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych,
- prawdopodobne jest, że wypełnienie obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne oraz
- można dokonać wiarygodnego szacunku kwoty tego obowiązku.

Spółki Grupy tworzą rezerwy na koszty przyszłych napraw gwarancyjnych, gdyż w przypadku usług budowlanych są one zobowiązane do udzielenia gwarancji na swoje usługi. Wysokość rezerw na koszty napraw gwarancyjnych jest związana z poszczególnymi segmentami budownictwa i wynosi od 0,3% do 1,4% przychodów z danego kontraktu. Wartość ta podlega indywidualnej analizie i może

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

ulegać zwiększeniu lub zmniejszeniu w uzasadnionych przypadkach. Koszty przyszłych napraw gwarancyjnych obciążają koszty wytworzenia sprzedanych produktów.

2.20 Ujmowanie przychodów i kosztów

Przychody ze sprzedaży ujmowane według metod opisanych w punktach 2.21, 2.22 oraz 29.2.

Przychody z tytułu odsetek ujmowane są, w odniesieniu do głównej kwoty należnej, zgodnie z metodą efektywnej stopy procentowej.

Przychody z tytułu dywidend są ujmowane w momencie, kiedy zostaje ustanowione prawo akcjonariuszy do otrzymania płatności.

2.21 Przychody z umów z klientami

Przychody z umów z klientami są ujmowane, tylko gdy zostały spełnione wszystkie poniższe warunki:

- strony umowy zawarły umowę i są zobowiązane do wykonania swoich obowiązków,
- spółka Grupy jest w stanie zidentyfikować prawa każdej ze stron dotyczące dóbr lub usług, które mają zostać przekazane,
- spółka Grupy jest w stanie zidentyfikować warunki płatności za dobra lub usługi, które mają zostać przekazane,
- umowa ma treść ekonomiczną oraz
- jest prawdopodobne, że spółka Grupy otrzyma wynagrodzenie, które będzie jej przysługiwało w zamian za dobra lub usługi, które zostaną przekazane klientowi.

Spółki Grupy łączą dwie lub więcej umów, które zostały zawarte równocześnie lub niemal równocześnie z tym samym klientem (lub podmiotami powiązаныmi z klientem) i ujmuje je jako jedną umowę, jeżeli:

- umowy są negocjowane jako pakiet i dotyczą tego samego celu handlowego lub
- kwota wynagrodzenia należnego w ramach jednej umowy zależy od ceny lub wykonania innej umowy lub
- dobra lub usługi przyręczone w umowach są pojedynczymi zobowiązaniami do wykonania świadczenia.

Spółki Grupy ujmują zmianę umowy jako oddzielną umowę, jeśli zakres umowy zwiększa się ze względu na dodanie przyręczonej dóbr lub usług, które są uznawane za odrębne oraz jeśli cena określona w umowie zwiększa się o kwotę wynagrodzenia, odzwierciedlającą indywidualne ceny sprzedaży dodatkowych przyręczonej dóbr lub usług.

Spółki Grupy ujmują przychody w momencie spełnienia (lub w trakcie spełniania) zobowiązania do wykonania świadczenia poprzez przekazanie przyręczonego dobra lub usługi klientowi. Przekazanie składnika aktywów następuje w momencie, gdy klient uzyskuje kontrolę nad tym składnikiem aktywów. Przychody ujmowane są jako kwoty równe cenie transakcyjnej, która została przypisana do danego zobowiązania do wykonania świadczenia.

W momencie zawarcia umowy spółka Grupy dokonuje oceny dóbr lub usług przyręczonej w umowie z klientem i identyfikuje jako zobowiązanie do wykonania świadczenia każde przyręczenie do przekazania na rzecz klienta dobra lub usługi (lub pakietu dóbr lub usług) lub grupy odrębnych dóbr lub usług, które są zasadniczo takie same i w przypadku których przekazanie na rzecz klienta ma taki sam charakter.

Spółka Grupy przenosi kontrolę nad dobrem lub usługą w miarę upływu czasu i tym samym spełnia zobowiązanie do wykonania świadczenia oraz ujmuje przychody w miarę upływu czasu, jeśli spełniony jest jeden z następujących warunków:

- klient jednocześnie otrzymuje i czerpie korzyści płynące ze świadczenia w miarę jego wykonywania,
- w wyniku wykonania świadczenia powstaje lub zostaje ulepszony składnik aktywów, a kontrolę nad tym składnikiem aktywów – w miarę jego powstawania lub ulepszania – sprawuje klient,
- w wyniku wykonania świadczenia nie powstaje składnik o alternatywnym zastosowaniu dla spółki Grupy, a przysługuje jej egzekwowne prawo do zapłaty za dotychczas wykonane świadczenie.

Uznaje się, że w przypadku świadczenia usług budowlanych przez spółki Grupy zasadniczo powstaje jedno zobowiązanie do wykonania świadczenia. Tym samym kwestia przypisania ceny transakcyjnej do zobowiązania do wykonania świadczenia nie wymaga szacowania.

MSSF 15 wymaga zastosowania jednorodnej metody ujmowania przychodów dla kontraktów i zobowiązań o podobnej charakterystyce. Metodą wybraną przez Grupę jako preferowana do pomiaru wartości dóbr i usług, które się przekazują klientom w miarę upływu czasu jest metoda obmiaru wykonywanych prac (metoda oparta na wynikach), tak długo jak podczas wykonania umowy można mierzyć postęp wykonanej pracy.

W związku z powyższym metoda udziału kosztów poniesionych do dnia ustalenia przychodów w całkowitych kosztach świadczenia (metoda oparta na nakładach) jest stosowana tylko w tych przypadkach, w których postępu prac nie można wiarygodnie zmierzyć za pomocą metody opartej na wynikach.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

W umowach o świadczenie usług, w których towary i usługi są zasadniczo takie same i są przekazywane na podstawie tego samego wzoru konsumpcji, w taki sposób, że klient korzysta z nich w miarę ich otrzymywania, metoda rozpoznawania przychodów wybrana przez Grupę opiera się na czasie, który upłynął, podczas gdy koszty są rejestrowane zgodnie z zasadą memoriałową.

Jeżeli nie można racjonalnie zmierzyć wyników spełnienia zobowiązania do wykonania świadczenia, przychody ujmuje się wyłącznie do wysokości poniesionych kosztów, których odzyskania spółka z Grupy oczekuje.

Jeśli zobowiązanie do wykonania świadczenia nie jest spełniane w czasie, uznaje się, że spółka Grupy spełnia je w określonym momencie.

Przychody ze sprzedaży usług deweloperskich rozpoznawane są w momencie przekazania na finalnego odbiorcę kontroli, wszystkich znaczących ryzyk oraz korzyści wynikających z posiadania nieruchomości. Grupa uznaje, że transfer ryzyk, kontroli i korzyści następuje w chwili podpisania aktu notarialnego przenoszącego własność do nabywanej nieruchomości.

Spółki deweloperskie prowadzą ewidencję pozwalającą na ustalenie kosztów dotyczących poszczególnych elementów składowych projektu, które mogą być przedmiotem oddzielnego zbycia. W momencie rozpoznania przychodów ze sprzedaży spółka ujmuje koszty wytworzenia danej powierzchni, pomniejszając wyroby gotowe w proporcji udziału sprzedawanego lokalu w łącznym metrażu danego typu lokali.

W przypadku, kiedy istnieje prawdopodobieństwo, iż łączne koszty związane z realizacją kontraktu przekroczą łączne przychody, zgodnie z MSR 37 przewidywana strata (nadwyżka kosztów nad przychodami) obciąża koszty operacyjne oraz drugostronnie tworzona jest rezerwa na umowy rodzące obciążenia (rezerwa na straty na kontraktach).

Dodatkowe koszty doprowadzenia do zawarcia umowy z klientem ujmuje się jako koszt danego okresu sprawozdawczego ze względu na brak pewności ich odzyskania.

Umowy zawierane przez spółki Grupy nie zawierają istotnego elementu finansowania. Udzielane przez inwestora zaliczki w przypadku kontraktów budowlanych konsumowane są przez wydatki czynione w pierwszych etapach każdej budowy, tak więc nie występuje długoterminowe finansowanie prowadzonej budowy otrzymaną zaliczką.

W spółkach Grupy nie ma umów, które zawierałyby wynagrodzenie zmienne.

Grupa prezentuje w aktywach pozycję „wycena kontraktów budowlanych” z tytułu prac wynikających z umowy, w odniesieniu do wszystkich umów w trakcie realizacji, w przypadku których rozpoznane przychody przewyższają należności wynikające z faktur częściowych. Nieuregulowane kwoty naliczone i zafakturowane za pracę wykonaną w ramach umowy prezentowane są w pozycji „należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności”, natomiast kwoty zatrzymane przez odbiorców – w pozycji „kaucje z tytułu umów o budowę”.

Grupa prezentuje w zobowiązaniach pozycję „wycena kontraktów budowlanych”, w odniesieniu do wszystkich umów w trakcie realizacji, w przypadku których kwoty zafakturowane za pracę wykonaną w ramach umowy przewyższają rozpoznane przychody. W pozycji „rezerwy na straty na kontraktach budowlanych” ujmowane są z kolei rezerwy na straty na kontraktach. Nieuregulowane kwoty należne dostawcom, na które Grupa otrzymała faktury, prezentowane są w pozycji „zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania”, natomiast kwoty zatrzymane dostawcom – w pozycji „kaucje z tytułu umów o budowę”.

Otrzymane wynagrodzenia za niedostarczone towary oraz niezakończone usługi (zaliczki) są ujmowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako przychody przyszłych okresów.

Zgodnie z zasadą memoriału Grupa ujmuje w rachunku zysków i strat wszystkie koszty przypadające na dany okres sprawozdawczy niezależnie od okresu ich faktycznego rozliczenia. Koszty poniesione, a nieodnoszące się do danego okresu są ujmowane w aktywach jako rozliczenia międzyokresowe czynne (ujęte w linii: „należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności”), natomiast koszty nieponiesione, a przypadające na dany okres, stanowią zobowiązania z tytułu niezafakturowanych kosztów (ujęte w linii: „zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania”).

2.22 Przychody i koszty z tytułu umowy koncesyjnej

Spółki Grupy są stroną umów koncesyjnych, które polegają na wybudowaniu, eksploatacji i zarządzaniu obiektów użyteczności publicznej przez określony czas, za co spółki otrzymują zapłatę przez okres obowiązywania umowy. Kontrakty takie zawierane są z podmiotami sektora publicznego, które kontrolują lub regulują, jakie usługi koncesjonariusz musi świadczyć z wykorzystaniem danej infrastruktury, na rzecz kogo oraz po jakiej cenie. W tego typu umowach koncesjonariusz kontroluje również znaczące wartości rezydualne infrastruktury na koniec obowiązywania umowy. Skutki finansowe takich umów Grupa ujmuje zgodnie z KIMSF 12 „Umowy na usługi koncesjonowane”.

Koncesjonariusz ujmuje i wycenia przychody i koszty z tytułu wykonanych usług budowlanych oraz przychody i koszty z tytułu usługi zarządzania/eksploatacji zgodnie z MSSF 15.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Wynagrodzenie za usługi budowlane może być ujęte w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako składnik aktywów finansowych (wariant 1), jako wartość niematerialna (wariant 2) lub jako model mieszany (wariant 3).

- Wariant 1:** Wartość gwarantowanego wynagrodzenia dla całego okresu umowy w wartościach bieżących jest wyższa niż wartość godziwa przychodów z tytułu usługi budowlanej - w takim przypadku wykazuje się aktywa finansowe w wysokości równej wartości godziwej przychodów z tytułu usługi budowlanej.
- Wariant 2:** Koncesjonariusz nie otrzymuje gwarantowanego wynagrodzenia, lecz prawo (licencję) do nakładania opłat na użytkowników danej usługi użyteczności publicznej, których łączna wartość jest uzależniona od tego, w jakim zakresie społeczeństwo korzysta z danej usługi – w takim przypadku wykazuje się wartość niematerialną w wysokości równej wartości godziwej przychodów z tytułu usługi budowlanej, przy założeniu, że oczekuje się pokrycia tej różnicy z tytułu wpływów ze sprzedaży usług.
- Wariant 3:** Wartość gwarantowanego wynagrodzenia dla całego okresu umowy w wartościach bieżących jest niższa niż wartość godziwa przychodów z tytułu usługi budowlanej - w takim przypadku wykazuje się aktywa finansowe do wysokości równej wartości bieżącej gwarantowanego wynagrodzenia oraz wartość niematerialną w wysokości różnicy pomiędzy wartością godziwą przychodów z tytułu usługi budowlanej a rozpoznany aktywem finansowym, przy założeniu, że oczekuje się pokrycia tej różnicy z tytułu wpływów ze sprzedaży usług.

Aby określić charakter należnego wynagrodzenia i wysokość, w jakiej powinno ono zostać wykazane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, na dzień zawarcia umowy przeprowadzany jest test, mający na celu potwierdzenie, w jakim stopniu gwarantowane wpływy z tytułu umowy koncesyjnej są w stanie pokryć wyrażone w wartości godziwej wynagrodzenie z tytułu usługi budowlanej.

Dla celów wycenienia wartości bieżącej wartości gwarantowanego wynagrodzenia przyjmuje się stopę dyskontową odzwierciedlającą średnioważony koszt kapitału koncesjonariusza.

W roku obrotowym zakończonym 31 grudnia 2018 roku spółki Grupy były stroną tylko jednej umowy koncesyjnej, dla której przeprowadzony test wykazał, że wartość gwarantowanego wynagrodzenia dla całego okresu umowy w wartościach bieżących jest wyższa niż wartość godziwa należności z tytułu usługi budowlanej. W związku z tym należności z tytułu usługi budowlanej ujęto zgodnie z wariantem 1, tj. jako aktywa finansowe.

Aktywa ujemowane są w linii „Należności z tytułu umowy koncesyjnej” w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, ponieważ zgodnie z MSSF 9 aktywa utrzymywane są zgodnie z modelem biznesowym, którego celem jest uzyskanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy oraz zgodnie z warunkami umowy w określonych terminach powstają przepływy pieniężne, które są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty. Aktywa wyceniane są według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej. Związane z tym zwiększenia aktywów wynikające z odzwierciedlenia wartości pieniądza w czasie odnoszone są w pozycję „Przychody finansowe” w rachunku zysków i strat.

Dodatkowo, na koniec każdego okresu rozliczeniowego, aktywa pomniejszane są o wpływy gwarantowanego wynagrodzenia alokowanego dla każdego z tych okresów proporcjonalnie do udziału wynagrodzenia z tytułu usługi budowlanej w całości gwarantowanego wynagrodzenia przewidzianego umową.

Powyższe aktywa na każdy dzień bilansowy poddawane są testowi na utratę wartości.

Przychody z nakładania opłat na użytkowników usługi użyteczności publicznej, będące nadwyżką nad gwarantowanym wynagrodzeniem, rozpoznawane są w przychodach z tytułu zarządzania/eksploatacji w momencie świadczenia usługi.

W przypadku, gdy na koncesjonariuszu spoczywają zobowiązania umowne dotyczące utrzymania bądź przywrócenia stanu infrastruktury (z wyłączeniem elementu modernizacyjnego), ujemowane są one zgodnie z MSR 37 jako rezerwy.

Zgodnie z MSR 23 związane z umową koncesyjną koszty finansowania zewnętrznego ujemowane są jako wydatek w okresie ich poniesienia, chyba że koncesjonariusz posiada określone w umowie prawo do uzyskania wartości niematerialnej. W takim przypadku związane z umową koszty finansowania zewnętrznego są kapitalizowane w trakcie fazy budowy infrastruktury zgodnie z tym standardem. W zawartej umowie koncesyjnej Grupa rozpoznała aktywa finansowe, dlatego też koszty finansowania zostały odniesione w rachunek zysków i strat w pozycję koszty finansowe.

2.23 Zysk / (strata) brutto ze sprzedaży

Zysk / (strata) brutto ze sprzedaży to różnica pomiędzy:

- przychodami ze sprzedaży produkcji podstawowej i innych usług realizowanych w ramach działalności podstawowej jednostek Grupy oraz towarów i materiałów a
- kosztami wytworzenia sprzedanych produktów i usług oraz zakupu sprzedanych towarów i materiałów.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

2.24 Zysk / (strata) z działalności operacyjnej

Zysk / (strata) z działalności operacyjnej obejmuje przychody i koszty z działalności operacyjnej bez uwzględnienia kosztów i przychodów finansowych, do których zaliczane są przede wszystkim odsetki, różnice kursowe oraz koszty prowizji i gwarancji bankowych.

2.25 Podatek dochodowy (w tym odroczony podatek dochodowy)

Pozycja „podatek dochodowy” w rachunku zysków i strat obejmuje podatek bieżący oraz podatek odroczony.

Podatek dochodowy od dochodów uzyskanych w kraju obliczany jest zgodnie z polskimi przepisami podatkowymi, natomiast dochody jednostek prowadzących działalność za granicą podlegają opodatkowaniu według lokalnych przepisów, uwzględniając umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania.

W związku z przejściowymi różnicami między wykazywaną w księgach rachunkowych wartością aktywów i zobowiązań, a ich wartością podatkową oraz stratą podatkową możliwą do odliczenia w przyszłości, spółki Grupy tworzą rezerwy i ustalają aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego tworzy się w wysokości kwoty podatku dochodowego, wymagającej w przyszłości zapłaty, w związku z występowaniem dodatnich różnic przejściowych, to jest różnic, które spowodują zwiększenie podstawy obliczenia podatku dochodowego w przyszłości.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ustala się w wysokości kwoty przewidzianej w przyszłości do odliczenia od podatku dochodowego, w związku z ujemnymi różnicami przejściowymi, które spowodują w przyszłości zmniejszenie podstawy obliczenia podatku dochodowego oraz straty podatkowej możliwej do odliczenia.

Aktywów i rezerw z tytułu odroczonego podatku dochodowego nie ujmuje się, jeżeli różnice wynikają z wartości firmy lub z początkowego ujęcia (poza połączeniem jednostek) innych aktywów i zobowiązań w transakcji, która nie wpływa na zysk podatkowy ani księgowy.

Wartość bilansowa składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku jest weryfikowana na każdy dzień bilansowy i ulega stosownemu obniżeniu o tyle, o ile przestało być prawdopodobne osiągnięcie dochodu do opodatkowania wystarczającego do częściowego lub całkowitego zrealizowania składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Aktywa i rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego wyceniane są z zastosowaniem stawek podatkowych, które według przewidywań będą obowiązywać w okresie, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub rezerwa rozwiązana, przyjmując za podstawę stawki podatkowe (i przepisy podatkowe) prawnie lub faktycznie obowiązujące na dzień bilansowy.

Podatek bieżący i odroczony ujmuje się w rachunku zysków i strat, z wyjątkiem przypadków dotyczących pozycji ujmowanych w pozostałych całkowitych dochodach lub bezpośrednio w kapitale własnym. W takiej sytuacji podatek bieżący i odroczony ujmuje się również odpowiednio w pozostałych całkowitych dochodach lub w kapitale własnym. Jeżeli podatek bieżący lub odroczony wynika z początkowego rozliczenia połączenia jednostek gospodarczych, efekt podatkowy uwzględnia się w dalszych rozliczeniach tego połączenia.

Aktywa i rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego podlegają kompensacie w ramach poszczególnych spółek Grupy.

Ocena niepewności co do rozliczeń podatkowych

Jeżeli w ocenie spółki Grupy jest prawdopodobne, że podejście do kwestii podatkowej lub grupy kwestii podatkowych będzie zaakceptowane przez organ podatkowy, spółka Grupy określa dochód do opodatkowania (stratę podatkową), podstawę opodatkowania, niewykorzystane straty podatkowe, niewykorzystane ulgi podatkowe i stawki podatkowe z uwzględnieniem podejścia do opodatkowania planowanego lub zastosowanego w swoim zeznaniu podatkowym.

Jeżeli spółka Grupy stwierdzi, że nie jest prawdopodobne, że organ podatkowy zaakceptuje podejście spółki do kwestii podatkowej lub grupy kwestii podatkowych, wówczas spółka odzwierciedla wpływ niepewności przy ustalaniu dochodu do opodatkowania (straty podatkowej), niewykorzystanych strat podatkowych, niewykorzystanych ulg podatkowych lub stawek podatkowych, określając najbardziej prawdopodobny scenariusz, będący pojedynczą kwotą spośród możliwych wyników.

Podatek od towarów i usług

Przychody, koszty, aktywa i zobowiązania są ujmowane po pomniejszeniu o wartość podatku od towarów i usług, z wyjątkiem:

- gdy podatek od towarów i usług zapłacony przy zakupie aktywów lub usług nie jest możliwy do odzyskania od organów podatkowych; wtedy jest on ujmowany odpowiednio jako część ceny nabycia składnika aktywów lub jako część pozycji kosztowej oraz
- należności i zobowiązań, które są wykazywane z uwzględnieniem kwoty podatku od towarów i usług.

Kwota netto podatku od towarów i usług możliwa do odzyskania lub należna do zapłaty na rzecz organów podatkowych jest ujęta w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako część należności lub zobowiązań.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

2.26 Sprawozdawczość dotycząca segmentów operacyjnych

Organizacja i zarządzanie Grupy odbywają się w podziale na segmenty.

Grupa Budimex działa w obszarze dwóch głównych segmentów operacyjnych:

- działalność budowlana,
- działalność deweloperska i zarządzanie nieruchomościami.

Inne obszary działalności, które nie spełniają warunków, aby zostały uznane za segmenty sprawozdawcze, obejmują spółki prowadzące między innymi działalność produkcyjną, usługową i handlową.

Podział działalności na poszczególne segmenty został dokonany poprzez kwalifikację poszczególnych podmiotów według ich podstawowej, statutowej działalności oraz znaczenia działalności spółek na rzecz segmentu. Taki podział odpowiada rozłożeniu zasadniczych ryzyk oraz zwrotów z poniesionych nakładów.

Grupa stosuje jednolitą politykę rachunkowości dla wszystkich segmentów. Transakcje pomiędzy poszczególnymi segmentami dokonywane są na warunkach rynkowych.

Udziały w jednostkach wycenianych metodą praw własności zostały zakwalifikowane do właściwego segmentu ze względu na przedmiot działalności wycenianej tą metodą jednostki.

3. Zarządzanie ryzykiem finansowym

Do głównych instrumentów finansowych, z których korzysta Grupa Budimex należą:

- kredyty bankowe, pożyczki, leasing finansowy, których celem jest pozyskanie środków finansowych na działalność Grupy,
- należności i zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności i zobowiązania, a także środki pieniężne i depozyty krótkoterminowe, które powstają w toku bieżącej działalności Grupy,
- krótkoterminowe dłużne papiery wartościowe (obligacje) emitowane przez emitentów o wysokim ratingu kupowane jako alternatywa dla depozytów bankowych,
- instrumenty pochodne, do których należą walutowe kontrakty terminowe typu forward oraz opcje walutowe, których celem jest zarządzanie ryzykiem walutowym powstającym w wyniku zawierania kontraktów budowlanych w walutach obcych oraz instrumenty typu swap stopy procentowej, których celem jest zamiana zmiennej stopy procentowej na stopę stałą.

Grupa Budimex w toku prowadzonej działalności narażona jest na różne rodzaje ryzyka finansowego: ryzyko walutowe, ryzyko stóp procentowych, ryzyko cenowe, ryzyko kredytowe oraz ryzyko utraty płynności. Zarząd weryfikuje i ustala zasady zarządzania każdym z wyżej wymienionych ryzyk.

Ryzyko walutowe

W ramach podstawowej działalności operacyjnej spółki Grupy zawierają kontrakty budowlane oraz umowy z podwykonawcami i dostawcami w walutach obcych. Przyjęta przez Zarząd polityka zarządzania ryzykiem walutowym polega na zabezpieczeniu przyszłych przepływów pieniężnych na tych kontraktach w celu ograniczenia wpływu zmienności kursów walut na wyniki Grupy. Zgodnie z tą polityką spółki Grupy dokonują zabezpieczenia ryzyka walutowego występującego w każdej umowie budowlanej, której wartość płatności (wpływów lub wydatków) w walutach obcych zostanie uznana za istotną. Zabezpieczenie przed ryzykiem walutowym odbywa się poprzez wykorzystanie instrumentów pochodnych, przede wszystkim walutowych kontraktów terminowych (fx forward) oraz opcji walutowych, lub też, o ile to jest możliwe, poprzez mechanizm zabezpieczenia naturalnego, polegającego na zawieraniu umów z dostawcami lub podwykonawcami w określonej walucie.

Zgodnie z polityką Grupy ekspozycja na ryzyko walutowe jest systematycznie mierzona zarówno dla poszczególnych kontraktów budowlanych (poprzez analizę wpływów i wydatków w walucie obcej w ramach kontraktów zawieranych w walucie obcej oraz poprzez analizę wydatków w walucie obcej w ramach kontraktów zawieranych w walucie krajowej), jak i dla wszystkich kontraktów łącznie. Polityką Zarządu jest zabezpieczenie ekspozycji walutowej netto na poszczególnych kontraktach. Na dzień 31 grudnia 2018 roku ekspozycja Grupy na ryzyko kursowe dotycząca kontraktów budowlanych była zabezpieczona w około 95%. Spółki z Grupy są także narażone na ryzyko kursowe z tytułu planowanych przyszłych płatności w walutach obcych, wynikających z zawartych umów dotyczących zakupów środków trwałych, które to płatności nie zostały zabezpieczone przed ryzykiem kursowym. Po uwzględnieniu tych dodatkowych planowanych przyszłych płatności w walutach obcych na dzień 31 grudnia 2018 roku poziom zabezpieczenia ryzyka kursowego w Grupie wyniósł 89%.

Ryzyko walutowe – wrażliwość na zmiany

W celu przeprowadzenia analizy wrażliwości na zmiany kursów walut, na podstawie historycznych zmian wartości oraz na podstawie wiedzy i doświadczenia Grupy w zakresie rynków finansowych, zmiany kursów walut, które są „realnie możliwe”, oszacowane zostały na poziomie -10% / +10% na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz na dzień 31 grudnia 2017 roku.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Poniższa tabela przedstawia wrażliwość wyniku finansowego netto na racjonalnie możliwe zmiany kursów walutowych przy założeniu niezmiennych innych czynników (wpływ na aktywa netto jest identyczny).

	Wartość nominalna na dzień bilansowy	Wrażliwość na zmiany na dzień 31 grudnia 2018 roku	
		Deprecjacja	Aprecjacja
		złotówki względem pozostałych walut	
		+10%	-10%
Kontrakty forward			
– EUR	38 019	(7 496)	7 496
– USD	335	125	(125)
– CZK	114 300	1 898	(1 898)
Instrumenty finansowe denominowane w walutach obcych – ekspozycja walutowa netto:			
– EUR	10 661	4 584	(4 584)
– USD	(181)	(68)	68
– GBP	(4)	(2)	2
– CZK	7	-	-
Wpływ brutto na wynik okresu oraz aktywa netto		(959)	959
Podatek odroczoney		182	(182)
Łącznie		(777)	777

	Wartość nominalna na dzień bilansowy	Wrażliwość na zmiany na dzień 31 grudnia 2017 roku	
		Deprecjacja	Aprecjacja
		złotówki względem pozostałych walut	
		+10%	-10%
Kontrakty forward:			
– EUR	70 397	(4 830)	4 830
– USD	977	308	(308)
– CZK	191 859	3 120	(3 120)
Instrumenty finansowe denominowane w walutach obcych – ekspozycja walutowa netto:			
– EUR	15 989	6 669	(6 669)
– USD	(389)	(135)	135
– CZK	22 560	368	(368)
Wpływ brutto na wynik okresu oraz aktywa netto		5 500	(5 500)
Podatek odroczoney		(1 045)	1 045
Łącznie		4 455	(4 455)

Ryzyko stóp procentowych

Ryzyko stóp procentowych występuje głównie w związku z korzystaniem przez spółki Grupy z kredytów bankowych, pożyczek i leasingu finansowego. Powyższe instrumenty finansowe oparte są o zmienne stopy procentowe i narażają Grupę na ryzyko zmiany przepływów pieniężnych.

Ryzyko stóp procentowych związane z istniejącym zadłużeniem zostało uznane jako relatywnie niskie z punktu widzenia wpływu na wyniki Grupy. W obecnej chwili zarządzanie tym ryzykiem obejmuje zarówno bieżące monitorowanie sytuacji rynkowej i zadłużenia, jak również zabezpieczanie się przed ryzykiem wahań rynkowych stóp procentowych poprzez zawieranie transakcji zamiany stopy procentowej ze zmiennej na stałą.

Ryzyko stóp procentowych – wrażliwość na zmiany

W celu przeprowadzenia analizy wrażliwości na zmiany stóp procentowych, na podstawie historycznych zmian wartości oraz na podstawie wiedzy i doświadczenia Grupy w zakresie rynków finansowych, zmiany stóp procentowych, które są „racjonalnie możliwe”, oszacowane zostały na dzień 31 grudnia 2018 roku na poziomie -0,25 / +0,25 punktu procentowego dla złotego (na dzień 31 grudnia 2017 roku na poziomie -0,5 / +0,5 punktu procentowego), -0,25 / +0,25 punktu procentowego dla euro (na dzień 31 grudnia 2017 roku na poziomie -0,25 / +0,25 punktu procentowego) oraz -0,5 / +0,5 punktu procentowego dla dolara amerykańskiego (na dzień 31 grudnia 2017 roku na poziomie -0,75 / +0,75 punktu procentowego). Z kolei „racjonalnie możliwe” zmiany stóp procentowych dla korony czeskiej na dzień 31 grudnia 2018 roku i na dzień 31 grudnia 2017 roku zostało ocenione na poziomie -0,5 / +0,5 punktu procentowego. Jednocześnie założono równoległe przesunięcie krzywej stóp procentowych na potrzeby kalkulacji wrażliwości dyskonta na zmiany stóp procentowych.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Poniżej podano wpływ na wynik netto i aktywa netto według stanu na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz 31 grudnia 2017 roku:

	Wartość na dzień bilansowy	Wrażliwość na zmiany na dzień 31 grudnia 2018 roku	
		+25 pb (PLN, EUR)	-25 pb (PLN, EUR)
		+50 pb (CZK, USD)	-50 pb (CZK, USD)
Środki pieniężne na rachunkach bankowych (wartość godziwa)	1 409 137	3 523	(3 523)
Instrumenty pochodne – swap stopy procentowej			
– ujęte w zobowiązaniach (wartość godziwa)	(2 623)	467	(478)
Pożyczki udzielone	74 145	185	(185)
Kredyty bankowe i pożyczki (kapitał)	(40 514)	(101)	101
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego (wartość bieżąca)	(198 411)	(496)	496
Wpływ brutto na wynik okresu oraz aktywa netto		3 578	(3 589)
Podatek odroczony		(680)	682
Łącznie		2 898	(2 907)

	Wartość na dzień bilansowy	Wrażliwość na zmiany na dzień 31 grudnia 2017 roku	
		+50 pb (PLN, CZK)	-50 pb (PLN, CZK)
		+25 pb (EUR)	-25 pb (EUR)
		+75 pb (USD)	-75 pb (USD)
Środki pieniężne na rachunkach bankowych (wartość godziwa)	2 126 809	10 449	(10 449)
Instrumenty pochodne – swap stopy procentowej			
– ujęte w aktywach (wartość godziwa)	32	651	(32)
– ujęte w zobowiązaniach (wartość godziwa)	(2 172)	777	(1 487)
Pożyczki udzielone	62 451	312	(312)
Kredyty bankowe i pożyczki (kapitał)	(39 551)	(176)	176
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego (wartość bieżąca)	(82 855)	(414)	414
Wpływ brutto na wynik okresu oraz aktywa netto		11 599	(11 690)
Podatek odroczony		(2 204)	2 221
Łącznie		9 395	(9 469)

W kalkulacji wrażliwości na zmiany stóp procentowych pominięte zostały środki pieniężne w kasie.

Wycena kontraktów forward nie wykazuje wrażliwości na równoległe zmiany stóp procentowych przy niezmiennych kursach walutowych.

Ryzyko cenowe

Grupa narażona jest na ryzyko cenowe związane ze wzrostem cen najczęściej kupowanych materiałów budowlanych, takich jak: wyroby stalowe m.in. pręty zbrojeniowe, szyny i inne wyroby hutnicze, kruszywa i beton, a także materiałów ropopochodnych takich jak: benzyna, olej napędowy, asfalty oraz olej opałowy. Ryzyko cenowe materiałów nabywanych na rynku krajowym ocenia się jako umiarkowane, natomiast ryzyko cenowe związane z materiałami ropopochodnymi oraz wyrobami stalowymi szacuje się jako wysokie. W wyniku zmian cen materiałów oraz kosztów pracy mogą ulec zmianie ceny usług świadczonych na rzecz Grupy przez firmy podwykonawcze. Ceny w umowach zawartych z inwestorami są stałe przez cały okres realizacji kontraktu – najczęściej od 6 – 36 miesięcy, z kolei umowy z podwykonawcami zawierane są w terminach późniejszych, w miarę postępu poszczególnych prac. Największe ryzyko zmienności (wzrostu) cen materiałów występuje przy zamówieniach publicznych z uwagi na relatywnie długi proces wyboru generalnego wykonawcy. Dotyczy to okresu od momentu złożenia oferty do momentu wyboru i podpisania umowy przez Grupę, kiedy nie zawsze można zawierać dalsze zobowiązania i zabezpieczyć ceny.

W celu ograniczenia ryzyka cenowego Grupa Budimex na bieżąco monitoruje ceny najczęściej kupowanych materiałów budowlanych, a podpisywane umowy mają odpowiednio dopasowane parametry, dotyczące między innymi czasu trwania kontraktu oraz wartości umowy do sytuacji rynkowej. W ramach Grupy Budimex funkcjonuje Biuro Zakupów Centralnych, które bazując na planach robót budowlanych negocjuje ramowe umowy z dostawcami podstawowych materiałów budowlanych.

Ryzyko kredytowe

Spółki Grupy współpracują, zarówno w ramach transakcji pieniężnych, jak i kapitałowych z instytucjami finansowymi o wysokiej wiarygodności, nie powodując przy tym znacznej koncentracji ryzyka kredytowego. Jednocześnie Grupa stosuje politykę ograniczającą zaangażowanie wobec poszczególnych instytucji finansowych oraz emitentów papierów dłużnych, które są nabywane w ramach lokowania okresowych nadwyżek środków pieniężnych.

Aktywami finansowymi Grupy narażonymi na podwyższone ryzyko kredytowe są należności z tytułu dostaw i usług.

W Grupie Budimex funkcjonuje polityka oceny i weryfikacji ryzyka kredytowego w oparciu o modele ilościowo-jakościowe z wykorzystaniem ogólnodostępnych informacji oraz ratingu zewnętrznych firm ratingowych z szczególnym uwzględnieniem oceny ryzyka kredytowego inwestorów prywatnych zarówno na etapie ofertowym, jak i na bieżąco w okresach miesięcznych w trakcie realizacji kontraktów w oparciu o analizę warunków umów z kontrahentami oraz bieżącą obsługę należności.

Każdy kontrahent, przed podpisaniem umowy, jest oceniany pod kątem możliwości wywiązania się ze zobowiązań finansowych z uwzględnieniem specyfiki każdego kontraktu. W przypadku negatywnej oceny zdolności płatniczych kontrahenta, przystąpienie do kontraktu jest uzależnione od ustanowienia adekwatnych zabezpieczeń finansowych lub majątkowych. Ponadto, w przypadku wystąpienia opóźnień w zapłacie, w umowach z inwestorami zawierane są klauzule przewidujące prawo do wstrzymania wykonywania robót, i/lub odstąpienia od kontraktu. Dodatkowo zgodnie z art. 649 Kodeksu Cywilnego wykonawca na każdym etapie prac uprawniony jest do żądania gwarancji zapłaty zarówno za roboty wykonane, jak i pozostające do wykonania do końca realizacji kontraktu.

W Grupie nie istnieje istotna koncentracja ryzyka kredytowego, uwzględniając fakt, iż główny odbiorca jest urzędem administracji rządowej.

Grupa nie jest narażona na istotne ryzyko kredytowe wobec pojedynczego kontrahenta ani grupy kontrahentów o podobnych cechach. Ryzyko kredytowe dotyczące środków płynnych i pochodnych instrumentów finansowych jest ograniczone, ponieważ kontrahentami Grupy są banki o wysokim ratingu kredytowym przyznanym przez międzynarodowe agencje ratingowe.

Z wyjątkiem danych przedstawionych w nocie 45, wartość aktywów finansowych wykazanych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej przed uwzględnieniem strat, odpowiada maksymalnej ekspozycji Grupy na ryzyko kredytowe bez uwzględniania wartości otrzymanych zabezpieczeń.

Ryzyko utraty płynności

W celu ograniczania ryzyka utraty płynności, spółki Grupy utrzymują odpowiednią ilość środków pieniężnych oraz zbywalnych papierów wartościowych, a także zawierają umowy o linie kredytowe, które służą jako dodatkowe zabezpieczenie płynności. Do finansowania zakupów inwestycyjnych Grupa wykorzystuje środki własne lub długoterminowe umowy leasingu finansowego, zapewniając odpowiednią trwałość struktury finansowania dla tego rodzaju aktywów.

Zarządzanie płynnością wspomagane jest obowiązującym systemem raportowania prognoz płynności przez spółki Grupy.

Struktura zapadalności zobowiązań z tytułu kredytów, pożyczek i innych zewnętrznych źródeł finansowania przedstawiona została w nocie 21. Struktura zapadalności pozostałych zobowiązań finansowych została przedstawiona w odpowiednich dla nich notach.

Obecna dobra sytuacja finansowa Grupy Budimex w zakresie płynności i dostępu do zewnętrznych źródeł finansowania nie stwarza zagrożeń dla finansowania działalności Grupy.

4. Zarządzanie kapitałem

Głównym celem zarządzania kapitałem Grupy jest utrzymanie dobrego ratingu kredytowego i bezpiecznych wskaźników kapitałowych, które wspierałyby działalność operacyjną Grupy i zwiększały wartość dla jej akcjonariuszy.

Grupa zarządza strukturą kapitałową i w wyniku zmian warunków ekonomicznych wprowadza do niej modyfikacje. W celu utrzymania lub skorygowania struktury kapitałowej, Grupa może zwrócić kapitał akcjonariuszom, wyemitować nowe akcje, jak również wypłacić dywidendę. W roku 2018 oraz 2017 nie wprowadzono żadnych zmian w odniesieniu do celów i zasad procesów obowiązujących w tym obszarze.

Grupa monitoruje stan kapitałów stosując wskaźnik dźwigni, który jest liczony jako stosunek zadłużenia netto do sumy kapitałów powiększonych o zadłużenie netto. Do zadłużenia netto Grupa wlicza oprocentowane kredyty i pożyczki oraz inne zewnętrzne źródła finansowania, zobowiązania z tytułu dostaw i usług i inne zobowiązania (z wyłączeniem międzyokresowych rozliczeń kosztów), kaucje z tytułu umów o budowę, wycenę kontraktów budowlanych, rezerwy na straty na kontraktach budowlanych, przychody przyszłych okresów (z wyjątkiem pozostałych rozliczeń międzyokresowych przychodów) oraz zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego pomniejszone o środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych oraz o krótkoterminowe papiery wartościowe utrzymywane do terminu wymagalności.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Oprocentowane kredyty i pożyczki i inne zewnętrzne źródła finansowania	238 933	122 410
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	3 627 709	4 243 361
Minus środki pieniężne i ich ekwiwalenty	(1 409 152)	(2 126 839)
Minus krótkoterminowe papiery wartościowe	-	(278 972)
Zadłużenie netto	2 457 490	1 959 960
Kapitał własny	750 477	882 128
Kapitał i zadłużenie netto	3 207 967	2 842 088
Wskaźnik dźwigni	76,61%	68,96%

5. Ważne oszacowania i założenia

Oszacowania i osądy poddaje się nieustannej weryfikacji. Wynikają one z dotychczasowych doświadczeń oraz innych czynników, w tym przewidywań co do przyszłych zdarzeń, które w danej sytuacji wydają się zasadne.

5.1 Ważne oszacowania księgowo

Grupa dokonuje oszacowań i przyjmuje założenia dotyczące przyszłości, które znajdują odzwierciedlenie w niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym. Rzeczywiste wyniki mogą się różnić od tych szacunków. Szacunki Grupy dotyczą między innymi utworzonych rezerw, wyceny kontraktów budowlanych, odpisów aktualizujących wartość aktywów, rozliczeń międzyokresowych oraz przyjętych stawek amortyzacyjnych. Istotne założenia, nieopisane w niniejszym punkcie, przyjęte przy szacowaniu powyższych wartości zostały przedstawione w nocie 2 „Opis ważniejszych stosowanych zasad rachunkowości”.

Rezerwy na naprawy gwarancyjne

W przypadku usług budowlanych, spółki Grupy Budimex są zobowiązane do udzielenia gwarancji na swoje usługi. Wysokość rezerw na koszty napraw gwarancyjnych jest związana z poszczególnymi segmentami budownictwa i wynosi od 0,3% do 1,4% przychodów z danego kontraktu. Wartość ta podlega jednak indywidualnej analizie i może ulec zwiększeniu lub zmniejszeniu w uzasadnionych przypadkach. Kwoty rezerw na naprawy gwarancyjne zaprezentowane zostały w nocie 25.

Spółki nieprowadzące działalności budowlanej na dzień bilansowy szacują ryzyko związane z udzielaniem gwarancji na swoje produkty lub usługi na podstawie danych historycznych oraz bieżących szacunków.

Niezafakturowane usługi

Spółki Grupy realizują większość kontraktów budowlanych jako generalny wykonawca, korzystając w szerokim zakresie z usług podwykonawców. Wykonane prace budowlane podlegają zatwierdzeniu przez zlecającego w procesie odbioru robót poprzez podpisanie odpowiedniego protokołu oraz wystawienie faktury. Na każdy dzień bilansowy istnieje pewna część wykonanych, ale niepotwierdzonych i niezafakturowanych prac przez podwykonawców, które spółki Grupy ujmują jako koszty kontraktu zgodnie z zasadą memoriałową. Wysokość kosztów z tytułu wykonanych, ale niezafakturowanych prac jest określana przez służby techniczne na podstawie fizycznego obmiaru wykonanych robót i mogłaby się różnić od wartości określonej w formalnym procesie odbioru robót budowlanych.

Rozliczenia podatkowe

W Polsce obowiązują liczne regulacje dotyczące podatku od towarów i usług, podatku akcyzowego, podatku dochodowego od osób prawnych i składek na ubezpieczenia społeczne. Przepisy dotyczące tych podatków podlegają częstym zmianom, co powoduje występowanie w nich niejasności i niespójności. Często występujące różnice w opiniach co do interpretacji prawnej przepisów podatkowych zarówno wewnątrz organów państwowych, jak i pomiędzy organami państwowymi i podatnikami, powodują powstawanie obszarów niepewności i konfliktów. Rozliczenia podatkowe oraz inne obszary działalności podlegające regulacjom (na przykład kontroli celnej czy dewizowej) mogą być przedmiotem kontroli przez okres pięciu lat. Odpowiednie władze kontrolne uprawnione są do nakładania wysokich kar i sankcji wraz z odsetkami karnymi. Istnieje ryzyko, że odpowiednie władze zajmą odmienne niż spółki Grupy stanowisko w zakresie interpretacji przepisów, co mogłoby mieć znaczący wpływ na zobowiązania podatkowe Grupy.

Z dniem 15 lipca 2016 roku do Ordynacji Podatkowej zostały wprowadzone zmiany w celu uwzględnienia postanowień Ogólnej Klauzuli Zapobiegającej Nadużyciom (GAAR). GAAR ma zapobiegać powstawaniu i wykorzystywaniu sztucznych struktur prawnych tworzonych w celu uniknięcia zapłaty podatku w Polsce. GAAR definiuje unikanie opodatkowania, jako czynność dokonaną przede wszystkim w celu osiągnięcia korzyści podatkowej, sprzecznej w danych okolicznościach z przedmiotem i celem przepisów ustawy podatkowej. Zgodnie z GAAR taka czynność nie skutkuje osiągnięciem korzyści podatkowej, jeżeli sposób działania był sztuczny. Wszelkie występowanie (i) nieuzasadnionego dzielenia operacji, (ii) angażowania podmiotów pośredniczących mimo braku uzasadnienia ekonomicznego lub gospodarczego, (iii) elementów wzajemnie się znoszących lub kompensujących oraz (iv) inne działania o podobnym działaniu do wcześniej wspomnianych, mogą być potraktowane jako przesłanka istnienia sztucznych czynności podlegających przepisom GAAR. Nowe regulacje wymagają znacznie większego osądu przy ocenie skutków podatkowych poszczególnych transakcji.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Klauzulę GAAR należy stosować w odniesieniu do transakcji dokonanych po jej wejściu w życie oraz do transakcji, które zostały przeprowadzone przed wejściem w życie klauzuli GAAR, ale dla których po dacie wejścia klauzuli w życie korzyści były lub są nadal osiąganym. Wdrożenie powyższych przepisów umożliwi polskim organom kontroli podatkowej kwestionowanie realizowanych przez podatników prawnych ustaleń i porozumień, takich jak restrukturyzacja i reorganizacja grupy.

Rezerwy na sprawy sporne

Spółki Grupy są stronami postępowań sądowych. Departamenty prawne oraz zarządy spółek Grupy dokonują szczegółowej analizy potencjalnych ryzyk związanych z prowadzonymi sprawami i na tej podstawie podejmują decyzje o konieczności ujęcia skutków tych postępowań w księgach spółek Grupy oraz wysokości rezerwy.

5.2 Ważne osądy przy stosowaniu zasad rachunkowości

Rozpoznawanie sprzedaży oraz strat na kontraktach budowlanych

Zgodnie z opisem zamieszczonym w punkcie 2.21 preferowanym przez Grupę sposobem pomiaru wartości dóbr i usług, które są przekazywane klientom w miarę upływu czasu jest metoda obmiaru wykonywanych prac (metoda oparta na wynikach). Metoda ta wymaga dokonywania fizycznych pomiarów wykonanych prac budowlanych oraz przyporządkowania cen sprzedaży i kosztów jednostkowych do poszczególnych elementów, wytwarzanych w ramach umowy.

Metoda udziału kosztów poniesionych do dnia ustalenia przychodów w całkowitych kosztach świadczenia (metoda oparta na nakładach) jest stosowana tylko w tych przypadkach, w których postępu prac nie można wiarygodnie zmierzyć za pomocą metody opartej na wynikach. W przypadku tej metody przychody z wykonania kontraktów budowlanych, w okresie od dnia zawarcia umowy do dnia bilansowego – po odliczeniu przychodów, które wpłynęły na wynik finansowy w ubiegłych okresach obrotowych – ustala się proporcjonalnie do stopnia zaawansowania, mierzonego udziałem kosztów poniesionych od dnia zawarcia umowy do dnia ustalenia przychodu w całkowitych kosztach wykonania usługi.

Niezależnie od stosowanej metody pomiaru stopnia całkowitego spełnienia zobowiązania do wykonania świadczenia podstawowym elementem umożliwiającym wycenę przychodów ze sprzedaży są budżety poszczególnych kontraktów. Budżety podlegają dwukrotnie w ciągu roku formalnemu procesowi aktualizacji (rewizji) w oparciu o bieżące informacje i są zatwierdzane przez Zarząd. W przypadku zaistnienia zdarzeń pomiędzy oficjalnymi rewizjami budżetu, które w istotny sposób wpływają na wynik kontraktu wartość całkowitych przychodów lub kosztów kontraktu może zostać zaktualizowana wcześniej.

W przypadku, kiedy istnieje prawdopodobieństwo, iż łączne koszty związane z realizacją kontraktu budowlanego przekroczą łączne przychody, zgodnie z MSR 37 przewidywana strata (nadwyżka kosztów nad przychodami) obciąża koszty operacyjne oraz drugostronnie tworzona jest rezerwa na umowy rodzące obciążenia (rezerwa na straty na kontraktach). Wysokość przewidywanej straty jest również aktualizowana podczas rewizji budżetów i jest najlepszym szacunkiem kosztów, które spółki Grupy będą musiały ponieść, by ukończyć dany kontrakt budowlany.

6. Działalność zaniechana

W 2018 oraz 2017 roku nie wystąpiła działalność zaniechana w rozumieniu MSSF 5.

7. Podmioty wchodzące w skład Grupy Budimex

Wykaz podmiotów **zależnych** wchodzących w skład Grupy Budimex:

Nazwa jednostki	Siedziba	Udział w kapitale zakładowym oraz liczbie głosów (%)		Metoda konsolidacji	
		31 grudnia 2018 roku	31 grudnia 2017 roku	31 grudnia 2018 roku	31 grudnia 2017 roku
Jednostka dominująca					
Budimex SA	Warszawa / Polska			pełna	pełna
Konsolidowane					
Mostostal Kraków SA	Kraków / Polska	100,00%	100,00%	pełna	pełna
Mostostal Kraków Energetyka Sp. z o.o.	Kraków / Polska	100,00%	100,00%	pełna	pełna
Budimex Bau GmbH	Kolonia / Niemcy	100,00%	100,00%	pełna	pełna
Budimex Nieruchomości Sp. z o.o.	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	pełna	pełna
Budimex Budownictwo Sp. z o.o.	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	pełna	pełna
SPV-PIM1 Sp. z o.o.	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	pełna	pełna
Biuro Inwestycji „Grunwald” SA ¹	Warszawa / Polska	-	100,00%	pełna	niekonsolidowana
Budimex Kolejnictwo SA	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	pełna	pełna
Budimex Parking Wrocław Sp. z o.o. ²	Warszawa / Polska	51,00%	100,00%	pełna	pełna
Elektromontaż Poznań SA ³	Poznań / Polska	-	98,95%	-	pełna
Elektromontaż Import Sp. z o.o. ³	Warszawa / Polska	-	98,95%	-	pełna
Instal Polska Sp. z o.o. ³	Poznań / Polska	-	98,95%	-	pełna
Elektromontaż Warszawa SA ³	Warszawa / Polska	-	98,95%	-	pełna
Niekonsolidowane					
Budimex Autostrada SA (w likwidacji) ⁴	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	niekonsolidowana	niekonsolidowana
Budimex Most Wschodni SA	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	niekonsolidowana	niekonsolidowana
Budimex Autostrada A1 SA (w likwidacji) ⁵	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	niekonsolidowana	niekonsolidowana
Przedsiębiorstwo Napraw Infrastruktury Sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	niekonsolidowana	niekonsolidowana
Budimex A Sp. z o.o.	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	niekonsolidowana	niekonsolidowana
Budimex C Sp. z o.o.	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	niekonsolidowana	niekonsolidowana
Budimex D Sp. z o.o.	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	niekonsolidowana	niekonsolidowana
Budimex F Sp. z o.o.	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	niekonsolidowana	niekonsolidowana
Budimex H Sp. z o.o.	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	niekonsolidowana	niekonsolidowana
Budimex I Sp. z o.o.	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	niekonsolidowana	niekonsolidowana
Budimex J Sp. z o.o.	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	niekonsolidowana	niekonsolidowana
Budimex K Sp. z o.o. ⁶	Warszawa / Polska	100,00%	-	niekonsolidowana	-
Budimex L Sp. z o.o. ⁷	Warszawa / Polska	100,00%	-	niekonsolidowana	-
Budimex PPP SA	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	niekonsolidowana	niekonsolidowana
MK Logistic Sp. z o.o. (w likwidacji)	Zabrze / Polska	100,00%	100,00%	niekonsolidowana	niekonsolidowana
Dromex Oil Sp. z o.o. (w likwidacji)	Warszawa / Polska	97,93%	97,93%	niekonsolidowana	niekonsolidowana
PKZ Budimex GmbH	Kolonia / Niemcy	50,00%	50,00%	niekonsolidowana	niekonsolidowana

¹⁾ Spółka Budimex Inwestycje „Grunwald” SA została objęta konsolidacją metodą pełną od 1 lutego 2018 roku. W dniu 21 czerwca 2018 roku zmieniła nazwę na Biuro Inwestycji „Grunwald” SA. W dniu 17 września 2018 roku zawarto umowę sprzedaży posiadanych akcji. Szczegóły sprzedaży zostały ujawnione w nocie 33.

²⁾ W dniu 29 października 2018 roku 49% udziałów w spółce Budimex Parking Wrocław Sp. z o.o. zostało sprzedane udziałowcowi mniejszościowemu. Szczegóły transakcji zostały opisane w nocie 20.

³⁾ Udziały w spółce Elektromontaż Poznań SA zostały sprzedane w dniu 17 września 2018 roku. Jednocześnie z konsolidacji zostały wyłączone spółki zależne od niej bezpośrednio: Elektromontaż Import Sp. z o.o., Instal Polska Sp. z o.o. i Elektromontaż Warszawa SA (ponadto w dniu 24 kwietnia 2018 roku rozpoczęto likwidację tych trzech spółek).

⁴⁾ 24 października 2018 roku Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy spółki Budimex Autostrada SA podjęło uchwałę o zakończeniu likwidacji spółki. Wg stanu na 31 grudnia 2018 roku spółka nie została jeszcze wykreślona z Krajowego Rejestru Sądowego.

⁵⁾ 31 lipca 2018 roku Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy spółki Budimex Autostrada A1 SA podjęło uchwałę o zakończeniu likwidacji spółki. Wg stanu na 31 grudnia 2018 roku spółka nie została jeszcze wykreślona z Krajowego Rejestru Sądowego.

⁶⁾ Spółka Budimex K Sp. z o.o. została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 25 kwietnia 2018 roku.

⁷⁾ Spółka Budimex L Sp. z o.o. została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 26 kwietnia 2018 roku.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Wykaz podmiotów **współkontrolowanych** wchodzących w skład Grupy Budimex:

Nazwa jednostki	Siedziba	Udział w kapitale zakładowym oraz liczbie głosów (%)		Metoda ujęcia w sprawozdaniu finansowym	
		31 grudnia 2018 roku	31 grudnia 2017 roku	31 grudnia 2018 roku	31 grudnia 2017 roku
Wspólne działania					
Budimex SA - Budimex Budownictwo Sp. z o.o. s.c.	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%	pełna	pełna
Budimex SA Energetyka 1 Sp.j.	Warszawa / Polska	100,00%	100,00%		
Budimex SA Ferroviol Agroman SA s.c.	Warszawa / Polska	99,98%	99,98%	udział w aktywach, zobowiązaniach, przychodach i kosztach	udział w aktywach, zobowiązaniach, przychodach i kosztach
Budimex SA Ferroviol Agroman SA 2 s.c.	Warszawa / Polska	95,00%	95,00%		
Budimex SA Sygnity SA Sp. j.	Warszawa / Polska	67,00%	67,00%		
Budimex SA – Cadagua SA II s.c. *	Warszawa / Polska	99,90%	50,00%		
Budimex SA – Cadagua SA III s.c. *	Warszawa / Polska	99,90%	60,00%		
Budimex SA – Cadagua SA IV s.c. *	Warszawa / Polska	99,90%	60,00%		
Budimex SA – Cadagua SA V s.c. *	Warszawa / Polska	99,90%	60,00%		
Budimex SA Ferroviol Agroman SA Sp. j.	Warszawa / Polska	50,00%	50,00%		
Budimex SA Tecnicas Reunidas SA Turów s.c.	Warszawa / Polska	50,00%	50,00%		
Budimex SA Energetyka 2 Sp.j.	Warszawa / Polska	50,00%	50,00%		
Budimex SA Energetyka 3 Sp.j.	Warszawa / Polska	50,00%	50,00%		

* w dniu 3 września 2018 roku weszło w życie porozumienie wspólników zmieniające udział Grupy Budimex w kapitale zakładowym oraz w liczbie głosów na 99,90%.

Wyżej wymienione podmioty są pod wspólną kontrolą (również te, w których spółki Grupy łącznie posiadają ponad 50% udziałów), ponieważ wymagana jest jednomyślność wszystkich wspólników w sprawach dotyczących ich działalności.

Podstawowym obszarem działalności jednostek współkontrolowanych przez Grupę Budimex jest działalność budowlana.

W 2018 roku wystąpiły następujące zmiany struktury Grupy Budimex:

W dniu **25 kwietnia 2018 roku** spółka Budimex K Sp. z o.o. została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym. Budimex SA posiada 100% udziałów w tej spółce.W dniu **26 kwietnia 2018 roku** spółka Budimex L Sp. z o.o. została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym. Budimex SA posiada 100% udziałów w tej spółce.W dniu **21 czerwca 2018 roku** spółka Budimex Inwestycje „Grunwald” SA zmieniła nazwę na Biuro Inwestycji „Grunwald” SA. Zmiana została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 2 sierpnia 2018 roku.W dniu **12 lipca 2018 roku** Budimex PPP SA, spółka bezpośrednio zależna od Budimex SA, sprzedał do Budimex SA udziały w spółce Budimex D Sp. z o.o. za 225 tysięcy złotychW dniu **7 sierpnia 2018 roku** Budimex PPP SA, spółka bezpośrednio zależna od Budimex SA, sprzedał do Budimex SA udziały w spółkach: Budimex C Sp. z o.o., Budimex F Sp. z o.o., Budimex H Sp. z o.o., Budimex I Sp. z o.o. oraz Budimex J Sp. z o.o. za łączną kwotę 725 tysięcy złotych.W dniu **3 września 2018 roku** weszło w życie porozumienie pomiędzy Budimex SA i Cadagua SA obejmujące m.in. ustalenia dotyczące zmniejszenia udziału Cadagua SA we wspólnych działaniach tj. Budimex SA Cadagua SA II s.c., Budimex SA Cadagua SA III s.c., Budimex SA Cadagua SA IV s.c. oraz Budimex SA Cadagua SA V s.c. do poziomu 0,1% udziału w każdej ze spółek. Ostateczne rozliczenie z Cadagua SA z w/w tytułu zostało dokonane w październiku 2018 roku.W dniu **17 września 2018 roku** zawarto umowy sprzedaży przez Budimex SA akcji spółek Elektromontaż Poznań SA i Biuro Inwestycji „Grunwald” SA (szczegóły w nocie 33).W dniu **29 października 2018 roku** sprzedano 49% udziałów w spółce Budimex Parking Wrocław Sp. z o.o. nowemu udziałowcowi mniejszościowemu (szczegóły w nocie 20).

W okresie objętym raportem nie zaniechano innej istotnej działalności, ani nie istnieją formalne plany zaniechania istotnej działalności.

8. Informacje dotyczące segmentów operacyjnych

Segmenty operacyjne

Dla celów zarządczych Grupa została podzielona na segmenty w oparciu o oferowane produkty i usługi. Grupa prowadzi działalność w ramach następujących segmentów operacyjnych:

- działalność budowlana
- działalność deweloperska i zarządzanie nieruchomościami.

Działalność budowlana obejmuje świadczenie szeroko rozumianych usług budowlano-montażowych wykonywanych w kraju i za granicą i jest prowadzona przez następujące spółki Grupy:

- Budimex SA
- Mostostal Kraków SA
- Mostostal Kraków Energetyka Sp. z o.o.
- Budimex Bau GmbH
- Budimex Budownictwo Sp. z o.o.
- Budimex Kolejnictwo SA.

Segment działalności deweloperskiej i zarządzania nieruchomościami obejmuje przygotowywanie gruntów pod inwestycje, prowadzenie projektów inwestycyjnych w zakresie budownictwa mieszkaniowego, sprzedaż mieszkań oraz wynajem i obsługę nieruchomości na własny rachunek. Do tego segmentu zakwalifikowano poniższe podmioty:

- Budimex Nieruchomości Sp. z o.o.
- SPV-PIM1 Sp. z o.o.
- Biuro Inwestycji „Grunwald” SA (za okres 1 lutego – 17 września 2018 roku)
- Budimex SA w części dotyczącej działalności deweloperskiej, w wyniku połączenia z Budimeksem Inwestycje Sp. z o.o. dnia 13 sierpnia 2009 roku.

Ocena wyników segmentów dokonywana jest na podstawie przychodów ze sprzedaży, zysku (straty) brutto ze sprzedaży, zysku (straty) z działalności operacyjnej oraz zysku (straty) netto.

Inne obszary działalności nie spełniają warunków, aby zostały uznane za segmenty sprawozdawcze. W ramach pozostałej działalności ujęto pozostałe podmioty wchodzące w skład Grupy, które prowadzą między innymi działalność produkcyjną, usługową i handlową oraz w formie partnerstwa publiczno-prywatnego.

Porównywalne dane za rok 2017 rok uległy przekształceniu ze względu na podział spółki Elektromontaż Poznań SA poprzez wydzielenie części związanej z zarządzaniem nieruchomościami do spółki Budimex Inwestycje „Grunwald” SA – w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za rok 2017 dane finansowe wydzielonej części spółki prezentowane były w „pozostałej działalności”, a od 2018 roku, ze względu na objęcie konsolidacją spółki przejmującej – w segmencie „Zarządzanie nieruchomościami i działalność deweloperska”.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Wyniki segmentów za rok zakończony 31 grudnia 2018 roku przedstawiają się następująco:

	Działalność budowlana	Zarządzanie nieruchomościami i działalność deweloperska	Pozostała działalność	Wyłączenia konsolidacyjne	Wartość skonsolidowana
Przychody ze sprzedaży na zewnątrz	6 754 015	547 035	86 087	-	7 387 137
Przychody ze sprzedaży innym segmentom	293 628	1 034	14 567	(309 229)	-
Przychody ze sprzedaży ogółem	7 047 643	548 069	100 654	(309 229)	7 387 137
Koszt sprzedanych produktów, towarów i materiałów na zewnątrz	(6 265 775)	(419 817)	(72 456)	-	(6 758 048)
Koszt sprzedanych produktów, towarów i materiałów innym segmentom	(274 589)	(5 098)	(14 002)	293 689	-
Koszt sprzedanych produktów, towarów i materiałów ogółem	(6 540 364)	(424 915)	(86 458)	293 689	(6 758 048)
Zysk brutto ze sprzedaży	507 279	123 154	14 196	(15 540)	629 089
Koszty sprzedaży	(10 738)	(16 158)	(3 754)	-	(30 650)
Koszty ogólnego zarządu	(214 628)	(24 233)	(4 096)	13 364	(229 593)
Pozostałe przychody / (koszty) operacyjne netto	(5 254)	9 426	(44)	25	4 153
Zysk / (strata) ze zbycia jednostek zależnych	-	(70)	44 081	-	44 011
Zysk z działalności operacyjnej	276 659	92 119	50 383	(2 151)	417 010
Przychody / (koszty) finansowe netto, w tym:	(14 890)	2 813	659	(409)	(11 827)
- przychody z tytułu odsetek	22 271	2 717	313	(572)	24 729
- koszty z tytułu odsetek	(4 845)	(627)	(1 196)	156	(6 512)
Udział w stratach jednostek wycenianych metodą praw własności	-	-	(1 795)	-	(1 795)
Podatek dochodowy	(65 744)	(18 720)	(13 927)	487	(97 904)
Zysk netto	196 025	76 212	35 320	(2 073)	305 484

W 2018 roku przychody netto ze sprzedaży dla jednego odbiorcy wyniosły 1 916 370 tysięcy złotych i w całości dotyczyły segmentu budowlanego.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Wyniki segmentów za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku przedstawiają się następująco:

	Działalność budowlana	Zarządzanie nieruchomościami i działalność deweloperska (przekształcone)	Pozostała działalność (przekształcone)	Wyłączenia konsolidacyjne	Wartość skonsolidowana
Przychody ze sprzedaży na zewnątrz	5 756 124	503 270	109 915	-	6 369 309
Przychody ze sprzedaży innym segmentom	313 553	639	38 698	(352 890)	-
Przychody ze sprzedaży ogółem	6 069 677	503 909	148 613	(352 890)	6 369 309
Koszt sprzedanych produktów, towarów i materiałów na zewnątrz	(5 086 755)	(381 830)	(90 900)	-	(5 559 485)
Koszt sprzedanych produktów, towarów i materiałów innym segmentom	(293 887)	(18 157)	(38 370)	350 414	-
Koszt sprzedanych produktów, towarów i materiałów ogółem	(5 380 642)	(399 987)	(129 270)	350 414	(5 559 485)
Zysk brutto ze sprzedaży	689 035	103 922	19 343	(2 476)	809 824
Koszty sprzedaży	(10 551)	(18 147)	(5 333)	15	(34 016)
Koszty ogólnego zarządu	(200 453)	(22 822)	(5 699)	12 347	(216 627)
Pozostałe przychody operacyjne netto	28 401	3 564	1 905	(4 733)	29 137
Zysk z działalności operacyjnej	506 432	66 517	10 216	5 153	588 318
Przychody / (koszty) finansowe netto, w tym:	(8 355)	3 356	1 582	(270)	(3 687)
- przychody z tytułu odsetek	29 467	3 180	756	(538)	32 865
- koszty z tytułu odsetek	(3 883)	(617)	(1 326)	259	(5 567)
Udział w stratach jednostek wycenianych metodą praw własności	-	-	(4 199)	-	(4 199)
Podatek dochodowy	(98 874)	(13 599)	(2 440)	(925)	(115 838)
Zysk netto	399 203	56 274	5 159	3 958	464 594

W 2017 roku przychody netto ze sprzedaży dla jednego odbiorcy wyniosły 2 471 324 tysiące złotych i w całości dotyczyły segmentu budowlanego.

*(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)*Pozostałe pozycje dotyczące segmentów ujęte w rachunku zysków i strat oraz nakłady inwestycyjne **za rok zakończony 31 grudnia 2018 roku** to:

	Działalność budowlana	Zarządzanie nieruchomościami i działalność deweloperska	Pozostała działalność	Wartość skonsolidowana
Amortyzacja (nota 30)	(49 915)	(1 781)	(415)	(52 111)
(Utworzenie) / odwrócenie odpisów aktualizujących należności (nota 16)	(14 627)	(2 632)	(138)	(17 397)
(Utworzenie) / odwrócenie odpisów aktualizujących zapasy (nota 17)	(862)	11 853	-	10 991
(Utworzenie) / odwrócenie odpisów aktualizujących składniki niefinansowego majątku trwałego (nota 9)	(187)	-	-	(187)
(Utworzenie) / odwrócenie odpisów aktualizujących pozostałych (nota 14.3)	(682)	-	-	(682)
Inne przychody / (koszty) niepieniężne*	5 714	(13 183)	2 571	(4 898)
Nakłady inwestycyjne	160 850	1 241	389	162 480

Pozostałe pozycje dotyczące segmentów ujęte w rachunku zysków i strat oraz nakłady inwestycyjne **za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku** to:

	Działalność budowlana	Zarządzanie nieruchomościami i działalność deweloperska	Pozostała działalność	Wartość skonsolidowana
Amortyzacja (nota 30)	(35 863)	(915)	(700)	(37 478)
(Utworzenie) / odwrócenie odpisów aktualizujących należności (nota 16)	1 478	(15)	72	1 535
(Utworzenie) / odwrócenie odpisów aktualizujących zapasy (nota 17)	68	94	19	181
Inne przychody / (koszty) niepieniężne*	93 138	(9 361)	505	84 282
Nakłady inwestycyjne	84 025	1 058	669	85 752

*) Inne przychody / (koszty) niepieniężne obejmują rozwiązanie / (zawiązanie) rezerw na straty na kontraktach oraz na naprawy gwarancyjne.

Nakłady inwestycyjne obejmują zwiększenia rzeczowych aktywów trwałych, nieruchomości inwestycyjnych oraz wartości niematerialnych.

Informacje geograficzne

Grupa Budimex prowadzi działalność na rynku krajowym, jak również na rynkach zagranicznych. Do pozostałych rynków zaliczane są pozostałe kraje UE, Ukraina, Rosja, Szwajcaria oraz Norwegia.

Informacje geograficzne na temat przychodów ze sprzedaży zostały zaprezentowane w nocie 29.

Aktywa trwałe

	31 grudnia 2018 roku	31 grudnia 2017 roku
Rynek krajowy	409 055	307 999
Rynek niemiecki	738	618
Pozostałe rynki	128	94
Ogółem	409 921	308 711

Nakłady inwestycyjne

	2018	2017
Rynek krajowy	162 034	85 335
Rynek niemiecki	357	323
Pozostałe rynki	89	94
Ogółem	162 480	85 752

Aktywa trwałe obejmują rzeczowe aktywa trwałe, nieruchomości inwestycyjne, wartości niematerialne, wartość firmy jednostek podporządkowanych oraz długoterminowe rozliczenia międzyokresowe.

Podział łącznej kwoty aktywów trwałych oraz wydatków inwestycyjnych odpowiada lokalizacji oddziałów oraz podmiotów zagranicznych wchodzących w skład Grupy.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

9. Rzeczowe aktywa trwałe

	Grunty, prawo wieczystego użytkowania gruntu	Budynki i budowle	Urządzenia techniczne i maszyny	Srodki transportu	Inne rzeczowe aktywa trwałe	Srodki trwałe w budowie	Ogółem
Wartość brutto na 1 stycznia 2018 roku	3 181	29 675	273 091	47 465	39 429	9 806	402 647
Zwiększenia:	82	779	133 186	19 353	7 114	(255)	160 259
– zakup (w tym: przyjęcie w leasing)	-	582	132 379	19 338	5 848	-	158 147
– przyjęcie ze środków trwałych w budowie	-	174	804	15	231	(1 224)	-
– zwiększenie środków trwałych w budowie	-	-	-	-	-	969	969
– różnice kursowe	-	-	3	-	35	-	38
– inne zwiększenia	82	23	-	-	1 000	-	1 105
Zmniejszenia:	(82)	(9 482)	(25 353)	(5 249)	(1 789)	(8 535)	(50 490)
– sprzedaż	-	-	(5 380)	(1 729)	(10)	(8 481)	(15 600)
– przeniesienie do nieruchomości inwestycyjnych (nota 10)	-	(6 196)	(880)	-	(7)	-	(7 083)
– likwidacja, złomowanie	-	(76)	(14 482)	(2 507)	(693)	(54)	(17 812)
– zmiana składu Grupy (nota 33)	(82)	(3 210)	(4 611)	(1 013)	(1 079)	-	(9 995)
Wartość brutto na 31 grudnia 2018 roku	3 181	20 972	380 924	61 569	44 754	1 016	512 416
Umorzenie na 1 stycznia 2018 roku	(100)	(12 422)	(180 906)	(19 528)	(24 101)	-	(237 057)
Zmiany za okres:	(63)	(226)	(7 914)	(1 511)	(5 658)	-	(15 372)
– amortyzacja bieżąca (nota 30)	(70)	(1 857)	(32 547)	(5 369)	(6 343)	-	(46 186)
– sprzedaż	7	-	5 371	1 671	10	-	7 059
– przeniesienie do nieruchomości inwestycyjnych (nota 10)	-	1 772	869	-	7	-	2 648
– likwidacja, złomowanie	-	76	14 482	1 331	670	-	16 559
– różnice kursowe	-	(1)	(2)	-	(26)	-	(29)
– zmiana składu Grupy (nota 33)	14	1 156	3 823	855	1 048	-	6 896
– inne	(14)	(1 372)	90	1	(1 024)	-	(2 319)
Umorzenie na 31 grudnia 2018 roku	(163)	(12 648)	(188 820)	(21 039)	(29 759)	-	(252 429)
Odpisy z tytułu utraty wartości na 1 stycznia 2018 roku	(1 677)	(1 377)	(114)	-	-	-	(3 168)
– (zwiększenia) / zmniejszenia (nota 32)	-	-	(187)	-	-	-	(187)
– zmiana składu Grupy (nota 33)	-	-	114	-	-	-	114
– inne	-	1 377	-	-	-	-	1 377
Odpisy z tytułu utraty wartości na 31 grudnia 2018 roku	(1 677)	-	(187)	-	-	-	(1 864)
Wartość netto na 1 stycznia 2018 roku	1 404	15 876	92 071	27 937	15 328	9 806	162 422
Wartość netto na 31 grudnia 2018 roku	1 341	8 324	191 917	40 530	14 995	1 016	258 123

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

	Grunty, prawo wieczystego użytkowania gruntu	Budynki i budowle	Urządzenia techniczne i maszyny	Srodki transportu	Inne rzeczowe aktywa trwałe	Srodki trwałe w budowie	Ogółem
Wartość brutto na 1 stycznia 2017 roku	3 027	30 754	230 964	25 679	33 974	8 540	332 938
Zwiększenia:	250	1 631	50 034	22 718	6 230	1 266	82 129
– zakup (w tym: przyjęcie w leasing)	9	1 435	43 450	21 083	6 109	-	72 086
– przyjęcie ze środków trwałych w budowie	-	17	6 582	1 635	121	(8 355)	-
– zwiększenie środków trwałych w budowie	-	-	-	-	-	9 621	9 621
– przeniesienie z nieruchomości inwestycyjnych (nota 10)	241	22	-	-	-	-	263
– inne zwiększenia	-	157	2	-	-	-	159
Zmniejszenia:	(96)	(2 710)	(7 907)	(932)	(775)	-	(12 420)
– sprzedaż	(51)	(1 712)	(4 538)	(890)	(254)	-	(7 445)
– przeniesienie na zapasy	-	(20)	-	-	-	-	(20)
– likwidacja, złomowanie	-	(972)	(3 351)	(41)	(451)	-	(4 815)
– różnice kursowe	-	-	(17)	(1)	(70)	-	(88)
– inne zmniejszenia	(45)	(6)	(1)	-	-	-	(52)
Wartość brutto na 31 grudnia 2017 roku	3 181	29 675	273 091	47 465	39 429	9 806	402 647
Umorzenie na 1 stycznia 2017 roku	(41)	(11 593)	(165 869)	(18 237)	(19 356)	-	(215 096)
Zmiany za okres:	(59)	(829)	(15 037)	(1 291)	(4 745)	-	(21 961)
– amortyzacja bieżąca (nota 30)	(44)	(1 666)	(22 881)	(2 219)	(5 383)	-	(32 193)
– sprzedaż	12	531	4 526	885	169	-	6 123
– przeniesienie z nieruchomości inwestycyjnych (nota 10)	(33)	(14)	-	-	-	-	(47)
– przeniesienie na zapasy	-	9	-	-	-	-	9
– likwidacja, złomowanie	-	331	3 309	41	419	-	4 100
– różnice kursowe	-	-	12	2	50	-	64
– inne	6	(20)	(3)	-	-	-	(17)
Umorzenie na 31 grudnia 2017 roku	(100)	(12 422)	(180 906)	(19 528)	(24 101)	-	(237 057)
Odpisy z tytułu utraty wartości na 1 stycznia 2017 roku	(1 677)	(1 377)	(114)	-	-	-	(3 168)
– (zwiększenia) / zmniejszenia (nota 32)	-	-	-	-	-	-	-
Odpisy z tytułu utraty wartości na 31 grudnia 2017 roku	(1 677)	(1 377)	(114)	-	-	-	(3 168)
Wartość netto na 1 stycznia 2017 roku	1 309	17 784	64 981	7 442	14 618	8 540	114 674
Wartość netto na 31 grudnia 2017 roku	1 404	15 876	92 071	27 937	15 328	9 806	162 422

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych została ujęta w następujących pozycjach rachunku zysków i strat:

	2018	2017
Koszt wytworzenia sprzedanych produktów i usług	41 421	30 185
Koszty ogólnego zarządu	3 859	1 391
Inne koszty	906	617
Ogółem (nota 30)	46 186	32 193

Grupa jako leasingobiorca używa na podstawie umów leasingu finansowego następujące rzeczowe aktywa trwałe:

	31 grudnia 2018 roku		31 grudnia 2017 roku	
	Wartość początkowa – aktywowany leasing finansowy	Wartość bilansowa netto	Wartość początkowa – aktywowany leasing finansowy	Wartość bilansowa netto
Urządzenia techniczne i maszyny	218 600	171 888	95 770	70 506
Środki transportu	40 141	34 890	22 003	20 537
Inne środki trwałe	1 425	1 052	461	336
Ogółem	260 166	207 830	118 234	91 379

Wartość zabezpieczeń ustanowionych na rzeczowych aktywach trwałych została opisana w nocie 38.

Łączna kwota otrzymanych bądź należnych odszkodowań w odniesieniu do tych środków trwałych, które straciły na wartości lub zostały utracone w 2018 roku wynosi 0 tysięcy złotych (w 2017 roku: 134 tysiące złotych).

10. Nieruchomości inwestycyjne

	31 grudnia 2018 roku	31 grudnia 2017 roku
Prawo wieczystego użytkowania gruntu	19 987	460
Budynki i budowle	8 373	24 057
Inne nieruchomości	5	106
Nieruchomości inwestycyjne ogółem	28 365	24 623
<i>Wartość godziwa nieruchomości inwestycyjnych</i>	<i>38 730</i>	<i>25 105</i>

W lutym 2018 roku dokonany został podział spółki Elektromontaż Poznań SA poprzez wydzielenie jej części związanej z zarządzaniem nieruchomościami do spółki Budimex Inwestycje „Grunwald” SA (następnie: Biuro Inwestycji „Grunwald” SA). Jednocześnie w tym samym roku sprzedano zorganizowaną część przedsiębiorstwa z Biura Inwestycji „Grunwald” SA do Budimex Nieruchomości Sp. z o.o. Obie te transakcje spowodowały przeniesienie majątku między kategoriami nieruchomości inwestycyjnych.

Zmiany nieruchomości inwestycyjnych w 2018 oraz 2017 roku przedstawiały się następująco:

	2018	2017
Stan na początek okresu		
Wartość brutto	27 898	29 074
Umorzenie (w tym skumulowane odpisy z tytułu utraty wartości)	(3 275)	(3 493)
Wartość netto na początek okresu	24 623	25 581
Zmiany w ciągu roku	3 742	(958)
Sprzedaż	-	(533)
Przeniesienie do rzeczowych aktywów trwałych (nota 9)	-	(216)
Przeniesienie z rzeczowych aktywów trwałych (nota 9)	4 435	-
Amortyzacja (nota 30)	(698)	(118)
Inne	5	(91)
Stan na koniec okresu		
Wartość brutto	30 520	27 898
Umorzenie (w tym skumulowane odpisy z tytułu utraty wartości)	(2 155)	(3 275)
Wartość netto	28 365	24 623

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz na dzień 31 grudnia 2017 roku nie ustanowiono żadnych zabezpieczeń na nieruchomościach inwestycyjnych.

Amortyzacja nieruchomości inwestycyjnych za rok 2018 i 2017 została ujęta w rachunku zysków i strat w koszcie wytworzenia sprzedanych produktów i usług.

Grupa na 31 grudnia 2018 roku posiada 2 nieruchomości inwestycyjne zlokalizowane w Krakowie oraz Poznaniu. Ze względu na transakcję sprzedaży zorganizowanej części przedsiębiorstwa, która miała miejsce między spółkami Grupy w sierpniu 2018 roku, niezależny rzeczoznawca dokonał wyceny nieruchomości inwestycyjnych w Poznaniu na kwotę 34 080 tysięcy złotych (wartość księgowa nieruchomości inwestycyjnych objętych wyceną po eliminacji marży na transakcjach wewnątrz Grupy wynosiła 25 540 tysięcy złotych na 31 grudnia 2018 roku). Wycena ta potwierdziła, iż nie nastąpiła utrata wartości tej części nieruchomości inwestycyjnych posiadanych przez Grupę. Pomiar wartości godziwej nieruchomości inwestycyjnych sklasyfikowano na poziomie 2 hierarchii wartości godziwej wg MSSF 13. W 2018 roku nie nastąpiły przesunięcia między poziomami hierarchii wartości godziwej. Nieruchomości wyceniono metodą dochodową, korzystając z obserwowalnych stawek czynszów na lokalnych rynkach nieruchomości podobnych do nieruchomości wycenianych.

W przypadku nieruchomości inwestycyjnej w Krakowie Grupa samodzielnie oszacowała jej wartość godziwą, biorąc pod uwagę ceny transakcyjne sprzedaży podobnych nieruchomości. Tak oszacowana wartość godziwa wyniosła 4 650 tysięcy złotych, podczas gdy wartość księgowa na 31 grudnia 2018 roku wynosiła 2 825 tysięcy złotych.

Tym samym na dzień 31 grudnia 2018 roku nie stwierdzono ryzyka utraty wartości nieruchomości inwestycyjnych.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku zostały dokonane wyceny części nieruchomości inwestycyjnych na kwotę 22 392 tysiące złotych (wartość księgowa nieruchomości inwestycyjnych objętych wyceną wynosiła 21 693 tysiące złotych). Wyceny te potwierdziły, iż nie nastąpiła utrata wartości tej części nieruchomości inwestycyjnych posiadanych przez Grupę. Pomiar wartości godziwej nieruchomości inwestycyjnych sklasyfikowano na poziomie 2 hierarchii wartości godziwej wg MSSF 13. W 2017 roku nie nastąpiły przesunięcia między poziomami hierarchii wartości godziwej. Nieruchomości wyceniono metodą dochodową, korzystając z obserwowalnych stawek czynszów na lokalnych rynkach nieruchomości podobnych do nieruchomości wycenianych. Ze względu na fakt, że w trakcie 2017 roku Grupa dokonała kilku transakcji sprzedaży nieruchomości inwestycyjnych, z których osiągnęła zysk oraz tym samym mało prawdopodobną utratę wartości pozostałych nieruchomości, zrezygnowano z ich wyceny.

Spółki Grupy ujęły w rachunku zysków i strat następujące kwoty przychodów i kosztów związanych z nieruchomościami inwestycyjnymi:

	2018	2017
Przychody z opłat czynszowych	4 266	5 594
Bezpośrednie koszty operacyjne (w tym koszty napraw i konserwacji) powstałe z nieruchomości inwestycyjnych, które przyniosły przychody z opłat czynszowych	1 159	3 743
Bezpośrednie koszty operacyjne (w tym koszty napraw i konserwacji) powstałe z nieruchomości inwestycyjnych, które nie przyniosły przychodów z opłat czynszowych	-	-

11. Wartości niematerialne

	Oprogramowanie komputerowe	Nabyte koncesje, patenty, licencje	Pozostałe	Ogółem
Wartość brutto na 1 stycznia 2018 roku	58 364	989	804	60 157
Zwiększenia:	3 583	64	-	3 647
- zakup	3 300	64	-	3 364
- rozliczenie zaliczek	275	-	-	275
- różnice kursowe	8	-	-	8
Zmniejszenia:	(3 269)	(375)	(768)	(4 412)
- zmiana składu Grupy	(3 174)	(375)	(768)	(4 317)
- likwidacja	(95)	-	-	(95)
Wartość brutto na 31 grudnia 2018 roku	58 678	678	36	59 392
Umorzenie na 1 stycznia 2018 roku	(28 292)	(918)	(784)	(29 994)
Zmiany za okres:	(2 101)	331	761	(1 009)
- amortyzacja bieżąca (nota 30)	(5 197)	(23)	(7)	(5 227)
- zmiana składu Grupy	3 006	354	768	4 128
- likwidacja	95	-	-	95
- różnice kursowe	(5)	-	-	(5)
Umorzenie na 31 grudnia 2018 roku	(30 393)	(587)	(23)	(31 003)
Wartość netto na 1 stycznia 2018 roku	30 072	71	20	30 163
Wartość netto na 31 grudnia 2018 roku	28 285	91	13	28 389

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

	Oprogramowanie komputerowe	Nabyte koncesje, patenty, licencje	Pozostałe	Ogółem
Wartość brutto na 1 stycznia 2017 roku	56 890	953	2 049	59 892
Zwiększenia:	5 378	39	-	5 417
- zakup	4 006	39	-	4 045
- rozliczenie zaliczek	1 372	-	-	1 372
Zmniejszenia:	(3 904)	(3)	(1 245)	(5 152)
- likwidacja	(3 892)	(3)	(1 127)	(5 022)
- różnice kursowe	(12)	-	-	(12)
- inne	-	-	(118)	(118)
Wartość brutto na 31 grudnia 2017 roku	58 364	989	804	60 157
Umorzenie na 1 stycznia 2017 roku	(27 054)	(891)	(2 021)	(29 966)
Zmiany za okres:	(1 238)	(27)	1 237	(28)
- amortyzacja bieżąca (nota 30)	(5 129)	(30)	(8)	(5 167)
- likwidacja	3 881	3	1 127	5 011
- różnice kursowe	9	-	-	9
- inne	1	-	118	119
Umorzenie na 31 grudnia 2017 roku	(28 292)	(918)	(784)	(29 994)
Wartość netto na 1 stycznia 2017 roku	29 836	62	28	29 926
Wartość netto na 31 grudnia 2017 roku	30 072	71	20	30 163

Amortyzacja wartości niematerialnych została ujęta w następujących pozycjach rachunku zysków i strat:

	2018	2017
Koszt wytworzenia sprzedanych produktów i usług	563	4 401
Koszty ogólnego zarządu	4 624	737
Inne koszty	40	29
Ogółem	5 227	5 167

Grupa nie posiada istotnych wartości niematerialnych wytworzonych we własnym zakresie.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz 31 grudnia 2017 roku jednostki wchodzące w skład Grupy nie posiadały istotnych obciążeń wartości niematerialnych o charakterze praworzeczowym i obligacyjnym.

W 2018 oraz 2017 roku nie dokonywano odpisów aktualizujących wartości niematerialne.

12. Wartość firmy jednostek podporządkowanych

Wartość firmy wykazana w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz na dzień 31 grudnia 2017 roku w kwocie 73 237 tysięcy złotych składa się z wartości firmy w całości dotyczącej spółki Budimex Dromex SA, która została połączona z Budimeksem SA w dniu 16 listopada 2009 roku.

Test na utratę wartości firmy

Wartość firmy przyporządkowuje się do ośrodków Grupy wypracowujących środki pieniężne. Dla wartości firmy powstałej przy nabyciu akcji Budimeksu Dromeksu SA przez Budimex SA przyjmuje się, że ośrodkiem wypracowującym środki pieniężne jest część segmentu budowlanego dotycząca krajowego budownictwa ogólnego i infrastruktury.

Wartość odzyskiwalną ośrodka wypracowującego środki pieniężne ustala się na podstawie wycień wartości użytkowej. Wycięcia te wykorzystują projekcje przepływów pieniężnych w okresie pięcioletnim. Przepływy pieniężne wykraczające poza okres pięcioletni oszacowano na stałym poziomie. Stopa wzrostu nie przewyższa długoterminowej przeciętnej stopy wzrostu dla branży budowlanej, w której funkcjonuje ośrodek wypracowujący środki pieniężne. W wycięciach przyjęto marżę brutto na poziomie pomiędzy 6,0% a 8,5%, natomiast wykorzystana stopa dyskontowa wyniosła 10% (po zaokrągleniu i ubruttowaniu). Zarząd ustalił budżetowaną marżę brutto na podstawie wyników historycznych oraz swoich przewidywań co do rozwoju rynku. Średnie ważone przeciętne stopy wzrostu zgodne są z prognozami przedstawionymi w raportach branżowych. Zastosowana stopa dyskonta to stopa przed opodatkowaniem, odzwierciedlająca konkretne zagrożenia dotyczące poszczególnych segmentów. Żadna racjonalna zmiana założeń testu nie spowodowałaby utraty wartości firmy.

Na podstawie testu na utratę wartości przez wartość firmy, który został przeprowadzony na dzień 31 grudnia 2018 roku, Zarząd stwierdził, że nie ma potrzeby dokonania odpisu z tytułu utraty wartości.

*(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)***13. Inwestycje w jednostkach wycenianych metodą praw własności**

	2018	2017
Stan na początek okresu	39 228	43 427
– w tym wartość firmy	-	-
Udział w zyskach / (stratach)*	(1 795)	(4 199)
Wyплаты dywidendy przez jednostki stowarzyszone	(5)	-
Inne	(1)	-
Stan na koniec okresu	37 427	39 228
– w tym wartość firmy	-	-

*) Udział w zyskach/(stratach) za okres obejmuje również część wyniku za rok poprzedni, która nie została skonsolidowana w roku, którego dotyczy. Skonsolidowane sprawozdania Grupy Budimex oparte były na wstępnych danych finansowych spółek stowarzyszonych za dany okres sprawozdawczy, a sprawozdania finansowe tych spółek uległy zmianie po opublikowaniu sprawozdania skonsolidowanego przez Grupę. W 2018 roku udział w wyniku jednostek wycenianych metodą praw własności został skorygowany o kwotę 205 tysięcy złotych. W 2017 roku udział w wyniku jednostek wycenianych metodą praw własności został skorygowany o kwotę 362 tysiące złotych.

Wykaz podmiotów stowarzyszonych na dzień 31 grudnia 2018 oraz 31 grudnia 2017 roku:

Nazwa jednostki	Rodzaj	Siedziba	Udział w kapitale zakładowym oraz liczbie głosów (%)	
			31 grudnia 2018 roku	31 grudnia 2017 roku
PPHU Promos Sp. z o.o.	jednostka stowarzyszona	Kraków / Polska	26,31%	26,31%
FBSerwis SA	jednostka stowarzyszona	Warszawa / Polska	49,00%	49,00%

Wybrane dane finansowe jednostki stowarzyszonej Grupy FBSerwis SA przedstawiały się w sposób następujący:

Grupa FBSerwis SA	2018	2017
Aktywa trwałe	322 981	325 760
Aktywa obrotowe	118 881	91 700
Udziały niedające kontroli	(10 639)	(9 313)
Zobowiązania długoterminowe	(274 033)	(223 968)
Zobowiązania krótkoterminowe	(85 059)	(108 144)
Przychody	371 416	261 241
Zysk (strata) z działalności kontynuowanej	(4 333)	(9 402)
Zysk (strata) z działalności zaniechanej po opodatkowaniu	-	-
Inne całkowite dochody	-	-
Całkowite dochody za okres	(4 333)	(9 402)
Otrzymane dywidendy od jednostki stowarzyszonej	-	-

Uzgodnienie powyższych informacji finansowych do wartości bilansowej udziałów w Grupie FBSerwis SA ujętych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym:

Grupa FBSerwis SA	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Aktywa netto	72 131	76 035
Udział Grupy w jednostce stowarzyszonej	49,00%	49,00%
Pozostałe korekty	-	-
Wartość bilansowa udziałów Grupy w jednostce stowarzyszonej	35 344	37 257

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Wybrane dane finansowe jednostki stowarzyszonej PPHU Promos Sp. z o.o. przedstawiały się w sposób następujący:

PPHU Promos Sp. z o.o.	2018	2017
Aktywa trwałe	9 419	10 183
Aktywa obrotowe	3 344	2 567
Zobowiązania długoterminowe	(2 509)	(2 512)
Zobowiązania krótkoterminowe	(2 346)	(2 709)
Przychody	11 477	10 418
Zysk (strata) z działalności kontynuowanej	469	174
Zysk (strata) z działalności zaniechanej po opodatkowaniu	-	-
Inne całkowite dochody	-	-
Całkowite dochody za okres	469	174
Otrzymane dywidendy od jednostki stowarzyszonej	5	-

Uzgodnienie powyższych informacji finansowych do wartości bilansowej udziałów w spółce PPHU Promos Sp. z o.o. ujętych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym:

PPHU Promos Sp. z o.o.	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Aktywa netto	7 908	7 529
Udział Grupy w jednostce stowarzyszonej	26,31%	26,31%
Pozostałe korekty	2	(10)
Wartość bilansowa udziałów Grupy w jednostce stowarzyszonej	2 083	1 971

Udział Grupy w wynikach jednostek stowarzyszonych przedstawiał się następująco:

	2018	2017
Udział w zyskach jednostek stowarzyszonych	118	21
Udział w stratach jednostek stowarzyszonych	(1 913)	(4 220)
Ogółem	(1 795)	(4 199)

Udział Grupy w innych całkowitych dochodach jednostek stowarzyszonych wyniósł w 2018 roku zero złotych (w 2017 roku również zero złotych).

W związku z ogłoszonym przez Grupę Budimex zamiarem zakupu pozostałych 51% akcji spółki FBSerwis SA oraz niezależną wyceną majątku Grupy FBSerwis przeprowadzoną przez niezależnego rzeczoznawcę nie stwierdzono ryzyka utraty wartości inwestycji wycenianej metodą praw własności w tę spółkę.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz na dzień 31 grudnia 2017 roku Grupa Budimex nie posiadała udziału w zobowiązaniach warunkowych spółek stowarzyszonych. Na dzień 31 grudnia 2018 roku udział Grupy Budimex w należnościach warunkowych spółek stowarzyszonych wyniósł 1 537 tysięcy złotych, natomiast na dzień 31 grudnia 2017 roku udział ten wynosił 2 814 tysięcy złotych.

Jednostki stowarzyszone prowadzą szeroko rozumianą działalność w zakresie zarządzania infrastrukturą, nieruchomościami użytku publicznego oraz usług komunalnych.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

14. Aktywa finansowe oraz zobowiązania finansowe

Grupa Budimex posiada następujące instrumenty finansowe – poniżej przedstawiono klasyfikację:

	Nota	31.12.2018	31.12.2017
AKTYWA FINANSOWE			
Aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie (MSSF 9)/ Pożyczki i należności (MSR 39)			
Kaucje z tytułu umów o budowę	28	77 414	57 950
Należności z tytułu umowy koncesyjnej	15	46 416	46 440
Wycena kontraktów budowlanych	26	561 537	483 501
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności*	16	738 911	647 457
Pozostałe aktywa finansowe (pożyczki udzielone)	14.1	74 145	62 451
Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (MSSF 9)			
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	<i>poziom 2 hierarchii pomiaru wartości godziwej wg MSSF 13</i>	18	1 409 152
Pozostałe aktywa finansowe (pochodne instrumenty finansowe)	<i>poziom 2 hierarchii pomiaru wartości godziwej wg MSSF 13</i>	14.2	4 495
Inwestycje w instrumenty kapitałowe	<i>poziom 3 hierarchii pomiaru wartości godziwej wg MSSF 13</i>	14.3	9 778
Inne (świadczenia efektywności energetycznej)	<i>poziom 2 hierarchii pomiaru wartości godziwej wg MSSF 13</i>		-
			43
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży (MSR 39)	14.3	-	9 501
Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności (MSR 39) – Pozostałe aktywa finansowe (obligacje)	14.4	-	278 972
Stan na koniec okresu		2 921 848	3 725 254
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE			
Zobowiązania finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie (MSSF 9/ MSR 39)			
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania**	22	1 446 389	1 432 385
Kaucje z tytułu umów o budowę	28	437 617	420 836
Kredyty, pożyczki i inne źródła finansowania	21	238 933	122 410
Zobowiązania wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (MSSF 9/ MSR 39)			
Pozostałe zobowiązania finansowe (pochodne instrumenty finansowe)	<i>poziom 2 hierarchii pomiaru wartości godziwej wg MSSF 13</i>	14.2	3 303
Stan na koniec okresu		2 126 242	1 984 677

*z wyłączeniem należności z tytułu rozliczeń międzyokresowych, należności z tytułu podatków, dotacji, ceł i ubezpieczeń oraz z wyłączeniem zaliczek

**zobowiązania finansowe wg noty 22

W okresach 12 miesięcy zakończonych 31 grudnia 2018 roku i 31 grudnia 2017 roku nie wystąpiły przesunięcia pomiędzy Poziomem 1 i Poziomem 2 hierarchii pomiaru wartości godziwej oraz nie nastąpiły przesunięcia z/do Poziomu 3.

Inwestycje w instrumenty kapitałowe, wyceniane na Poziomie 3 są *de facto* wyceniane w koszcie historycznym, ponieważ nie istnieje aktywny rynek dla tych aktywów (patrz nota 14.3).

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat ujęte w rachunku zysków i strat w podziale na kategorie instrumentów finansowych

Za okres od 1 stycznia 2018 roku do 31 grudnia 2018 roku (wg MSSF 9):

	Aktywa finansowe wyceniane w wartości godzimej przez RZiS od początkowego ujęcia	Aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godzimej przez RZiS od początkowego ujęcia	Zobowiązania finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Ogółem
Przychody / (koszty) z tytułu odsetek	13 422	6 437	-	(721)	19 138
Zyski / (straty) z tytułu różnic kursowych	1 997	643	-	(2 438)	202
Rozwiązanie / (utworzenie) odpisów aktualizujących	-	(17 397)	-	-	(17 397)
Odpis przedawnionych zobowiązań	-	-	-	2 778	2 778
Zyski / (straty) z tytułu wyceny	(5 567)	1 352	2 545	2 480	810
Zyski / (straty) ze zbycia /realizacji instrumentów finansowych	5 784	-	(3 622)	-	2 162
Ogółem	15 636	(8 965)	(1 077)	2 099	7 693

Za okres od 1 stycznia 2017 roku do 31 grudnia 2017 roku (wg MSR 39):

	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności	Aktywa finansowe wyceniane w wartości godzimej przez RZiS	Pożyczki i należności	Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godzimej przez RZiS	Zobowiązania finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Ogółem
Przychody / (koszty) z tytułu odsetek	-	3 354	21 967	1 702	-	1 089	28 112
Zyski / (straty) z tytułu różnic kursowych	-	-	(2 776)	(603)	-	2 582	(797)
Rozwiązanie / (utworzenie) odpisów aktualizujących	-	-	-	1 535	-	-	1 535
Odpis przedawnionych zobowiązań	-	-	-	-	-	2 656	2 656
Zyski / (straty) z tytułu wyceny	-	-	11 207	1 752	(5 746)	3 306	10 519
Zyski / (straty) ze zbycia /realizacji instrumentów finansowych	-	-	1 221	-	(3 033)	-	(1 812)
Ogółem	-	3 354	31 619	4 386	(8 779)	9 633	40 213

14.1. Pożyczki udzielone

W latach 2015 - 2018 Grupa udzieliła spółce stowarzyszonej FBSerwis SA 3 linii pożyczkowych:

- Pożyczka na podstawie umowy z dnia 24 marca 2015 roku do kwoty 3 969 tysięcy złotych. Wartość wypłaconych transz z tytułu pożyczki na dzień 31 grudnia 2018 roku wynosiła 307 tysięcy złotych (na dzień 31 grudnia 2017 roku: 302 tysiące). Efektywne oprocentowanie pożyczki w 2018 roku wyniosło 5,72% (2017: 5,73%). Pożyczka została udzielona do dnia 24 marca 2020 roku.
- Pożyczka na podstawie umowy z dnia 4 stycznia 2016 roku do kwoty 13 720 tysięcy złotych. Wartość wypłaconych transz z tytułu pożyczki na dzień 31 grudnia 2018 roku wynosiła 12 721 tysięcy złotych (11 081 tysięcy złotych na 31 grudnia 2017 roku). Efektywne oprocentowanie pożyczki w 2018 roku wyniosło 5,72% (2017: 5,73%). Pożyczka została udzielona do dnia 4 stycznia 2021 roku.
- Pożyczka na podstawie umowy z dnia 30 maja 2017 roku do kwoty 78 400 tysięcy złotych. Wartość wypłaconych transz z tytułu pożyczki na dzień 31 grudnia 2018 roku wynosiła 61 117 tysięcy złotych (51 068 tysięcy złotych na 31 grudnia 2017 roku). Efektywne oprocentowanie pożyczki w 2018 roku wyniosło 5,72% (2017: 5,73%). Pożyczka została udzielona do dnia 26 maja 2020 roku.

	2018	2017
Stan na początek okresu	62 451	9 163
– udzielenie pożyczki	10 780	51 153
– naliczone odsetki (nota 34)	3 987**	2 264*
– spłaty odsetek	(3 072)	(129)
– inne	(1)	-
Stan na koniec okresu	74 145	62 451
<i>w tym:</i>		
– długoterminowe	74 145	62 451
– krótkoterminowe	-	-

* odsetki niespłacone na 31.12.2017 w kwocie 2 135 tysięcy złotych podlegały kapitalizacji.

** odsetki niespłacone na 31.12.2018 w kwocie 915 tysięcy złotych podlegały kapitalizacji.

W związku z planowanym zakupem przez Grupę Budimex pozostałych 51% udziałów spółki FBSerwis SA oraz niezależną wyceną majątku Grupy FBSerwis przeprowadzoną przez niezależnego rzeczoznawcę nie stwierdzono ryzyka utraty wartości pożyczek udzielonych FBSerwis SA. Tym samym szacuje się, że wartość godziwa pożyczek udzielonych odpowiada w przybliżeniu ich wartości bilansowej.

Na 31 grudnia 2017 roku pożyczki udzielone zakwalifikowane były do kategorii „pożyczki i należności” (zgodnie z MSR 39). W związku z pierwszym zastosowaniem MSSF 9, począwszy od 1 stycznia 2018 roku pożyczki udzielone zostały zakwalifikowane jako aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie. Sam sposób wyceny tych aktywów nie uległ zmianie.

14.2. Instrumenty pochodne

Reguły obowiązujące przy wykorzystywaniu instrumentów pochodnych zawarte są w polityce zarządzania ryzykiem Grupy zatwierdzonej przez Zarząd.

Instrumenty pochodne wyceniane są na dzień bilansowy w wiarygodnie ustalonej wartości godziwej. Wartość godziwa transakcji forward jest szacowana przy użyciu modelu bazującego na wartości kursów walutowych (średnie kursy NBP) na dzień bilansowy oraz różnicach w poziomach stóp procentowych waluty kwotowej i bazowej. Wartość godziwa swapów stopy procentowej jest szacowana w oparciu o zdyskontowane przyszłe przepływy pieniężne w ramach wymiany odsetek. Do dyskonta stosuje się krzywą stóp procentowych IRS z dnia bilansowego.

Skutki okresowej wyceny i rozliczenia walutowych kontraktów terminowych typu FX Forward oraz opcji walutowych ujmowane są w ramach działalności operacyjnej, a skutki okresowej wyceny i rozliczenia swapów stopy procentowej ujmowane są w ramach działalności finansowej.

	2018	2017
Zysk / (strata) z wyceny instrumentów pochodnych Fx forward	(2 538)	5 060
Zysk / (strata) z tytułu realizacji instrumentów pochodnych Fx forward	2 816	(1 169)
Ogółem zysk / (strata) z instrumentów pochodnych ujęta w działalności operacyjnej (nota 32)	278	3 891
Zysk / (strata) z wyceny instrumentów pochodnych IRS	(484)	401
Zysk / (strata) z tytułu realizacji instrumentów pochodnych IRS	(654)	(643)
Ogółem zysk / (strata) z instrumentów pochodnych ujęta w działalności finansowej (nota 34)	(1 138)	(242)

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Wartość godziwa transakcji zawartych przez spółki Grupy, otwartych na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz 31 grudnia 2017 roku przedstawia tabela zamieszczona poniżej:

	Aktywa finansowe z tytułu wyceny instrumentów pochodnych		Zobowiązania finansowe z tytułu wyceny instrumentów pochodnych	
	31 grudnia 2018 roku	31 grudnia 2017 roku	31 grudnia 2018 roku	31 grudnia 2017 roku
Walutowe kontrakty terminowe typu FX Forward	4 495	12 068	680	6 874
– do 1 roku	4 495	7 518	680	6 161
– od 1 do 2 lat	-	4 550	-	713
Swap stopy procentowej	-	32	2 623	2 172
– do 1 roku	-	-	608	635
– od 1 do 2 lat	-	-	479	479
– od 2 do 5 lat	-	-	1 081	751
– powyżej 5 lat	-	32	455	307

Łączna nominalna wartość walutowych kontraktów terminowych typu FX Forward na dzień 31 grudnia 2018 roku wynosiła 38 019 tysięcy euro, 335 tysięcy dolarów amerykańskich oraz 114 300 tysięcy koron czeskich, a na dzień 31 grudnia 2017 roku wynosiła 70 397 tysięcy euro, 977 tysięcy dolarów amerykańskich oraz 191 859 tysięcy koron czeskich.

Kursy forward sprzedaży/kupna dla transakcji otwartych na dzień 31 grudnia 2018 roku, zawartych w euro, zawierały się w przedziale 4,2552 – 4,7035 euro/złoty (na dzień 31 grudnia 2017 roku zawierały się w przedziale: 4,2105 - 4,7035 euro/złoty). Termin pozostały do rozliczenia otwartych transakcji terminowych zawartych w euro na dzień 31 grudnia 2018 roku wynosił od 31 do 346 dni (na dzień 31 grudnia 2017 roku wynosił od 25 do 711 dni).

Dla transakcji w dolarze amerykańskim otwartych na dzień 31 grudnia 2018 roku kursy forward sprzedaży/kupna zawierały się w przedziale 3,7712 – 3,7880 dolar/złoty (na dzień 31 grudnia 2017 roku zawierały się w przedziale: 3,5349 – 4,0927 dolar/złoty). Termin pozostały do rozliczenia otwartych transakcji terminowych zawartych w dolarze amerykańskim na dzień 31 grudnia 2018 roku wynosił od 31 do 150 dni (na dzień 31 grudnia 2017 roku wynosił od 25 do 270 dni).

Kursy forward sprzedaży/kupna dla transakcji otwartych na dzień 31 grudnia 2018 roku, zawartych w koronach czeskich, zawierały się w przedziale 0,1661 - 0,1732 korona czeska/złoty (na dzień 31 grudnia 2017 roku zawierały się w przedziale 0,1667-0,1732 korona czeska/złoty). Termin pozostały do rozliczenia otwartych transakcji terminowych zawartych w koronach czeskich na dzień 31 grudnia 2018 roku wynosił od 31 do 241 dni (na dzień 31 grudnia 2017 roku wynosił od 25 do 606 dni).

Na dzień 31 grudnia 2018 roku i na dzień 31 grudnia 2017 roku Grupa posiadała zawarte transakcje zamiany stóp procentowych IRS, w ramach których Grupa będzie płacić stałą stopę, a otrzymywać zmienną stawkę 3M WIBOR. Wartość nominalna poszczególnych transakcji IRS nie przekraczała 10 000 tysięcy złotych. Najdłuższy termin zapadalności spośród tych transakcji to 30 września 2030 roku.

Na 31 grudnia 2017 roku instrumenty pochodne zakwalifikowane były do kategorii „aktywa/zobowiązania wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat” (zgodnie z MSR 39). Pierwsze zastosowanie MSSF 9 nie spowodowało zmiany ani klasyfikacji aktywów/ zobowiązań ani ich wyceny.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

14.3. Inwestycje w instrumenty kapitałowe

Inwestycje w instrumenty kapitałowe obejmują wyłącznie akcje i udziały w spółkach.

	2018	2017
Stan na początek okresu	9 501	9 396
Zwiększenia:	1 060	105
– podwyższenie kapitału w niekonsolidowanej spółce	-	105
– wniesienie wkładu w nowo założone niekonsolidowane spółki	100	-
– nabycie	960	-
Zmniejszenia	(783)	-
– zmiana składu Grupy	(1)	-
– objęcie konsolidacją (Budimex Inwestycje Grunwald SA)	(100)	-
– odpisy aktualizujące (nota 34)	(682)	-
Stan na koniec okresu	9 778	9 501
<i>w tym:</i>		
– długoterminowe	9 778	9 501
– krótkoterminowe	-	-

Budimex SA odkupił w 2018 roku od swojej bezpośrednio zależnej spółki Budimex PPP SA udziały w spółkach pośrednio zależnych za łączną kwotę 960 tysięcy złotych. Tym samym spółki: Budimex C Sp. z o.o., Budimex D Sp. z o.o., Budimex F Sp. z o.o., Budimex H Sp. z o.o., Budimex I Sp. z o.o. oraz Budimex J Sp. z o.o. stały się jednostkami bezpośrednio zależnymi od Jednostki Dominującej.

Budimex SA założył w 2018 również dwie nowe spółki: Budimex K Sp. z o.o. oraz Budimex L Sp. z o.o.

W trakcie 2018 roku utworzono odpis aktualizujący wartość udziałów w spółce zależnej Budimex Autostrada SA w likwidacji w kwocie 682 tysiące złotych (spółka w sprawozdaniu likwidacyjnym nie wykazała żadnego majątku). Formalna likwidacja spółki zakończyła się w dniu 24 października 2018 roku, kiedy Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy spółki podjęło uchwałę o zakończeniu procesu likwidacji spółki. Sam fakt nie został zarejestrowany w Krajowym Rejestrze Sądowym na dzień 31 grudnia 2018, dlatego Budimex SA utworzył odpis w pełnej wysokości inwestycji w tę jednostkę.

W ciągu najbliższych 12 miesięcy Grupa nie zamierza zbyć inwestycji w instrumenty kapitałowe.

Na 31 grudnia 2017 roku inwestycje w instrumenty kapitałowe zakwalifikowane były do kategorii „aktywa dostępne do sprzedaży” (zgodnie z MSR 39). W związku z pierwszym zastosowaniem MSSF 9, począwszy od 1 stycznia 2018 roku inwestycje w instrumenty kapitałowe zostały zakwalifikowane jako aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat. W związku z faktem, że nie jest możliwe ustalenie wartości godziwej tych aktywów (są one nienotowane), przyjęto, że najbardziej wiarygodnym ujęciem jest wartość księgowa. Tym samym sam sposób wyceny tych aktywów nie uległ zmianie.

14.4. Inwestycje w instrumenty dłużne

W trakcie 2017 roku Grupa zakupiła krótkoterminowe nienotowane obligacje polskich banków hipotecznych (posiadających długoterminowy rating inwestycyjny) o łącznej wartości 665 619 tysięcy złotych. Jednocześnie do 31 grudnia 2017 roku emitenci tych obligacji dokonali ich wykupu na kwotę 387 610 tysięcy złotych, płacąc spółkom Grupy odsetki w wysokości 2 391 tysięcy złotych. Wartość obligacji posiadanych przez Grupę na dzień 31 grudnia 2017 roku wyniosła 278 972 tysiące złotych (w tym: 963 tysiące złotych odsetek naliczonych). Średnia rentowność dłużnych papierów wartościowych wynosiła 2,05% p.a. Przeciętny termin ich zapadalności na dzień 31 grudnia 2017 roku wyniósł 119 dni.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku obligacje zostały zakwalifikowane jako aktywa finansowe utrzymywane do terminu ich wymagalności (wg MSR 39). W związku z pierwszym zastosowaniem MSSF 9, począwszy od 1 stycznia 2018 roku obligacje wyemitowane przez banki zostały zakwalifikowane jako aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie. Sam sposób wyceny tych aktywów nie uległ zmianie.

Na 31 grudnia 2017 roku wartość godziwa obligacji zbliżona była do wartości prezentowanej w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej, ponieważ były to instrumenty krótkoterminowe.

W 2018 roku Grupa zakupiła kolejne transze krótkoterminowych nienotowanych obligacji polskich banków hipotecznych (posiadających długoterminowy rating inwestycyjny) o łącznej wartości 238 868 tysięcy złotych. W terminie zapadalności banki wykupiły obligacje za kwotę 516 877 tysięcy, wypłacając 3 123 tysiące złotych odsetek.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku Grupa nie posiadała żadnych obligacji emitowanych przez banki.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

15. Należności z tytułu umowy koncesyjnej

Spółka z Grupy (koncesjonariusz) zawarła z podmiotem sektora publicznego umowę na opracowanie dokumentacji projektowej oraz wybudowanie parkingu podziemnego wraz z częścią naziemną we Wrocławiu. Jako wynagrodzenie przyznano jej prawo do odpłatnego wyłącznego korzystania z parkingu oraz do pobierania pożytków w formie opłat parkingowych od użytkowników parkingu. Umowa koncesyjna została zawarta na 30 lat i 4 miesiące. Umowa nakłada na koncesjonariusza obowiązek utrzymywania poziomu usługi na niezmiennym poziomie, przez okres jej trwania. Umowa określa również gwarantowany poziom przychodów, na jaki koncesjonariusz może liczyć w przypadku, jeśli poziom uzyskanych wpływów z opłat parkingowych różnił się od określonego w umowie przychodu bazowego na dany rok. Cena za świadczenie usług (tj. za postój na parkingu) została określona w umowie. Koncesjonariusz ma prawo do zmiany tej ceny, co najmniej raz w roku, o co najmniej indeksację.

Na dzień zawarcia umowy przeprowadzono test, który wykazał, że gwarantowane wpływy z tytułu umowy koncesyjnej pokrywają wyrażone w wartości godziwej wynagrodzenie z tytułu usługi budowlanej. Tym samym przychody z tytułu usługi budowlanej ujęto w całości jako aktywa finansowe.

Wartość godziwa należności z tytułu umowy koncesyjnej odpowiada w przybliżeniu wartości bilansowej.

Tabela ruchu należności z tytułu umowy koncesyjnej

	2018	2017
Stan na początek okresu	46 440	46 096
Zwiększenia:	2 519	2 931
– wycena aktywa finansowego wg zamortyzowanego kosztu (nota 34)	2 519	2 931
Zmniejszenia	(2 543)	(2 587)
– spłaty	(2 543)	(2 587)
Stan na koniec okresu	46 416	46 440
<i>w tym:</i>		
– długoterminowe	46 416	46 440
– krótkoterminowe	-	-

W roku 2018 i 2017 przychody oraz zysk/(strata) z usług budowlanych w ramach realizowanej umowy koncesyjnej nie wystąpiły, ponieważ budowa parkingu podziemnego została zakończona w 2014 roku i parking został oddany do użytkowania.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku należności z tytułu umowy koncesyjnej zostały zakwalifikowane jako pożyczki i należności (wg MSR 39). W związku z pierwszym zastosowaniem MSSF 9, począwszy od 1 stycznia 2018 roku należności z tytułu umowy koncesyjnej zostały zakwalifikowane jako aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie. Sam sposób wyceny tych aktywów nie uległ zmianie.

16. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności

	31 grudnia 2018 roku	31 grudnia 2017 roku
Długoterminowe należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności		
Rozliczenia międzyokresowe	21 807	18 266
Inne należności	-	21 075
Długoterminowe należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności netto	21 807	39 341
Odpis aktualizujący wartość należności długoterminowych	103	96
Długoterminowe należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności brutto	21 910	39 437
Krótkoterminowe należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności		
Należności z tytułu dostaw i usług	725 810	596 648
Zaliczki przekazane	42 729	36 814
Należności z tytułu podatków, dotacji, ceł, ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych oraz innych świadczeń	10 033	2 100
Rozliczenia międzyokresowe	27 627	24 643
Inne należności	13 101	29 734
Krótkoterminowe należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności netto	819 300	689 939
Odpis aktualizujący wartość należności	135 108	132 566
Krótkoterminowe należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności brutto	954 408	822 505
Razem należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe netto	841 107	729 280

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Nie występuje koncentracja ryzyka kredytowego z tytułu należności handlowych, uwzględniając fakt, iż głównym klientem Grupy jest urząd administracji rządowej.

Wartość godziwa należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych należności odpowiada w przybliżeniu ich wartości bilansowej. Na dzień 31 grudnia 2018 roku ani na dzień 31 grudnia 2017 roku nie zostały ustanowione żadne zabezpieczenia na tych aktywach.

Odpisy aktualizujące wartość długo- i krótkoterminowych należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych należności

	2018	2017
Odpisy aktualizujące wartość należności na początek okresu wg MSR 39	-	137 279
Odpisy aktualizujące wartość należności na początek okresu wg MSSF 9	132 662	-
Utworzone w pozostałe koszty operacyjne (nota 32)	18 942	2 870
Odwrócone w pozostałe przychody operacyjne (nota 32)	(1 545)	(4 405)
Wykorzystane	(14 954)	(2 454)
Różnice kursowe	399	(628)
Zmiana składu Grupy	(220)	-
Inne	(73)	-
Odpisy aktualizujące wartość należności na koniec okresu wg MSR 39	-	132 662
Odpisy aktualizujące wartość należności na koniec okresu wg MSSF 9	135 211	-

Począwszy od 2018 roku, po pierwszym zastosowaniu MSSF 9, odpisy aktualizujące wartość należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych należności są wyceniane w wysokości oczekiwanych strat kredytowych dla całego oczekiwanego okresu życia danego składnika aktywów finansowych.

Do 31 grudnia 2017 roku odpisy aktualizujące wartość należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych należności wyceniane były w oparciu o model poniesionych strat.

Metodologia obliczania odpisów aktualizujących w wysokości oczekiwanych strat kredytowych

Grupa Budimex analizuje ryzyko kredytowe należności handlowych w podziale na następujące grupy:

1. należności inwestorskie z tytułu sprzedaży podstawowej od inwestorów publicznych
2. należności inwestorskie z tytułu sprzedaży podstawowej od inwestorów prywatnych
3. należności pozostałe od kontrahentów pozostałych z tytułu refaktur materiałowych, refaktur kosztowych, wykonawstwa zastępczego, itp.

Dla powyższych grup należności przeprowadzono analizę portfelową i zastosowano uproszczoną matrycę odpisów w poszczególnych przedziałach wiekowych należności na podstawie oczekiwanych strat kredytowych w całym okresie życia należności w oparciu o wskaźniki utworzonych odpisów aktualizujących w tych przedziałach, ustalone na podstawie danych historycznych za lata 2014-2018.

1. W analizowanym okresie średnio ponad 75% sprzedaży realizowane było do firm z sektora publicznego, w tym w istotnej części do jednostek skarbu państwa lub, w przypadku sprzedaży w segmencie deweloperskim, przekazanie przedmiotu sprzedaży (mieszkania) następuje dopiero po uregulowaniu wszelkich należności. Biorąc pod uwagę, że Grupa nie zakłada istotnej zmiany w realizowanej strukturze sprzedaży, a poziom odpisów na należności przeterminowane wobec tych podmiotów wyniósł ok. 0,1%, ryzyko kredytowe tego portfela oceniane jest więc jako nieistotne. Odpis aktualizujący w wysokości oczekiwanych strat kredytowych dla całego oczekiwanego okresu życia tych aktywów na 31 grudnia 2018 roku wyniósł 30 tysięcy złotych.

Pozostała część portfela dotyczy należności od inwestorów prywatnych oraz należności od kontrahentów pozostałych:

2. Należności od inwestorów prywatnych są obarczone ryzykiem kredytowym w najwyższym stopniu. Jednakże prowadzona przez Grupę Budimex polityka prewencyjna kontroli ryzyka kredytowego minimalizuje poziom należności zagrożonych również w tej części portfela. Średnia z ostatnich 5 lat wskazuje, że poziom tych odpisów wyniósł ok. 0,2% należności tego portfela.
3. Należności od kontrahentów pozostałych obciążone są ryzykiem podwyższonym, ale ze względu na ich marginalny udział w należnościach ogółem (ok. 5%, udział w sprzedaży ok. 1%) oraz przyjętą przez Grupę Budimex politykę ich wyceny i aktualizacji w momencie ich powstania w oparciu o przewidywane przepływy oraz posiadane zabezpieczenia (gwarancje, kaucje do potrącenia), nie wywierają również istotnego wpływu na wycenę ryzyka w przyszłości. Odpis aktualizujący w wysokości oczekiwanych strat kredytowych dla całego oczekiwanego okresu życia tych aktywów na 31 grudnia 2018 roku wyniósł 604 tysiące złotych.

Łączny odpis aktualizujący w wysokości oczekiwanych strat kredytowych na dzień 31 grudnia 2018 roku wyniósł 798 tysięcy złotych.

Metodologia obliczania odpisów aktualizujących dla należności, których ryzyko kredytowe znacznie wzrosło

Uwzględniając specyfikę kontraktów budowlanych oraz wysokość należności spisanych, na które wcześniej zostały dokonane odpisy aktualizujące, za należności zagrożone Grupa Budimex uznaje należności przeterminowane powyżej 180 dni lub należności od kontrahentów zagrożonych upadłością. Wówczas niezależnie od terminów wymagalności i niezależnie od szacunku ryzyka

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

przyszłego, tworzy na te należności 100% odpisów aktualizujących w oparciu o comiesięczną analizę należności przeterminowanych od poszczególnych kontrahentów.

Koszty z tytułu odpisów aktualizujących wartość należności analizuje się dla całego życia tych aktywów uwzględniając, że aktualizacja wartości nie oznacza podjęcia decyzji o zaprzestaniu windykacji należności, a jedynie świadczy o ostrożnym podejściu do wyceny aktywów finansowych.

Należności, które nie zostały objęte odpisem aktualizującym i nie są przeterminowane, nie wykazują wysokiego ryzyka kredytowego.

Wiekowanie należności z tytułu dostaw i usług

	31 grudnia 2018 roku	31 grudnia 2017 roku
Należności z tytułu dostaw i usług o pozostałym od dnia bilansowego okresie spłaty:		
- do 1 miesiąca	395 704	345 419
- powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	162 736	108 894
- powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	4 811	7 064
- powyżej 6 miesięcy do 1 roku	14 406	8 322
- powyżej 1 roku	305	13 922
- należności przeterminowane	245 701	208 807
Należności z tytułu dostaw i usług, brutto	823 663	692 428
Odpisy aktualizujące wartość należności	97 853	95 780
Należności z tytułu dostaw i usług, netto	725 810	596 648

17. Zapasy

	31 grudnia 2018 roku	31 grudnia 2017 roku
Materiały	299 000	238 877
Półprodukty i produkty w toku	512 707	516 087
Produkty gotowe	218 885	137 279
Towary	581 221	532 857
Wartość netto zapasów na koniec okresu	1 611 813	1 425 100
Odpisy aktualizujące wartość zapasów	29 745	54 461
Wartość brutto zapasów na koniec okresu	1 641 558	1 479 561

Odpisy aktualizujące wartość zapasów

	2018	2017
Odpisy aktualizujące wartość zapasów na początek okresu	54 461	69 012
Utworzone w pozostałe koszty operacyjne (nota 32)	7 735	3 070
Odwrócone w pozostałe przychody operacyjne (nota 32)	(18 726)	(3 251)
Zmiana składu Grupy	(495)	-
Wykorzystane	(13 230)	(14 370)
Odpisy aktualizujące wartość zapasów na koniec okresu	29 745	54 461

Przyczyny odwrócenia odpisów aktualizujących zapasy zostały zaprezentowane poniżej:

	2018	2017
Sprzedaż zapasów	-	68
Wzrost wartości odzyskiwalnej	18 726	3 164
Złomowanie	-	19
Ogółem	18 726	3 251

Na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz 31 grudnia 2017 roku na zapasach nie ustanowiono żadnych zabezpieczeń.

W latach 2017 - 2018 roku zapasy nie były finansowane kredytami spoza Grupy, tym samym na poziomie skonsolidowanym spółki Grupy nie skapitalizowały na zapasach w tym czasie żadnych odsetek. Łączna wartość odsetek skapitalizowanych w zapasach Grupy na dzień 31 grudnia 2017 roku i na dzień 31 grudnia 2018 roku wynosiła 0 tysięcy złotych.

Wartość zapasów, których wykorzystania / sprzedania oczekuje się w okresie przekraczającym 12 miesięcy na dzień 31 grudnia 2018 roku wynosi 933 689 tysięcy złotych, a na dzień 31 grudnia 2017 roku wynosiła 768 126 tysięcy złotych.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Zapasy o wartości 1 300 313 tysięcy złotych dotyczą nakładów poniesionych w związku z realizowanymi projektami budowy mieszkań w celu ich późniejszej sprzedaży. W związku z ogólną sytuacją na rynku mieszkaniowym Grupa jest narażona na ryzyko zmian cen sprzedaży lokali mieszkalnych i usługowych. W stosunku do mieszkań, które zostały sprzedane na podstawie przedwstępnych umów sprzedaży, ryzyko zmiany ceny sprzedaży zostało ograniczone. W przypadku projektów inwestycyjnych, dla których budowa nie została jeszcze rozpoczęta, Grupa nie podpisała wiążących umów o wykonanie robót budowlanych.

W celu weryfikacji wartości rynkowej posiadanych aktywów Zarząd zlecił wycenę części zapasów firmie zewnętrznej – Savills Sp. z o.o. Wartość rynkowa zapasów na 31 grudnia 2018 roku ustalona na podstawie wycen dokonanych przez rzeczoznawcę oraz na podstawie wycen przygotowanych wewnątrznie przekracza wartość bilansową wycenianych zapasów. Na podstawie powyższych wycen Zarząd stwierdził, iż nie są konieczne korekty z tytułu utraty wartości zapasów inne niż zaprezentowane w sprawozdaniu finansowym. Jednakże biorąc pod uwagę niestabilność rynku nieruchomości, nie można wykluczyć, że przyszłe ceny sprzedaży mogą się różnić od cen przyjętych przez Grupę i niezależnego rzeczoznawcę do testu na utratę wartości i konieczne mogą się okazać dalsze odpisy bądź ich odwrócenie.

Do dnia sporządzenia sprawozdania finansowego nie wystąpiły żadne zdarzenia, które należałoby uwzględnić w formie korekty wartości zapasów lub ujawnienia w sprawozdaniu finansowym.

18. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

	31 grudnia 2018 roku	31 grudnia 2017 roku
Środki pieniężne w kasie	15	30
Środki pieniężne na rachunkach bankowych	1 409 137	2 126 809
Środki pieniężne, razem	1 409 152	2 126 839
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty o ograniczonej możliwości dysponowania	(141 124)	(164 990)
Środki pieniężne dla potrzeb rachunku przepływów pieniężnych	1 268 028	1 961 849

Do środków pieniężnych i ich ekwiwalentów o ograniczonej możliwości dysponowania Grupa zaliczyła:

	31 grudnia 2018 roku	31 grudnia 2017 roku
Środki pieniężne konsorcjów w części przypadającej na współkonsorcjantów	12 815	42 412
Rachunki powiernicze w spółkach deweloperskich	46 704	62 083
Zablokowane rachunki projektów deweloperskich	69 554	58 643
Środki pieniężne na rachunkach płatności podzielonej (split payment)	9 808	-
Środki stanowiące zabezpieczenie spłaty kredytu (nota 38)	1 215	1 021
Inne	1 028	831
Środki pieniężne o ograniczonej możliwości dysponowania ogółem	141 124	164 990

Krótkoterminowe lokaty bankowe oraz inwestycje o wysokim stopniu płynności zaliczane do środków pieniężnych i ich ekwiwalentów to przede wszystkim: lokaty typu „overnight” oraz krótkoterminowe depozyty o okresie zapadalności od 2 do 365 dni, o średniej efektywnej stopie procentowej wynoszącej na dzień 31 grudnia 2018 roku 1,37% p.a. dla depozytów w PLN (31 grudnia 2017 roku: 1,51% p.a. dla depozytów w PLN). Przeciętny termin zapadalności tych depozytów wynosi 37 dni (31 grudnia 2017 roku: 45 dni).

19. Kapitały

Na dzień przejścia na MSSF Grupa skorygowała wartość kapitału podstawowego oraz nadwyżki ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej za okres, w którym gospodarka polska należała do hiperinflacyjnych. Skutki przeliczenia oraz uzgodnienie wartości wykazanych w księgach oraz dokumentach korporacyjnych jednostek grupy na dzień 31 grudnia 2018 roku i 31 grudnia 2017 roku do wartości wykazanych w sprawozdaniu finansowym ujęte zostały w poniższej tabeli:

	31 grudnia 2018 roku		31 grudnia 2017 roku	
	Akcje zwykłe	Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej	Akcje zwykłe	Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej
Kapitał wg ewidencji	127 650	85 083	127 650	85 083
Przeliczenie kapitałów w związku z hiperinflacją	18 198	2 080	18 198	2 080
Wartość wykazana w sprawozdaniu finansowym	145 848	87 163	145 848	87 163

Wartość, o jaką kapitał podstawowy oraz nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej zostały skorygowane w związku z hiperinflacją została ujęta w pozycji „zysk (strata) z lat ubiegłych” w kapitale własnym.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Kapitał akcyjny Jednostki Dominującej składa się z 25 530 098 akcji o łącznej wartości 127 650 tysięcy złotych. Struktura kapitału zakładowego Jednostki Dominującej na dzień 31 grudnia 2018 roku przedstawia się następująco:

Seria / emisja	Rodzaj akcji	Rodzaj uprzywilejowania	Rodzaj ograniczenia praw do akcji	Liczba akcji	Wartość serii/emisji wg wartości nominalnej
A	zwykłe/ imienne	Brak	Brak	2 250	11
A	zwykłe/na okaziciela	Brak	Brak	2 997 750	14 989
B	zwykłe/na okaziciela	Brak	Brak	2 000 000	10 000
C	zwykłe/na okaziciela	Brak	Brak	1 900 285	9 502
D	zwykłe/na okaziciela	Brak	Brak	1 725 072	8 625
E	zwykłe/na okaziciela	Brak	Brak	2 000 000	10 000
F	zwykłe/na okaziciela	Brak	Brak	5 312 678	26 563
G	zwykłe/na okaziciela	Brak	Brak	2 217 549	11 088
H	zwykłe/na okaziciela	Brak	Brak	1 448 554	7 243
I	zwykłe/na okaziciela	Brak	Brak	186 250	931
K	zwykłe/na okaziciela	Brak	Brak	1 484 693	7 423
L	zwykłe/na okaziciela	Brak	Brak	4 255 017	21 275
Ogółem				25 530 098	127 650

Liczba akcji składających się na zatwierdzony kapitał jest równa liczbie akcji wyemitowanych. Wartość nominalna jednej akcji wynosi 5 złotych.

Jednostka Dominująca nie posiada akcji własnych. Jednostki zależne lub stowarzyszone nie posiadają akcji Jednostki Dominującej. Żadne akcje nie zostały zarezerwowane dla potrzeb emisji z tytułu realizacji opcji i umów sprzedaży.

Kwota zysku przeznaczona do dystrybucji wynika ze sprawozdania finansowego Jednostki Dominującej.

20. Kapitał własny przypisany udziałom niedającym kontroli

	2018	2017
Stan na początek okresu	685	4 443
– zmiana procentu akcji należących do udziałów niedających kontroli	-	(3 945)
– udział w zyskach/(stratach) w ciągu roku	43	269
– udział w korektach konsolidacyjnych	17	(82)
– sprzedaż jednostek zależnych (nota 33)	(664)	-
– sprzedaż udziału niedającego kontroli	7 189	-
– wypłata dywidend dla mniejszości	(134)	-
Stan na koniec okresu	7 136	685

Na dzień 31 grudnia 2017 roku udziały niedające kontroli posiadały 1,05% udziału w kapitale zakładowym, jak i w liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy spółki Elektromontaż Poznań SA.

W dniu 1 lutego 2018 roku sąd rejestrowy zarejestrował podział spółki Elektromontaż Poznań SA poprzez wydzielenie części związanej z zarządzaniem nieruchomościami do spółki Budimex Inwestycje „Grunwald” SA (następnie: Biuro Inwestycji „Grunwald” SA). W wyniku podziału obniżeniu uległ kapitał zakładowy Elektromontażu Poznań SA z 54 082 tysięcy złotych do 18 388 tysięcy złotych (obniżenie wartości nominalnej akcji z 10,00 zł na 3,40 zł). Natomiast kapitał zakładowy Budimex Inwestycje „Grunwald” SA został podwyższony ze 100 tysięcy złotych na 35 794 tysiące złotych (emisja nowych akcji o wartości nominalnej 0,10 zł). Równocześnie z dniem 1 lutego 2018 roku konsolidacją objęto spółkę Budimex Inwestycje „Grunwald” SA, która do tego czasu nie posiadała żadnego istotnego majątku i była traktowana jako nieistotna z punktu widzenia Grupy Budimex. W związku z podziałem przez wydzielenie oraz objęciem konsolidacją spółki przejmującej, kapitał przypisany udziałom niedającym kontroli został przealokowany częściowo do segmentu deweloperskiego. Jego wartość w wyniku wyżej opisanej transakcji nie zmieniła się.

W dniu 17 września 2018 roku Budimex SA zawarł umowę sprzedaży akcji spółki Elektromontaż Poznań SA oraz akcji spółki Biuro Inwestycji „Grunwald” SA. Tym samym kapitał własny przypisany udziałom niedającym kontroli, a dotyczący w/w spółek na dzień 31 grudnia 2018 roku wyniósł 0 tysięcy złotych. Szczegóły dotyczące sprzedaży akcji spółek zostały opisane w nocie 33.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Wybrane dane finansowe Grupy Elektromontaż Poznań SA przedstawiały się w sposób następujący:

Grupa Elektromontaż Poznań SA	2018	2017
Sprawozdanie z sytuacji finansowej*		
Aktywa trwale	-	34 269
Aktywa obrotowe	-	97 824
Zobowiązania długoterminowe	-	(8 414)
Zobowiązania krótkoterminowe	-	(57 154)
Rachunek całkowitych dochodów (od 1 stycznia do 17 września 2018 roku)		
Przychody	96 440	153 980
Zysk (strata) z działalności kontynuowanej	2 528	9 052
Zysk (strata) z działalności zaniechanej po opodatkowaniu	-	-
Inne całkowite dochody	-	87
Całkowite dochody za okres	2 528	9 139
Otrzymane dywidendy od Grupy Elektromontaż Poznań SA	12 845	-

*część aktywów netto przypadająca na udziały niedające kontroli nie była arytmetycznym iloczynem procentowego udziału ze względu na korekty konsolidacyjne wprowadzone zarówno w bieżącym, jak i poprzednich latach obrotowych

Wybrane dane finansowe spółki Biuro Inwestycji „Grunwald” SA przedstawiały się w sposób następujący:

Biuro Inwestycji „Grunwald” SA	2018	2017 *
Sprawozdanie z sytuacji finansowej*		
Aktywa trwale	-	-
Aktywa obrotowe	-	-
Zobowiązania długoterminowe	-	-
Zobowiązania krótkoterminowe	-	-
Rachunek całkowitych dochodów (od 1 lutego do 17 września 2018 roku)		
Przychody	9 943	-
Zysk (strata) z działalności kontynuowanej	6 909	-
Zysk (strata) z działalności zaniechanej po opodatkowaniu	-	-
Inne całkowite dochody	-	-
Całkowite dochody za okres	6 909	-
Otrzymane dywidendy od Biuro Inwestycji „Grunwald” SA	-	-

*spółka została objęta konsolidacją od 1 lutego 2018 roku, a sprzedano ją w dniu 17 września 2018 roku.

W dniu 29 października 2018 roku weszła w życie zawarta przez Budimex SA umowa sprzedaży 49% udziałów spółki Budimex Parking Wrocław Sp. z o.o., reprezentujących 49% kapitału zakładowego i uprawniających do 49% głosów na zgromadzeniu wspólników. Cena sprzedaży udziałów wyniosła 12 600 tysięcy złotych. Wartość aktywów netto spółki Budimex Parking Wrocław Sp. z o.o. na dzień transakcji przypadająca na udziałowców mniejszościowych wyniosła 7 189 tysięcy złotych. Zysk na transakcji nieskutkującej utratą kontroli został ujęty w wyniku z lat ubiegłych i wyniósł 5 411 tysięcy złotych.

Wybrane dane finansowe spółki Budimex Parking Wrocław Sp. z o.o. przedstawiały się w sposób następujący:

Budimex Parking Wrocław Sp. z o.o.	2018
Sprawozdanie z sytuacji finansowej	
Aktywa trwale	47 069
Aktywa obrotowe	4 379
Zobowiązania długoterminowe	34 691
Zobowiązania krótkoterminowe	2 193
Rachunek całkowitych dochodów (od 29 października do 31 grudnia 2018 roku)	
Przychody	957
Zysk (strata) z działalności kontynuowanej	(117)
Zysk (strata) z działalności zaniechanej po opodatkowaniu	-
Inne całkowite dochody	-
Całkowite dochody za okres	(117)
Otrzymane dywidendy od Budimex Parking Wrocław Sp. z o.o.	-

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

21. Kredyty, pożyczki i inne zewnętrzne źródła finansowania

	31 grudnia 2018 roku	31 grudnia 2017 roku
	Wartość bilansowa	
Długoterminowe		
Kredyty bankowe i pożyczki	30 410	29 888
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	153 697	62 198
Naliczone odsetki od kredytów i pożyczek długoterminowych	3	-
	184 110	92 086
Krótkoterminowe		
Kredyty bankowe i pożyczki	10 104	9 663
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	44 714	20 657
Naliczone odsetki od kredytów i pożyczek krótkoterminowych	5	4
	54 823	30 324
Razem	238 933	122 410

Struktura umownych terminów wymagalności niezdyktowanych przepływów pieniężnych z tytułu kredytów i pożyczek przedstawia się w sposób następujący:

	31 grudnia 2018 roku		31 grudnia 2017 roku	
	Wartość bilansowa	Niezdyktowane umowne przepływy pieniężne*	Wartość bilansowa	Niezdyktowane umowne przepływy pieniężne*
- do 1 roku	10 109	11 019	9 667	10 659
- powyżej 1 roku do 3 lat	2 696	4 307	2 341	4 130
- powyżej 3 do 5 lat	3 125	4 567	2 918	4 526
- powyżej 5 lat	24 592	28 204	24 629	28 339
	40 522	48 097	39 555	47 654

*) obejmują zarówno płatności kapitału jak i odsetek; na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz 31 grudnia 2017 roku kwoty w walucie zostały przeliczone na złote wg kursu NBP na koniec okresu, a płatności odsetek zostały skalkulowane w oparciu o stopę procentową obowiązującą w ostatnim okresie odsetkowym przed 31 grudnia 2018 roku oraz 31 grudnia 2017 roku.

Spółki Grupy mają możliwość dokonania wcześniejszej spłaty zaciągniętych pożyczek i kredytów. W umowach kredytowych, których stroną są spółki Grupy, nie zostały zawarte klauzule przewidujące kary za wcześniejszą spłatę kredytów.

W okresie objętym sprawozdaniem nie wystąpiło niewywiązanie się ze spłaty kapitału, odsetek, postanowień powierniczego rachunku rozliczenia zobowiązania lub warunków wykupu tych zobowiązań z tytułu pożyczek.

Spółki Grupy nie naruszyły warunków umów ani nie renegocjowały warunków dotyczących zobowiązań z tytułu pożyczek przed dniem zatwierdzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Wartość bilansowa długoterminowych kredytów i pożyczek zbliżona jest do ich wartości godziwej, ponieważ warunki oprocentowania kredytów w umowach oparte są o zmienną stopę procentową.

Kredyty i pożyczki w podziale na waluty oraz według stopy procentowej (w przeliczeniu na PLN):

	31 grudnia 2018 roku		31 grudnia 2017 roku	
	Kwota pozostała do spłaty	Kwota wg umowy	Kwota pozostała do spłaty	Kwota wg umowy
Część długoterminowa	30 413	34 088	29 888	32 598
PLN (WIBOR)	30 413	34 088	29 888	32 598
Część krótkoterminowa	10 109	10 104	9 667	9 663
PLN (WIBOR)	1 090	1 090	969	969
EUR (EURIBOR)	9 019	9 014	8 698	8 694
	40 522	44 192	39 555	42 261

Ryzyko zmiany stopy procentowej

Efektywne stopy procentowe na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz 31 grudnia 2017 roku były następujące:

	31 grudnia 2018 roku		31 grudnia 2017 roku	
	PLN	EUR	PLN	EUR
Kredyty bankowe i pożyczki	2,87% - 3,92%	0,60%	3,38%	0,56%
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	3,07%	-	3,12%	-

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego

Spółki Grupy umowy leasingu finansowego dotyczące finansowania głównie maszyn i urządzeń technicznych, a także środków transportu. Przedmioty leasingu zostały udostępnione na okresy 36 - 96 miesięcy. Po upływie tych terminów oraz wywiązaniu się ze zobowiązań spółki Grupy mają prawo nabyć niektóre przedmioty leasingu za cenę równą wartości końcowej przedmiotu leasingu. Zabezpieczeniem wykonania części zobowiązań wynikających z umowy jest weksel in blanco wystawiony przez Spółki Grupy wraz z pisemnym upoważnieniem do jego wypełnienia. Przyszłe minimalne opłaty leasingowe z tytułu powyższych umów oraz wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych netto na dzień 31 grudnia 2018 roku wynoszą:

	Minimalne opłaty leasingowe	Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych
– poniżej 1 roku	50 223	44 714
– od 1 do 5 lat	144 590	134 950
– powyżej 5 lat	19 355	18 747
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego, razem	214 168	198 411
w tym przyszłe koszty finansowe z tytułu leasingu finansowego	(15 757)	-
Wartość bieżąca	198 411	198 411

Przyszłe minimalne opłaty leasingowe oraz wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych netto na dzień 31 grudnia 2017 roku wynosiły:

	Minimalne opłaty leasingowe	Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych
– poniżej 1 roku	23 025	20 657
– od 1 do 5 lat	62 777	58 888
– powyżej 5 lat	3 444	3 310
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego, razem	89 246	82 855
w tym przyszłe koszty finansowe z tytułu leasingu finansowego	(6 391)	-
Wartość bieżąca	82 855	82 855

W przypadku części umów spółki Grupy mają możliwość dokonania wcześniejszej spłaty pozostałych zobowiązań z tytułu leasingu finansowego. W umowach leasingowych nie zostały zawarte klauzule przewidujące kary za wcześniejszą spłatę tych zobowiązań.

22. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania

	31 grudnia 2018 roku	31 grudnia 2017 roku
Krótkoterminowe zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania		
Zobowiązania finansowe		
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	520 073	513 916
Koszty niezafakturowane	684 523	685 863
Zobowiązania z tytułu wynagrodzeń	9 346	9 237
Międzyokresowe rozliczenia kosztów	229 936	221 662
- z tytułu niewykorzystanych urlopów	47 635	43 005
- z tytułu premii pracowniczych	182 301	178 657
Zobowiązania z tytułu rozliczenia konsorcjów	2 511	1 707
Zobowiązania niefinansowe		
Zobowiązania z tytułu podatków i ubezpieczeń społecznych	241 449	228 674
Międzyokresowe rozliczenia kosztów	28 691	23 492
- z tytułu kosztów zakończenia realizacji kontraktów budowlanych	26 998	21 579
- pozostałe	1 693	1 913
Inne zobowiązania	3 909	13 433
Krótkoterminowe zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania ogółem	1 720 438	1 697 984
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania ogółem	1 720 438	1 697 984

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Wszystkie zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz 31 grudnia 2017 roku ujęte zostały w ramach zobowiązań krótkoterminowych, gdyż zostaną rozliczone w trakcie normalnego cyklu operacyjnego Grupy.

23. Podatek dochodowy

	31 grudnia 2018 roku	31 grudnia 2017 roku
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego		
– przypadające do realizacji po upływie 12 miesięcy	130 579	123 211
– przypadające do realizacji w ciągu 12 miesięcy	394 083	411 091
Ogółem	524 662	534 302
Kompensata	(162 811)	(129 094)
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego po kompensacie	361 851	405 208
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego		
– przypadająca do uregulowania po upływie 12 miesięcy	24 429	19 767
– przypadająca do uregulowania w ciągu 12 miesięcy	138 382	109 327
Ogółem	162 811	129 094
Kompensata	(162 811)	(129 094)
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego po kompensacie	-	-

Zmiany stanu netto odroczonego podatku dochodowego przedstawiają się w sposób następujący:

	2018	2017
Stan na początek roku	405 208	444 975
Uznanie / (obciążenie) wyniku finansowego	(38 818)	(40 289)
Uznanie / (obciążenie) pozostałych całkowitych dochodów	224	508
Zmiana składu Grupy	(4 764)	-
Inne	1	14
Stan na koniec roku	361 851	405 208

	2018	2017
Podatek bieżący	59 234	74 552
Podatek odroczony	38 818	40 289
Korekty bieżącego podatku dochodowego za poprzednie okresy	(148)	997
Obciążenie / (uznanie) wyniku finansowego	97 904	115 838

Podatek dochodowy od zysku przed opodatkowaniem brutto Grupy różni się w następujący sposób od teoretycznej kwoty, którą by uzyskano stosując średnią ważoną stawkę podatku mającą zastosowanie do zysków konsolidowanych spółek:

	2018	2017
Zysk / (strata) brutto	403 388	580 432
Udział w (zyskach) / stratach jednostek wycenianych metodą praw własności	1 795	4 199
Zysk / (strata) przed opodatkowaniem	405 183	584 631
Podatek wyliczony według stawek krajowych	76 985	111 080
Różnice w opodatkowaniu dochodów zagranicznych	(629)	(671)
Korekty bieżącego podatku dochodowego za poprzednie okresy	(148)	997
Podatkowe skutki trwałych różnic pomiędzy zyskiem brutto a dochodem do opodatkowania	16 416	1 640
Wykorzystanie uprzednio nierozpoznanych strat podatkowych lub ujemnej różnicy przejściowej poprzedniego okresu	-	(7)
Ujemne różnice przejściowe, nierozliczone straty podatkowe, niewykorzystane ulgi podatkowe, w związku z którymi nie rozpoznano w sprawozdaniu z sytuacji finansowej aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego	2 620	222
Obciążenie / (uznanie) wyniku finansowego z tytułu podatku od działalności przemysłowej i handlowej w Niemczech	3 319	2 651
Inne	(659)	(74)
Obciążenie / (uznanie) wyniku finansowego z tytułu podatku dochodowego	97 904	115 838
<i>Efektywna stawka podatkowa</i>	<i>24,16%</i>	<i>19,81%</i>

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Zmiana stanu aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego według tytułów (przed uwzględnieniem ich kompensaty), przedstawia się w sposób następujący:

	Stan aktywów na 1 stycznia 2017 roku	Utworzenie / (wykorzystanie) aktywa przez rachunek zysków i strat	Utworzenie / (wykorzystanie) aktywa przez inne całkowite dochody	Inne zmiany	Stan aktywów na 31 grudnia 2017 roku	Utworzenie / (wykorzystanie) aktywa przez rachunek zysków i strat	Utworzenie / (wykorzystanie) aktywa przez inne całkowite dochody	Zmiana składu Grupy	Inne zmiany	Stan aktywów na 31 grudnia 2018 roku
Wycena kontraktów budowlanych oraz rezerwa na straty na kontraktach	257 001	(61 864)	-	-	195 137	(55 387)	-	(439)	-	139 311
Koszty kontraktów związane z rozliczeniami międzyokresowymi przychodów	44 531	38 172	-	-	82 703	17 983	-	-	-	100 686
Zobowiązania – koszty niezafakturowane	50 893	17 912	-	-	68 805	(11 172)	-	(2 453)	-	55 180
Strata podatkowa	9	68	-	-	77	1 782	-	(909)	-	950
Rezerwy na naprawy gwarancyjne	51 508	9 894	-	-	61 402	11 077	-	(804)	-	71 675
Pozostałe rezerwy na zobowiązania	17 752	5 427	-	-	23 179	2 924	-	-	-	26 103
Należności – odpisy aktualizujące	25 312	(3 003)	-	-	22 309	(4 425)	-	-	-	17 884
Rozliczenia z tytułu premii pracowniczych	29 787	3 500	-	-	33 287	1 497	-	(971)	-	33 813
Rozliczenia z tytułu niewykorzystanych urlopów	7 142	658	-	-	7 800	953	-	(215)	-	8 538
Dyskonto kaucji z tytułu umów o budowę	285	284	-	-	569	222	-	-	-	791
Wycena transakcji terminowych	570	1 149	-	-	1 719	(1 091)	-	-	-	628
Zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych	1 778	112	508	-	2 398	261	224	(213)	-	2 670
Odpis aktualizujący długoterminowe aktywa finansowe	2 599	(1)	-	-	2 598	(184)	-	(20)	-	2 394
Pozostałe	37 935	(5 630)	-	14	32 319	31 972	-	(248)	(4)	64 039
Ogółem	527 102	6 678	508	14	534 302	(3 588)	224	(6 272)	(4)	524 662
Kompensata	(82 127)				(129 094)					(162 811)
Po kompensacie (wykazane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej)	444 975				405 208					361 851

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Zmiana rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego według tytułów (przed uwzględnieniem ich kompensaty), przedstawia się w sposób następujący:

	Stan rezerw na 1 stycznia 2017 roku	Utworzenie / (wykorzystanie) rezerwy przez rachunek zysków i strat	Utworzenie / (wykorzystanie) rezerwy przez inne całkowite dochody	Zmiana składu Grupy	Stan rezerw na 31 grudnia 2017 roku	Utworzenie / (wykorzystanie) rezerwy przez rachunek zysków i strat	Utworzenie / (wykorzystanie) rezerwy przez inne całkowite dochody	Zmiana składu Grupy	Inne zmiany	Stan rezerw na 31 grudnia 2018 roku
Wycena kontraktów budowlanych	54 807	37 058	-	-	91 865	16 233	-	(1 406)	-	106 692
Wycena transakcji terminowych	500	1 807	-	-	2 307	(1 448)	-	(5)	-	854
Dyskonto kaucji z tytułu umów o budowę	3 925	532	-	-	4 457	471	-	(46)	-	4 882
Należności – naliczone odsetki	576	246	-	-	822	(778)	-	(9)	-	35
Rezerwa na podatek na rynku niemieckim	421	(329)	-	-	92	-	-	-	-	92
Leasing	9 046	8 251	-	-	17 297	20 626	-	(32)	-	37 891
Inne	12 852	(598)	-	-	12 254	126	-	(10)	(5)	12 365
Ogółem	82 127	46 967	-	-	129 094	35 230	-	(1 508)	(5)	162 811
Kompensata	(82 127)				(129 094)					(162 811)
Po kompensacie (wykazane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej)	-				-					-

Aktywa i rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego tworzy się w oparciu o stawkę 19% dla dodatnich i ujemnych różnic przejściowych dotyczących krajowych składników aktywów i zobowiązań, natomiast dla różnic przejściowych w przypadku pozycji bilansowych dotyczących jednostek działających za granicą – w oparciu o stawki podatkowe kraju będącego podstawowym środowiskiem gospodarczym, w którym działa jednostka oraz reguluje zobowiązania z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku ujemne różnice przejściowe oraz nierozliczone straty podatkowe, w związku z którymi nie ujęto w sprawozdaniu z sytuacji finansowej składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynoszą 12 792 tysiące złotych (31 grudnia 2017 roku: wynosiły 69 tysięcy złotych) i wygasają w 2019 roku. Przyczyną nieujęcia składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego jest małe prawdopodobieństwo uprawdopodobnienia nieściągalności wierzytelności zgodnie z polskim prawem podatkowym.

24. Zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych

Wszyscy pracownicy spółek Grupy Budimex na dzień 31 grudnia 2018 roku korzystają tylko z odpraw emerytalno-rentowych.

Odprawy emerytalno – rentowe wypłacane są pracownikom w przypadku odejścia na rentę lub emeryturę. Należna kwota odprawy jest iloczynem podstawy wymiaru nagrody z dnia nabycia uprawnienia do wypłaty i odpowiedniego, rosnącego wraz ze stażem pracy danego pracownika, współczynnika.

Obowiązek wypłaty odpraw emerytalno-rentowych zwykle naraża Grupę na ryzyko aktuarialne obejmujące:

Ryzyko stopy procentowej – bieżącą wartość zobowiązań z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych oblicza się przy pomocy stopy dyskonta określonej przez odniesienie do poziomu rentowności dostępnych na rynku obligacji skarbowych, jako że w Polsce nie występują wysoce płynne obligacje komercyjne o niskim stopniu ryzyka. Spadek oprocentowania obligacji powoduje zwiększenie zobowiązań z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych.

Ryzyko wynagrodzeń - bieżącą wartość zobowiązań z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych oblicza się przez odniesienie do przyszłego poziomu wynagrodzeń pracowników spółek Grupy Budimex. Wobec tego wzrost wynagrodzeń pracowników spowoduje zwiększenie wartości zobowiązań z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych.

Ryzyko długowieczności - bieżącą wartość zobowiązań z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych oblicza się przez odniesienie do najlepszych szacunków śmiertelności pracowników w okresie zatrudnienia. Zwiększenie oczekiwanej długości trwania życia pracowników spowoduje wzrost wartości zobowiązań z tytułu świadczeń emerytalnych.

Ryzyko zmiany wieku emerytalnego – bieżącą wartość zobowiązań z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych oblicza się w oparciu o obowiązujący w Polsce wiek emerytalny.

Ujęte w sprawozdaniu z sytuacji finansowej zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych:

	31 grudnia 2018 roku	31 grudnia 2017 roku
Odprawy emerytalno – rentowe, w tym:	14 051	12 130
– wartość bieżąca zobowiązania na dzień bilansowy	14 051	12 130
Odprawy pośmiertne, w tym:	-	493
– wartość bieżąca zobowiązania na dzień bilansowy	-	493
Zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych ogółem	14 051	12 623
<i>w tym:</i>		
– część długoterminowa	12 639	11 086
– część krótkoterminowa	1 412	1 537

Główne przyjęte założenia aktuarialne (w tabeli poniżej podano zakresy stóp przyjętych przez aktuarium; założenia różnią się pomiędzy spółkami Grupy oraz dla poszczególnych lat):

	31 grudnia 2018 roku	31 grudnia 2017 roku
Stopa dyskonta	1,80% – 2,65%	1,81% – 2,98%
Przewidywana inflacja	2,9% – 3,2%	(0,9%) – 2,5%
Przewidywany przyszły wzrost wynagrodzeń	3,3% – 6,7%	5,0% – 6,5%

Założenia odnośnie śmiertelności zostały oparte o tablice trwania życia dla Polski za rok 2016 opublikowane przez Główny Urząd Statystyczny.

Ostatnia wycena została wykonana przez niezależnego aktuarium na dzień 31 grudnia 2018 roku.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Odprawy emerytalno – rentowe

Zmiany stanu zobowiązania z tytułu odpraw emerytalno–rentowych ujęte zostały w poniższej tabeli.

	2018	2017
Wartość bieżąca zobowiązania na początek okresu	12 130	8 826
Koszty odsetek	298	214
Koszty zatrudnienia	1 433	871
Wyplacone świadczenia	(499)	(548)
(Zyski) / straty aktuarialne, w tym wynikające z:	1 181	2 767
- zmiany założeń	259	2 527
- doświadczenia w przypadku zobowiązań programu	922	240
Zmiana składu Grupy	(492)	-
Wartość bieżąca zobowiązania na koniec okresu	14 051	12 130

Obciążenia rachunku wyników z tytułu odpraw emerytalno–rentowych przedstawiają się następująco:

	2018	2017
Koszty zatrudnienia	1 433	871
Koszty odsetek	298	214
Koszty ujęte w rachunku zysków i strat (nota 31)	1 731	1 085
Straty aktuarialne do ujęcia w okresie	1 181	2 767
Koszty ujęte w innych całkowitych dochodach	1 181	2 767
w tym koszty świadczeń pracowniczych ujęte w rachunku zysków i strat w ramach:		
- kosztów sprzedanych produktów, towarów i materiałów	305	886
- kosztów sprzedaży	34	22
- kosztów ogólnego zarządu	1 392	177

Odprawy pośmiertne

Odprawy pośmiertne wypłacane są członkom rodziny pracownika w przypadku jego śmierci. Należna kwota świadczenia jest iloczynem podstawy wymiaru odprawy z dnia nabycia uprawnień do wypłaty i odpowiedniego współczynnika, rosnącego wraz ze stażem pracy danego pracownika. Zobowiązanie z tytułu odpraw pośmiertnych rozpoznawane było tylko w spółce Elektromontaż Poznań SA, ponieważ w pozostałych spółkach Grupy Budimex zobowiązanie to nie było ujmowane ze względu na objęcie pracowników ubezpieczeniem na życie.

W dniu 17 września 2018 roku Budimex SA sprzedał wszystkie posiadane akcje spółki Elektromontaż Poznań SA, tym samym na 31 grudnia 2018 roku Grupa Budimex nie ma zobowiązań z tytułu odpraw pośmiertnych.

Zmiany stanu zobowiązania z tytułu odpraw pośmiertnych ujęte zostały w poniższej tabeli.

	2018	2017
Wartość bieżąca zobowiązania na początek okresu	493	533
Koszty odsetek	-	14
Koszty zatrudnienia	-	38
Zmiana składu Grupy	(493)	-
(Zyski) aktuarialne, w tym wynikające z:	-	(92)
- zmiany założeń	-	(31)
- doświadczenia w przypadku zobowiązań programu	-	(61)
Wartość bieżąca zobowiązania na koniec okresu	-	493

Obciążenia rachunku wyników z tytułu odpraw pośmiertnych przedstawiają się następująco:

	2018	2017
Koszty zatrudnienia	-	38
Koszty odsetek	-	14
Koszty ujęte w rachunku zysków i strat (nota 31)	-	52
(Zyski)/straty aktuarialne do ujęcia w okresie	-	(92)
(Zyski)/Koszty ujęte w innych całkowitych dochodach	-	(92)
w tym koszty świadczeń pracowniczych ujęte w rachunku zysków i strat w ramach:		
- kosztów sprzedanych produktów, towarów i materiałów	-	42
- kosztów sprzedaży	-	5
- kosztów ogólnego zarządu	-	5

*(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)***Analiza wrażliwości**

Znaczące założenia aktuarialne przyjęte przy obliczaniu zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych obejmują stopę dyskonta, prognozowany wzrost wynagrodzeń oraz rotację pracowników.

Analiza wrażliwości na zmiany stóp procentowych

Wzrost założonej stopy dyskonta o 1 punkt procentowy spowodowałaby spadek zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych o 1 508 tysięcy złotych, natomiast spadek założonej stopy dyskonta o 1 punkt procentowy spowodowałaby wzrost zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych o 1 846 tysięcy złotych.

Analiza wrażliwości na zmiany stopy wzrostu wynagrodzeń

Wzrost założonej stopy wzrostu wynagrodzeń o 1 punkt procentowy spowodowałaby wzrost zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych o 1 750 tysięcy złotych, natomiast spadek założonej stopy wzrostu wynagrodzeń o 1 punkt procentowy spowodowałaby spadek zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych o 1 469 tysięcy złotych.

Analiza wrażliwości na zmiany rotacji pracowników

Wzrost założonej rotacji pracowników o 1 punkt procentowy spowodowałaby spadek zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych o 1 654 tysiące złotych, natomiast spadek założonej rotacji pracowników o 1 punkt procentowy spowodowałaby wzrost zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych o 2 022 tysiące złotych.

Powyższa analiza wrażliwości nie musi być reprezentatywnym przedstawieniem faktycznych zmian wysokości zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych i podobnych. Jest mało prawdopodobne, by zmiany poszczególnych założeń występowały w izolacji od innych, ponieważ niektóre założenia mogą być skorelowane.

Metody ani założenia wykorzystywane do przygotowania analizy wrażliwości nie zmieniły się istotnie w porównaniu do roku ubiegłego.

25. Rezerwy na zobowiązania i inne obciążenia

	Sprawy sądowe	Kary i inne sankcje	Naprawy gwarancyjne	Restrukturyzacja	Pozostałe	Ogółem
Stan na 1 stycznia 2017 roku	25 413	65 537	296 028	162	29 885	417 025
Utworzenie dodatkowych rezerw	2 617	2 371 ¹	91 898	-	23 042 ²	119 928
Rozwiązanie niewykorzystanych rezerw	(3 391)	(12 387) ³	(11 554)	(29)	(114) ⁴	(27 475)
Wykorzystanie rezerw	-	-	(21 654)	(133)	(10 971)	(32 758)
Inne zmiany	(5)	-	(95)	-	-	(100)
Stan na 31 grudnia 2017 roku	24 634	55 521	354 623	-	41 842	476 620
Stan na 1 stycznia 2018 roku	24 634	55 521	354 623	-	41 842	476 620
Utworzenie dodatkowych rezerw	469	21 588 ⁵	111 978	-	26 388 ⁶	160 423
Rozwiązanie niewykorzystanych rezerw	(1 095)	(8 909) ⁷	(21 513)	-	(13 348) ⁸	(44 865)
Wykorzystanie rezerw	-	-	(23 139)	-	(9 241)	(32 380)
Inne zmiany	3	-	44	-	122	169
Zmiana składu Grupy	(141)	-	(4 135)	-	(447)	(4 723)
Stan na 31 grudnia 2018 roku	23 870	68 200	417 858	-	45 316	555 244

¹⁾ w tym 565 tysięcy złotych ujęto w kosztach finansowych

²⁾ w tym 22 642 tysiące złotych ujęto w koszcie sprzedanych produktów i usług oraz towarów i materiałów

³⁾ w tym 24 tysiące złotych ujęto jako pomniejszenie kosztów finansowych

⁴⁾ w tym 114 tysięcy złotych ujęto jako pomniejszenie kosztu sprzedanych produktów i usług oraz towarów i materiałów

⁵⁾ w tym 567 tysięcy złotych ujęto w kosztach finansowych oraz w koszcie sprzedanych produktów i usług oraz towarów i materiałów

⁶⁾ w tym 26 319 tysięcy złotych ujęto w koszcie sprzedanych produktów i usług oraz towarów i materiałów, 47 tysięcy złotych ujętych w kosztach ogólnego zarządu oraz 22 tysiące złotych ujęto w kosztach finansowych

⁷⁾ w tym 49 tysiące złotych ujęto jako pomniejszenie kosztów finansowych oraz 797 tysięcy złotych ujęto w przychodach finansowych

⁸⁾ w tym 13 348 tysięcy złotych ujęto jako pomniejszenie kosztu sprzedanych produktów i usług oraz towarów i materiałów

Utworzenie / (odwrócenie) rezerw na sprawy sądowe, kary i inne sankcje oraz rezerw na restrukturyzację zostało ujęte w pozostałych kosztach operacyjnych (nota 32), natomiast utworzenie / (odwrócenie) rezerw na naprawy gwarancyjne – w kosztach operacyjnych.

Najbardziej istotne sprawy sądowe, których spółki Grupy są stroną, zostały opisane w punkcie 5.7 sprawozdania z działalności za rok 2018.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Struktura łącznej kwoty rezerw:

	31 grudnia 2018 roku	31 grudnia 2017 roku
Długoterminowe	367 306	305 858
Krótkoterminowe	187 938	170 762
	555 244	476 620

26. Kontrakty budowlane

Poniższe dane dotyczą kontraktów wycenianych przez spółki Grupy zgodnie z metodą zaawansowania realizacji umowy o usługę budowlaną.

Wybrane skonsolidowane dane – sprawozdanie z sytuacji finansowej

	31 grudnia 2018 roku	31 grudnia 2017 roku
Aktywa		
Wycena kontraktów budowlanych	561 537	483 501
Zobowiązania		
Wycena kontraktów budowlanych	575 183	783 209
Rezerwa na straty na kontraktach budowlanych	158 035	243 829
Otrzymane zaliczki na realizowane kontrakty (nota 27)	373 389	677 391

Wartość godziwa wyceny kontraktów budowlanych jest zbliżona do ich wartości bilansowej.

27. Przychody przyszłych okresów

Przychody przyszłych okresów obejmują:

	31 grudnia 2018 roku	31 grudnia 2017 roku
Zaliczki na realizowane kontrakty (nota 26)	373 389	677 391
Wpłaty na lokale w spółkach deweloperskich	614 828	661 862
Pozostałe rozliczenia międzyokresowe przychodów	8 007	6 014
Ogółem	996 224	1 345 267

Wszystkie zaliczki otrzymane i rozliczenia międzyokresowe przychodów na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz 31 grudnia 2017 roku ujęte zostały w ramach zobowiązań krótkoterminowych, gdyż zostaną rozliczone w trakcie normalnego cyklu operacyjnego Grupy.

28. Kaucje z tytułu umów o budowę

	31 grudnia 2018 roku	31 grudnia 2017 roku
Zatrzymane przez odbiorców – do zwrotu po upływie 12 miesięcy	49 103	30 138
Zatrzymane przez odbiorców – do zwrotu w ciągu 12 miesięcy	28 311	27 812
Ogółem kaucje z tytułu umów o budowę zatrzymane przez odbiorców	77 414	57 950
Zatrzymane dostawcom – do zwrotu po upływie 12 miesięcy	222 751	203 643
Zatrzymane dostawcom – do zwrotu w ciągu 12 miesięcy	214 866	217 193
Ogółem kaucje z tytułu umów o budowę zatrzymane dostawcom	437 617	420 836

Kaucje z tytułu umów o budowę o okresie zapłaty powyżej jednego roku podlegają dyskontowaniu i są wykazywane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w wartości bieżącej. Poniższe zestawienie wskazuje skutki dyskontowania ujęte w sprawozdaniu z sytuacji finansowej oraz rachunkach zysków i strat Grupy za poszczególne okresy. Podane kwoty dyskonta obniżają odpowiednio wartość nominalną należności i zobowiązań z tytułu kaucji. Ponadto w sprawozdaniu z sytuacji finansowej rozpoznany jest podatek odroczony od podanych kwot wyliczony według obowiązującej w Polsce stawki podatkowej 19% oraz od efektu zmiany wartości dyskonta w rachunku zysków i strat.

	31 grudnia 2018 roku	31 grudnia 2017 roku
Dyskonto kaucji długoterminowych z tytułu umów o budowę zatrzymanych przez odbiorców	4 163	2 996
Dyskonto kaucji długoterminowych z tytułu umów o budowę zatrzymanych dostawcom	25 943	23 463

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Dyskonto ujęte w rachunku zysków i strat:

	2018	2017
Pomniejszenie przychodów ze sprzedaży	(2 432)	(2 018)
Pomniejszenie kosztu sprzedanych usług	11 955	11 905
Ogółem korekta marży brutto	9 523	9 887
Korekta przychodów / (kosztów) finansowych (nota 34)	(8 210)	(8 580)
Podatek odroczone rozpoznany od powyższych korekt	(249)	(248)
Wpływ netto na rachunek zysków i strat	1 064	1 059

Wartość godziwa kaucji zatrzymanych zarówno przez odbiorców, jak i przez dostawców jest zbliżona do ich wartości bilansowej.

29. Przychody z umów z klientami

29.1 Przychody ze sprzedaży produktów i usług oraz towarów i materiałów w podziale na kategorie

29.1.1 Przychody według rodzaju dobra lub usługi

W 2018 roku przychody netto ze sprzedaży produktów i usług oraz towarów i materiałów w podziale według rodzaju dobra lub usługi wyglądały następująco:

Nazwa segmentu	Działalność budowlana	Działalność deweloperska i zarządzanie nieruchomościami	Pozostała działalność	Wyłączenia	Skonsolidowane dane finansowe
Przychody ze sprzedaży robót budowlano-montażowych	6 974 837	-	93 192	(295 274)	6 772 755
Przychody ze sprzedaży pozostałych usług	38 205	8 161	3 715	(13 955)	36 126
Przychody ze sprzedaży wyrobów gotowych	26 115	538 051	3 651	-	567 817
Przychody ze sprzedaży towarów i materiałów	8 486	1 857	96	-	10 439
Przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem	7 047 643	548 069	100 654	(309 229)	7 387 137

W 2017 roku przychody netto ze sprzedaży produktów i usług oraz towarów i materiałów w podziale według rodzaju dobra lub usługi wyglądały następująco:

Nazwa segmentu	Działalność budowlana	Działalność deweloperska i zarządzanie nieruchomościami (przekształcone)	Pozostała działalność (przekształcone)	Wyłączenia	Skonsolidowane dane finansowe
Przychody ze sprzedaży robót budowlano-montażowych	5 982 645	346	143 028	(340 490)	5 785 529
Przychody ze sprzedaży pozostałych usług	34 258	9 312	2 862	(12 400)	34 032
Przychody ze sprzedaży wyrobów gotowych	48 943	494 251	2 608	-	545 802
Przychody ze sprzedaży towarów i materiałów	3 831	-	115	-	3 946
Przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem	6 069 677	503 909	148 613	(352 890)	6 369 309

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

29.1.2 Przychody według rejonu geograficznego

W 2018 roku przychody netto ze sprzedaży produktów i usług oraz towarów i materiałów w podziale według rejonu geograficznego wyglądały następująco:

Nazwa segmentu	Działalność budowlana	Działalność deweloperska i zarządzanie nieruchomościami	Pozostała działalność	Wyłączenia	Skonsolidowane dane finansowe
Polska	6 760 951	548 069	94 436	(309 229)	7 094 227
Niemcy	202 425	-	163	-	202 588
Inne kraje UE	83 734	-	-	-	83 734
Pozostałe kraje*	533	-	6 055	-	6 588
Przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem	7 047 643	548 069	100 654	(309 229)	7 387 137

*pozostałe kraje to Norwegia, Szwajcaria, Ukraina i Rosja

W 2017 roku przychody netto ze sprzedaży produktów i usług oraz towarów i materiałów w podziale według rejonu geograficznego wyglądały następująco:

Nazwa segmentu	Działalność budowlana	Działalność deweloperska i zarządzanie nieruchomościami (przekształcone)	Pozostała działalność (przekształcone)	Wyłączenia	Skonsolidowane dane finansowe
Polska	5 843 713	503 909	145 902	(352 890)	6 140 634
Niemcy	201 171	-	370	-	201 541
Inne kraje UE	23 889	-	-	-	23 889
Pozostałe kraje*	904	-	2 341	-	3 245
Przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem	6 069 677	503 909	148 613	(352 890)	6 369 309

*pozostałe kraje to Ukraina i Rosja

Podział geograficzny przychodów ze sprzedaży odpowiada lokalizacji klientów i jest zgodny z wewnętrzną strukturą organizacyjną Grupy.

29.1.3 Przychody segmentu „Działalność budowlana” według rodzajów obiektów

Przychody netto ze sprzedaży produktów i usług oraz towarów i materiałów segmentu operacyjnego „działalność budowlana”, jako najbardziej istotnego w Grupie Budimex, zostały podzielone dodatkowo według rodzajów obiektów. Dane za lata 2018 oraz 2017 przedstawiają się następująco:

Rodzaj obiektów	Przychody ze sprzedaży za okres 12 miesięcy zakończony:	
	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Lądowo-inżynieryjne	3 163 230	2 966 701
Kolejowe	634 112	237 210
Kubaturowe, w tym:	3 250 301	2 865 766
- niemieszkalniowe	2 537 318	2 057 748
- mieszkalniowe	712 983	808 018
Przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów – segment „Działalność budowlana”	7 047 643	6 069 677

29.2 Aktywa i zobowiązania z tytułu umów z klientami*Termin wypełnienia zobowiązań do wykonania świadczenia a stosowane terminy płatności*

Kontrakty budowlane są rozliczane finansowo z inwestorami w następujący sposób:

- w trakcie realizacji prac - częściowo zgodnie z postępem robót, najczęściej w okresach miesięcznych w oparciu o dokumenty rozliczeniowe, potwierdzające wykonanie określonych robót oraz innych zobowiązań umownych (przejściowe świadectwa płatności, protokoły odbiorów częściowych, faktury częściowe), oraz

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

- po zakończeniu realizacji prac - na podstawie dokumentów końcowych (protokół odbioru końcowego, faktura końcowa), potwierdzających zakończenie realizacji prac oraz wypełnienie zobowiązań kontraktowych wymaganych do rozliczenia końcowego.

Terminy płatności za wykonane przez spółki Grupy usługi budowlane wynoszą najczęściej 30 dni, z tym zastrzeżeniem, że na niektórych kontraktach spółki Grupy uzyskują finansowanie przed rozpoczęciem prac w formie zaliczek, które są rozliczane sukcesywnie w fakturach częściowych oraz fakturze końcowej.

W przypadku przychodów realizowanych przez spółki deweloperskie klienci dokonują wpłat na mieszkania zgodnie z harmonogramami zawartymi w każdej z umów przedwstępnych. Ostateczne rozliczenie z klientem następuje przed podpisaniem aktu notarialnego, kiedy to rozpoznawany jest przychód ze sprzedaży.

W trakcie 2018 i 2017 roku nie wystąpiły przychody z tytułu umów z klientami, które zostałyby ujęte w danym roku obrotowym, a dla których zobowiązania do wykonania świadczenia zostały spełnione w poprzednim okresie sprawozdawczym.

W trakcie 2018 i 2017 roku nie rozpoznano żadnych korekt przychodów, które miałyby wpływ na aktywa lub zobowiązania z tytułu umów z klientami, a które wynikałyby ze zmiany sposobu pomiaru stopnia zobowiązania lub ze zmiany umowy.

	31 grudnia 2017 roku	Zmiana wyceny kontraktów	Przychody ujęte w 2018 r. uwzględnione w saldzie zobowiązań na 31.12.2017	Zmiana okresu, w którym prawo do wynagrodzenia staje się bezwarunkowe	Otrzymane zaliczki na lokale	Inne	31 grudnia 2018 roku
Należności z tytułu umowy koncesyjnej	46 440	-	-	-	-	(24)	46 416
Wycena kontraktów budowlanych	483 501	561 537	-	(483 501)	-	-	561 537
Aktywa z tytułu umów z klientami	529 941	561 537	-	(483 501)	-	(24)	607 953
Przychody przyszłych okresów - wpłaty na lokale w spółkach deweloperskich	661 862	-	(454 511)	-	407 477	-	614 828
Wycena kontraktów budowlanych	783 209	(22 733)	(185 293)	-	-	-	575 183
Zobowiązania z tytułu umów z klientami	1 445 071	(22 733)	(639 804)	-	407 477	-	1 190 011

	31 grudnia 2016 roku	Zmiana wyceny kontraktów	Przychody ujęte w 2017 r. uwzględnione w saldzie zobowiązań na 31.12.2016	Zmiana okresu, w którym prawo do wynagrodzenia staje się bezwarunkowe	Otrzymane zaliczki na lokale	Inne	31 grudnia 2017 roku
Należności z tytułu umowy koncesyjnej	46 096	-	-	-	-	344	46 440
Wycena kontraktów budowlanych	288 456	483 501	-	(288 456)	-	-	483 501
Aktywa z tytułu umów z klientami	334 552	483 501	-	(288 456)	-	344	529 941
Przychody przyszłych okresów - wpłaty na lokale w spółkach deweloperskich	587 089	-	(393 355)	-	468 128	-	661 862
Wycena kontraktów budowlanych	944 184	139 437	(300 412)	-	-	-	783 209
Zobowiązania z tytułu umów z klientami	1 531 273	139 437	(693 767)	-	468 128	-	1 445 071

29.3 Pozostałe do realizacji zobowiązania do wykonania świadczenia

	31.12.2018	31.12.2017
Łączna kwota ceny transakcyjnej przypisanej do zobowiązań do wykonania świadczenia, które pozostały niespełnione na koniec okresu sprawozdawczego, do zrealizowania w ciągu:	10 743 510	11 071 866
- do 1 roku	6 606 068	6 987 593
- powyżej 1 roku	4 137 442	4 084 273
Razem	10 743 510	11 071 866

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

30. Koszty według rodzaju

	2018	2017
Amortyzacja, w tym:	52 111	37 478
– rzeczowych aktywów trwałych (nota 9)	46 186	32 193
– nieruchomości inwestycyjnych (nota 10)	698	118
– wartości niematerialnych (nota 11)	5 227	5 167
Koszty świadczeń pracowniczych (nota 31)	977 854	869 193
Zużycie materiałów i energii	2 418 714	1 939 688
Usługi obce	3 792 466	3 024 344
Podatki i opłaty	18 965	15 501
Koszty reklamy i wydatki reprezentacyjne	11 119	10 285
Ubezpieczenia majątkowe i osobowe	18 161	12 185
Zmiana stanu rezerwy na straty na kontraktach budowlanych (nota 26)*	(85 567)	(164 626)
Inne koszty rodzajowe	(89 850)	134 425
Koszty sprzedaży (wielkość ujemna)	(30 650)	(34 016)
Koszty ogólnego zarządu (wielkość ujemna)	(229 593)	(216 627)
Zmiana stanu produktów i produkcji w toku	(99 741)	(69 876)
Koszt wytworzenia produktów na własne potrzeby jednostki (wielkość ujemna)	-	-
Koszt wytworzenia sprzedanych produktów i usług	6 753 989	5 557 954
Wartość sprzedanych towarów i materiałów	4 059	1 531
Koszty sprzedanych produktów i usług oraz towarów i materiałów	6 758 048	5 559 485

*bilansowa zmiana stanu w roku 2018 zawiera 227 tysięcy złotych dotyczących zmiany składu Grupy

31. Koszty świadczeń pracowniczych

	2018	2017
Koszty wynagrodzeń, w tym m.in.:	810 785	724 600
– koszty świadczeń emerytalno – rentowych (nota 24)	1 731	1 137
– koszty płatności w formie akcji (nota 39)	3 287	3 105
– koszty świadczeń z tytułu rozwiązania stosunku pracy	4 769	3 451
Koszty ubezpieczeń społecznych i innych świadczeń, w tym m.in.:	167 069	144 593
– koszty ubezpieczeń społecznych	112 207	111 418
– koszty świadczeń z tytułu rozwiązania stosunku pracy	644	511
Razem koszty świadczeń pracowniczych ujęte w kosztach rodzajowych (nota 30)	977 854	869 193

32. Pozostałe przychody i koszty operacyjne**Pozostałe przychody operacyjne**

	2018	2017
Zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych i nieruchomości inwestycyjnych	1 874	3 301
Odwrócenie odpisów aktualizujących, w tym:	20 271	7 656
– należności (nota 16)	1 545	4 405
– zapasy (nota 17)	18 726	3 251
Rozwiązanie rezerw, w tym:	9 158	15 783
– na sprawy sądowe i odszkodowania (nota 25)	1 095	3 391
– na kary i sankcje (nota 25)	8 063	12 363
– na restrukturyzację (nota 25)	-	29
Otrzymane kary / odszkodowania	30 065	24 828
Dotacje	147	-
Odpis przedawnionych zobowiązań	2 778	2 656
Zysk z pochodnych instrumentów finansowych (nota 14.2)	2 816	5 060
Pozostałe	868	1 786
Ogółem	67 977	61 070

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Pozostałe koszty operacyjne

	2018	2017
Utworzenie odpisów aktualizujących, w tym:	26 864	5 940
– należności (nota 16)	18 942	2 870
– zapasy (nota 17)	7 735	3 070
– rzeczowe aktywa trwałe (nota 9)	187	-
Utworzenie rezerw, w tym:	21 490	4 823
– na sprawy sądowe (nota 25)	469	2 617
– na kary i odszkodowania (nota 25)	21 021	1 806
– pozostałe (nota 25)	-	400
Wyplacone odszkodowania i kary umowne	8 074	13 311
Opłaty sądowe i egzekucje, koszty postępowania sądowego	1 214	717
Strata z pochodnych instrumentów finansowych (nota 14.2)	2 538	1 169
Pozostałe	3 644	5 973
Ogółem	63 824	31 933

33. Zbycie jednostek zależnych**Sprzedaż akcji Elektromontaż Poznań SA**

W dniu 17 września 2018 roku Budimex SA zawarł z PG Energetyka Sp. z o.o. umowę sprzedaży 5 351 890 akcji spółki Elektromontaż Poznań SA o łącznej wartości nominalnej 18 196 tysięcy złotych, reprezentujących 98,95% kapitału zakładowego i uprawniających do 98,95% głosów na zgromadzeniu akcjonariuszy spółki. Kupujący zapłacił za sprzedane akcje cenę w wysokości 64 990 tysięcy złotych. Całość otrzymanej zapłaty była przekazana w formie środków pieniężnych i ich ekwiwalentów. Wraz ze sprzedaną spółką z konsolidacji wyłączono dane spółek zależnych bezpośrednio od Elektromontażu Poznań SA tj. Elektromontaż Warszawa SA w likwidacji, Elektromontaż Import Sp. z o.o. w likwidacji oraz Instal Polska Sp. z o.o. w likwidacji. Sprzedaż akcji spółki Elektromontaż Poznań SA została dokonana łącznie ze sprzedażą akcji spółki Biuro Inwestycji „Grunwald” SA.

Analiza aktywów i zobowiązań Grupy Elektromontaż Poznań SA, nad którymi utracono kontrolę

	17.09.2018
Aktywa trwałe	
Rzeczowe aktywa trwałe	2 985
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	4 782
Pozostałe aktywa trwałe	1 083
Aktywa obrotowe	
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	22 746
Wycena kontraktów budowlanych	26 350
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	25 924
Pozostałe aktywa obrotowe	2 079
Zobowiązania długoterminowe	
Kaucje z tytułu umów o budowę	(3 748)
Rezerwy na zobowiązania długoterminowe i inne obciążenia	(4 723)
Pozostałe zobowiązania długoterminowe	(947)
Zobowiązania krótkoterminowe	
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	(48 767)
Kaucje z tytułu umów o budowę	(3 226)
Wycena kontraktów budowlanych	(2 080)
Pozostałe zobowiązania krótkoterminowe	(1 343)
Zbyte aktywa netto	21 115

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Zysk ze sprzedaży jednostki zależnej

	2018
Zapłata otrzymana	64 990
Aktywa netto	(21 115)
Udziały niekontrolujące	206
Zysk ze sprzedaży jednostki zależnej (wynik operacyjny)	44 081
Podatek dochodowy – część bieżąca (zapłacony jednostkowo)	(12 763)
Podatek dochodowy – część odroczone (korekta konsolidacyjna)	(184)
Zysk ze sprzedaży jednostki zależnej (wynik netto)	31 134

Wpływy pieniężne netto ze zbycia

	2018
Zapłata otrzymana w formie środków pieniężnych i ich ekwiwalentów	64 990
Saldo środków pieniężnych i ich ekwiwalentów w Elektromontaż Poznań SA	(25 924)
Wpływy pieniężne netto ze zbycia	39 066

Sprzedaż akcji Biura Inwestycji „Grunwald” SA

W dniu 17 września 2018 roku Budimex SA zawarł z Raven 9 Sp. z o.o. umowę sprzedaży 354 224 740 akcji spółki Biuro Inwestycji „Grunwald” SA o łącznej wartości nominalnej 35 422 tysiące złotych, reprezentujących 98,95% kapitału zakładowego i uprawniających do 98,95% głosów na zgromadzeniu akcjonariuszy spółki. Kupujący zapłacił za sprzedane akcje cenę w wysokości 43 078 tysięcy złotych. Całość otrzymanej zapłaty była przekazana w formie środków pieniężnych i ich ekwiwalentów. Sprzedaż akcji spółki Biuro Inwestycji „Grunwald” SA została dokonana łącznie ze sprzedażą akcji spółki Elektromontaż Poznań SA.

Analiza aktywów i zobowiązań Biura Inwestycji „Grunwald” SA, nad którymi utracono kontrolę

	17.09.2018
Aktywa obrotowe	
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	47 633
Pozostałe aktywa obrotowe	9
Zobowiązania długoterminowe	
Pozostałe zobowiązania długoterminowe	(5)
Zobowiązania krótkoterminowe	
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	(94)
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	(3 937)
Zbyte aktywa netto	43 606

Strata ze sprzedaży jednostki zależnej

	2018
Zapłata otrzymana	43 078
Aktywa netto	(43 606)
Udziały niekontrolujące	458
Strata ze sprzedaży jednostki zależnej (wynik operacyjny i wynik netto)	(70)

Wpływy pieniężne netto ze zbycia

	2018
Zapłata otrzymana w formie środków pieniężnych i ich ekwiwalentów	43 078
Saldo środków pieniężnych i ich ekwiwalentów w Biurze Inwestycji „Grunwald” SA	(47 633)
Wpływy pieniężne netto ze zbycia	(4 555)

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

34. Przychody i koszty finansowe**Przychody finansowe**

	2018	2017
Przychody odsetkowe od instrumentów finansowych, w tym:	19 569	27 585
– od lokat bankowych oraz środków na rachunkach bankowych	13 422	21 967
– od udzielonych pożyczek (nota 14.1)	3 987	2 264
– od obligacji wyemitowanych przez banki (nota 14.4)	2 160	3 354
Pozostałe przychody odsetkowe, w tym:	5 160	5 280
– przychody odsetkowe z tytułu otrzymanych skont i za zwłokę	5 160	5 279
– inne	-	1
Wycena należności z tytułu umowy koncesyjnej (nota 15)	2 519	2 931
Odwrocenie dyskonta należności długoterminowych	-	820
Zysk z pochodnych instrumentów finansowych (nota 14.2)	-	401
Dodatnie różnice kursowe	202	-
Pozostałe	841	67
Ogółem	28 291	37 084

Koszty finansowe

	2018	2017
Koszty odsetkowe od instrumentów finansowych, w tym:	4 795	2 865
– z tytułu otrzymanych pożyczek, kredytów i innych zewnętrznych źródeł finansowania	1 083	1 116
– z tytułu umów leasingowych	3 712	1 749
Pozostałe koszty odsetkowe, w tym:	1 717	2 702
– odsetki zapłacone dostawcom za zwłokę oraz z tytułu skont	796	1 887
– inne odsetki	921	815
Ujemne różnice kursowe	-	797
Aktualizacja udziałów w spółkach niekonsolidowanych (nota 14.3)	682	-
Dyskonto kaucji z tytułu umów o budowę (nota 28)	8 210	8 580
Koszty prowizji i gwarancji bankowych	23 390	24 234
Strata z pochodnych instrumentów finansowych (nota 14.2)	1 138	643
Pozostałe	186	950
Ogółem	40 118	40 771

35. Zysk / (strata) na akcję**Podstawowy**

Podstawowy zysk / (strata) na akcję wyliczany jest jako iloraz zysku / (straty) przypadającego na akcjonariuszy Jednostki Dominującej oraz średniej ważonej liczby akcji zwykłych w trakcie roku (nota 19).

	2018	2017
Zysk / (strata) przypadający na akcjonariuszy Jednostki Dominującej	305 424	464 408
Średnia ważona liczba akcji zwykłych	25 530 098	25 530 098
Podstawowy zysk / (strata) na akcję (w zł na jedną akcję)	11,96	18,19

Rozwodniony

Rozwodniony zysk / (strata) na akcję w obydwu okresach był równy podstawowemu zyskowi na akcję, ponieważ nie wystąpiły instrumenty powodujące rozwodnienie.

36. Dywidenda na akcję

W dniu 7 czerwca 2018 roku Budimex SA dokonał wypłaty dywidendy w kwocie 449 585 tysięcy złotych, tj. 17,61 złotych brutto na jedną akcję, na którą przeznaczono jednostkowy zysk netto za okres od 1 stycznia 2017 roku do 31 grudnia 2017 roku. Kwotę pozostałego jednostkowego zysku netto za 2017 rok w wysokości 250 tysięcy złotych przeznaczono na podwyższenie kapitału zapasowego.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Do dnia sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok obrotowy zakończony 31 grudnia 2018 roku Zarząd Budimex SA nie podjął uchwały w sprawie rekomendacji podziału zysku za 2018 rok.

37. Sprawozdanie z przepływów pieniężnych

Pozostałe korekty w działalności operacyjnej w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych obejmują następujące pozycje:

	2018	2017
Różnice kursowe z przeliczenia oddziałów zagranicznych	1 605	(183)
Rozliczenie premii opcyjnej	-	759
Pozostałe	24	63
Ogółem	1 629	639

Transakcje niepieniężne

W 2018 roku transakcje niepieniężne dotyczące działalności inwestycyjnej i finansowej, które nie zostały wykazane w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych obejmowały wyłącznie nabycie rzeczowych aktywów trwałych o wartości 142 569 tysięcy złotych w formie leasingu finansowego.

W 2017 roku transakcje niepieniężne dotyczące działalności inwestycyjnej i finansowej, które nie zostały wykazane w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych obejmowały wyłącznie nabycie rzeczowych aktywów trwałych o wartości 54 245 tysięcy złotych w formie leasingu finansowego.

38. Aktywa Grupy zabezpieczające zobowiązania

Ustanowione zabezpieczenia kredytów oraz gwarancji bankowych obejmują:

	31 grudnia 2018 roku		31 grudnia 2017 roku	
	Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań	Wartość zabezpieczenia według umowy	Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań	Wartość zabezpieczenia według umowy
Rzeczowe aktywa trwałe	1	1	2 078	49 503
Środki pieniężne (nota 18)	1 215*	1 215*	1 021*	1 021*
Razem	1 216	1 216	3 099	50 524

*na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz na dzień 31 grudnia 2017 roku zabezpieczenia ustanowione na środkach pieniężnych są równoważące 2 najbliższych rat kapitałowo-odsetkowych kredytu inwestycyjnego splanowanego przez spółkę Budimex Parking Wrocław Sp. z o.o.

39. Płatności w formie akcji

Ferrovial SA, jednostka dominująca najwyższego stopnia, prowadzi program przyznania bezpłatnych akcji, który jest klasyfikowany jako transakcja płatności w formie akcji rozliczana w instrumentach kapitałowych.

W ramach programu członkom Zarządu Budimex SA i wyższej kadry kierowniczej corocznie przyznawane są akcje Ferrovial SA, których ostateczne rozliczenie następuje po 3 latach od dnia przyznania i jest ograniczone poniższymi warunkami:

- pozostanie w spółce przez okres trzech lat począwszy od daty sformalizowania programu, z wyjątkiem określonych sytuacji nadzwyczajnych,
- osiągnięcie we wspomnianym okresie określonych wskaźników dotyczących przepływów z działalności oraz relacji między wynikiem operacyjnym brutto i aktywami produkcyjnymi netto,
- poziom wskaźników wymagany do otrzymania całkowitej lub proporcjonalnej liczby akcji ustalany jest corocznie.

Łączna wartość godziwa usług ujęta w pozostałych kapitałach rezerwowych na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz na dzień 31 grudnia 2017 roku wynosiła 7 171 tysięcy złotych. Łączna wartość godziwa ujęta w zobowiązaniach na dzień 31 grudnia 2018 roku wynosiła 11 974 tysięcy złotych, natomiast na dzień 31 grudnia 2017 roku wyniosła 8 687 tysięcy złotych.

Na podstawie umowy zawartej z Grupą Ferrovial w 2014 roku, Budimex SA zobowiązał się pokrywać koszty programu w odniesieniu do transzy instrumentów przyznanych w roku 2014 i latach kolejnych. Tym samym wartość godziwa usług świadczonych przez pracowników, związana z instrumentami przyznanymi w latach 2014 - 2018 została zaklasyfikowana jako zobowiązania (drugostronnie jako koszt).

Szczegóły dotyczące przyznania akcji przedstawia poniższa tabela:

Rok	Ilość początkowo przyznanych akcji	Dzień przyznania	Wartość godziwa 1 akcji na dzień przyznania	Osiągnięcie określonych wyników finansowych	Koszt przyznanych akcji
2018	44 650	15-02-2018	71,72	100%	3 287
2017	45 750	15-02-2017	74,00	100%	3 105

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Koszt przyznanych akcji za rok 2018 został obliczony jako 2/36 kosztu akcji przyznanych w 2015 roku, 12/36 kosztu akcji przyznanych w 2016 roku, 12/36 kosztu akcji przyznanych w 2017 roku oraz 10/36 kosztu akcji przyznanych w 2018 roku.

Koszt przyznanych akcji za rok 2017 to 2/36 kosztu akcji przyznanych w 2014 roku, 12/36 kosztu akcji przyznanych w 2015 roku, 12/36 kosztu akcji przyznanych w 2016 roku oraz 10/36 kosztu akcji przyznanych w 2017 roku.

W lutym 2018 roku upłynął trzyletni okres nabywania uprawnień do akcji przyznanych w 2015 roku. W wyniku spełnienia warunków programu nastąpiło formalne przekazanie 41 743 akcji Ferrovia SA uprawnionym pracownikom z tej transzy. Ilość faktycznie przekazanych akcji różni się od ilości przyznanej pierwotnie ze względu na późniejsze korekty.

40. Transakcje z podmiotami powiązаныmi

Transakcje z podmiotami powiązаныmi zawarte w 2018 i 2017 roku oraz wysokość nierozliczonych sald należności i zobowiązań z tymi podmiotami na dzień 31 grudnia 2018 roku i 31 grudnia 2017 roku zostały zaprezentowane poniżej.

	Należności		Zobowiązania	
	31 grudnia 2018 roku	31 grudnia 2017 roku	31 grudnia 2018 roku	31 grudnia 2017 roku
Podmiot dominujący oraz spółki z nim powiązane (Grupa Ferrovia)	1 490	20 679	32 952	73 553
Podmioty wspólnokontrolowane	12 065	13 820	911	744
Spółki stowarzyszone	298	304	425	1 635
Inne spółki powiązane – zależne niekonsolidowane*	233	26	24	387
Inne spółki powiązane – pozostałe*	14	11	-	-
Inne spółki powiązane – poprzez kluczowy personel*	-	-	5 575	5 091
Ogółem rozrachunki z podmiotami powiązаныmi	14 100	34 840	39 887	81 410

	Przychody ze sprzedaży produktów i usług oraz pozostałe przychody operacyjne		Zakup produktów i usług	
	2018	2017	2018	2017
Podmiot dominujący oraz spółki z nim powiązane (Grupa Ferrovia)	158	856	42 931	45 522
Podmioty wspólnokontrolowane	65 471	58 116	414	234
Spółki stowarzyszone	2 027	1 090	6 065	7 728
Inne spółki powiązane – zależne niekonsolidowane*	198	266	104	(235)
Inne spółki powiązane – pozostałe*	-	-	-	-
Inne spółki powiązane – poprzez kluczowy personel*	2 203	-	3	7
Ogółem rozrachunki z podmiotami powiązаныmi	70 057	60 328	49 517	53 256

	Pożyczki udzielone / (otrzymane); nabyte / (wyemitowane) dłużne papiery wartościowe		Przychody / (koszty) finansowe	
	31 grudnia 2018 roku	31 grudnia 2017 roku	2018	2017
Podmiot dominujący oraz spółki z nim powiązane (Grupa Ferrovia)	(9 019)	(8 698)	(50)	(58)
Podmioty wspólnokontrolowane	-	-	2	-
Spółki stowarzyszone	74 145	62 451	3 985	2 264
Inne spółki powiązane – zależne niekonsolidowane*	-	-	-	-
Inne spółki powiązane – pozostałe*	-	-	-	-
Inne spółki powiązane – poprzez kluczowy personel*	-	-	-	-
Ogółem rozrachunki z podmiotami powiązаныmi	65 126	53 753	3 937	2 206

*) Inne spółki powiązane to podmioty kontrolowane niekonsolidowane, wspólnokontrolowane lub podmioty, na które znacząco wpływa lub posiada w nich znaczącą ilość głosów członek kluczowego personelu kierowniczego Jednostki Dominującej lub spółki zależnej Grupy Budimex albo jego bliski członek rodziny.

W powyższej tabeli w pozycji „Podmiot dominujący oraz spółki z nim powiązane (Grupa Ferrovia)” zostały zaprezentowane dane liczbowe dotyczące transakcji ze spółkami z Grupy Ferrovia: Ferrovia Agroman SA, w tym również z Ferrovia Agroman SA Oddział w Polsce oraz innymi: Cintra Infraestructuras SA, Ferrovia SA, Cadagua SA oraz Cadagua SA Oddział w Polsce.

Przychody ze sprzedaży / zakup produktów i usług

Przychody ze sprzedaży produktów i usług obejmują dotyczą głównie przychodów z tytułu kontraktów budowlanych realizowanych w konsorcjach ze spółkami z Grupy Ferrovia.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

W roku 2010 Budimex SA zawarł z Ferrovial Agroman SA dwie umowy, na mocy których Ferrovial świadczy usługi na rzecz Spółki w zakresie utrzymania i rozwoju systemów informatycznych oraz oddelegowania personelu. W związku z realizacją tych umów Budimex SA w 2018 roku poniósł koszty w wysokości odpowiednio 5 709 tysięcy złotych oraz 5 220 tysięcy złotych, natomiast w roku 2017 odpowiednio w wysokości 4 183 tysiące złotych i 5 601 tysięcy złotych.

W dniu 29 października 2012 roku Budimex SA zawarł z Ferrovial Agroman SA umowę warunkową na wsparcie w zakresie know – how operacyjnego, racjonalizacji procesów i procedur w kluczowych obszarach działalności budowlanej, inwestycyjnej i zarządczej. Wynagrodzenie z tytułu umowy zostało ustalone jako 0,5% wartości rocznych przychodów ze sprzedaży Grupy Budimex pomniejszonej o przychody ze sprzedaży spółki Budimex Nieruchomości Sp. z o.o., przy czym umowa określała, że do czasu potwierdzenia prawidłowości wyceny ceny transakcyjnej przez władze fiskalne Polski i Hiszpanii, w postaci zatwierdzenia umowy BAPA, Budimex SA będzie uiszczal na rzecz Ferrovial Agroman SA opłatę pomniejszoną o 25%.

W dniu 28 marca 2017 roku Budimex SA podpisał nową umowę, która obowiązuje od 1 stycznia 2017 roku przez kolejne 5 lat. Zasady ustalania wynagrodzenia pozostały niezmienione, wynagrodzenie uiszczane jest w pełnej kwocie pomimo braku zatwierdzenia umowy BAPA. W związku z realizacją tych umów Budimex SA poniósł w roku 2018 koszty w wysokości 34 210 tysięcy złotych, natomiast w roku 2017 koszty w łącznej wysokości 29 357 tysięcy złotych.

Pożyczki

Na podstawie umowy zawartej w dniu 1 grudnia 2004 roku Budimex SA otrzymał od spółki Ferrovial Infraestructuras SA (obecnym pożyczkodawcą jest Ferrovial SA, spółka dominująca najwyższego szczebla) pożyczkę w wysokości 1 500 tysięcy euro. Zgodnie z warunkami umowy, pożyczka została udzielona na okres 12 miesięcy od dnia ich zawarcia z możliwością przedłużenia tego terminu. W przypadku sprzedaży udziałów w spółce Inversora de Autopistas del Levante S.L. pożyczka stanie się natychmiast wymagalna. Po upływie terminu wymagalności, pożyczka zostanie zwrócona wraz z odsetkami, ustalonymi w oparciu o roczną stopę EURIBOR+0,75%. W dniu 1 grudnia 2018 roku termin spłaty pożyczki został przedłużony o kolejny rok, a wartość pożyczki została zwiększona o kwotę naliczonych na ten dzień odsetek. Decyzją obu stron z dnia 19 marca 2019 roku pożyczka ma zostać spłacona przez Budimex SA w dniu 22 marca 2019 roku.

Transakcje z podmiotami powiązаныmi dokonywane są na warunkach rynkowych.

40.1 Wynagrodzenie kluczowych członków kadry kierowniczej

Zarząd

Łączna wartość wynagrodzeń, premii i nagród członków Zarządu Budimeksu SA w 2018 roku wyniosła 12 423 tysiące złotych (w tym 4 278 tysięcy złotych stanowiły premie za zrealizowane zadania z roku 2017), z czego kwota 11 052 tysiące złotych obciążała koszty Budimeksu SA. Pozostała kwota wynagrodzeń obciążała koszty spółek zależnych.

W 2017 roku łączna wartość wynagrodzeń, premii i nagród członków Zarządu Budimeksu SA wyniosła 12 092 tysiące złotych (w tym 4 066 tysięcy złotych stanowiły premie za zrealizowane zadania z roku 2016), z czego kwota 10 781 tysięcy złotych obciążała koszty Budimeksu SA. Pozostała kwota wynagrodzeń obciążała koszty spółek zależnych.

Wynagrodzenia Członków Zarządu w roku 2018 kształtowały się następująco:

Dariusz Blocher	2 523 tysiące złotych
Henryk Urbański	1 371 tysięcy złotych
Marcin Węglowski	1 283 tysiące złotych
Jacek Daniewski	1 259 tysięcy złotych
Fernando Pascual Larragoiti	1 867 tysięcy złotych
Cezary Mączka	1 289 tysięcy złotych
Radosław Górski	1 137 tysięcy złotych
Artur Popko	1 694 tysiące złotych

Dodatkowo, oprócz kwot zaprezentowanych powyżej, w okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2018 roku oszacowane koszty płatności w formie akcji w związku z programami motywacyjnymi Ferrovial SA dotyczące Zarządu Spółki wyniosły 2 071 tysięcy złotych (z czego kwota 1 842 tysiące złotych obciążała koszty Budimeksu SA; pozostała kwota wynagrodzeń obciążała koszty spółek zależnych) i kształtowały się następująco:

Dariusz Blocher	793 tysiące złotych
Henryk Urbański	229 tysięcy złotych
Marcin Węglowski	156 tysięcy złotych
Jacek Daniewski	156 tysięcy złotych
Fernando Pascual Larragoiti	225 tysięcy złotych
Cezary Mączka	148 tysięcy złotych
Radosław Górski	163 tysiące złotych
Artur Popko	201 tysięcy złotych

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

Powyższe koszty składają się z: 2/36 kosztu akcji przyznanych w 2015 roku, 12/36 kosztu akcji przyznanych w 2016 roku, 12/36 kosztu akcji przyznanych w 2017 roku, 10/36 kosztu akcji przyznanych w 2018 roku.

W marcu 2018 roku upłynął trzyletni okres nabywania uprawnień do akcji przyznanych w 2015 roku. W wyniku spełnienia warunków programu nastąpiło formalne przekazanie akcji Ferrovial SA. Ilość akcji faktycznie przyznanych członkom Zarządu Spółki kształtowała się następująco:

Dariusz Blocher	9 000 akcji
Henryk Urbański	3 300 akcji
Marcin Węglowski	2 250 akcji
Jacek Daniewski	2 250 akcji
Fernando Pascual Larragoiti	3 000 akcji
Cezary Mączka	1 143 akcji
Radosław Górski	2 100 akcji
Artur Popko	2 500 akcji

Wartość rynkowa akcji Ferrovial SA w dniu faktycznego przekazania wynosiła 72,77 złotych.

Prokurenci

Łączna wartość wynagrodzeń wypłaconych prokurentom Budimeksu SA w 2018 roku wyniosła 888 tysięcy złotych, natomiast w 2017 roku 816 tysięcy złotych.

Indywidualne wynagrodzenia prokurentów w roku 2018 kształtują się następująco:

Piotr Świecki	888 tysięcy złotych
---------------	---------------------

Dodatkowo, oprócz kwot zaprezentowanych powyżej, w okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2018 roku oszacowane koszty płatności w formie akcji w związku z programami motywacyjnymi Ferrovial SA dotyczące prokurenta Budimex SA – Piotra Świeckiego – wyniosły 114 tysięcy złotych.

W związku ze spełnieniem warunków po upływie trzyletniego okresu nabywania uprawnień przyznanych w 2015 roku, Ferrovial SA przekazał faktycznie 850 akcji prokurentowi Budimex SA, Piotrowi Świeckiemu. Wartość rynkowa akcji Ferrovial SA w dniu faktycznego przekazania wynosiła 72,77 złotych.

Rada Nadzorcza

Łączna wartość wynagrodzeń wypłaconych w 2018 roku członkom Rady Nadzorczej wyniosła 1 377 tysięcy złotych (1 284 tysiące złotych w 2017 roku).

Wynagrodzenia członków Rady Nadzorczej Budimeksu SA w roku 2018 wynosiły:

Marek Michałowski	219 tysięcy złotych
Igor Chalupec	149 tysięcy złotych
Javier Galindo Hernandez	149 tysięcy złotych
Jose Carlos Garrido-Lestache Rodriguez	138 tysięcy złotych
Marzenna Anna Weresa	172 tysiące złotych
Piotr Kamiński	149 tysięcy złotych
Alejandro de la Joya Ruiz de Velasco	149 tysięcy złotych
Janusz Dedo	126 tysięcy złotych
Ignacio Clopes Estela	126 tysięcy złotych

40.2 Zaliczki, kredyty, pożyczki, gwarancje, poręczenia i inne umowy zawarte z osobami zarządzającymi i nadzorującymi

Członkowie Zarządu oraz członkowie Rady Nadzorczej Jednostki Dominującej oraz ich współmałżonkowie, krewni i powinowaci do drugiego stopnia, przysposobieni lub przysposabiający oraz inne osoby, z którymi są one powiązane osobiście, zarówno na dzień 31 grudnia 2018, jak i na dzień 31 grudnia 2017 roku nie posiadali niespłaconych pożyczek, kredytów ani gwarancji udzielonych przez Budimex SA oraz jednostki od niego zależne, przez niego współkontrolowane i z nim stowarzyszone.

Członkowie zarządów spółek zależnych Grupy oraz członkowie rad nadzorczych na dzień 31 grudnia 2018 roku i 31 grudnia 2017 roku nie posiadali niespłaconych pożyczek, kredytów, gwarancji udzielonych przez te spółki, ani nie byli stroną innych umów zobowiązujących do świadczeń na rzecz spółek Grupy.

*(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)***41. Poniesione i planowane nakłady inwestycyjne**

Nakłady inwestycyjne na niefinansowe aktywa trwałe poniesione w 2018 roku wyniosły 162 480 tysięcy złotych. W 2017 roku nakłady inwestycyjne na niefinansowe aktywa trwałe wyniosły 85 752 tysiące złotych.

W 2019 roku Grupa przewiduje poniesienie nakładów inwestycyjnych na niefinansowe aktywa trwałe w wysokości około 50 000 tysięcy złotych.

Spółki Grupy nie poniosły nakładów inwestycyjnych na ochronę środowiska naturalnego w 2018 roku i w 2017 roku, ani nie przewidują poniesienia nakładów inwestycyjnych na ochronę środowiska w kolejnych 12 miesiącach po dniu bilansowym.

42. Zobowiązania inwestycyjne (pozabilansowe)

Na dzień 31 grudnia 2018 roku umowne zobowiązania inwestycyjne Grupy wyniosły 784 tysiące złotych i dotyczyły zakupu sprzętu drogowego.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku umowne zobowiązania inwestycyjne wyniosły 51 385 tysięcy złotych i dotyczyły zakupu maszyn kolejowych.

43. Przyszłe zobowiązania z tytułu umów najmu, dzierżawy oraz leasingu operacyjnego

Zobowiązania z tytułu umów najmu, dzierżawy oraz leasingu operacyjnego dotyczą głównie umów, których przedmiotem jest dzierżawa samochodów oraz wynajem pomieszczeń biurowych.

Łączne kwoty przyszłych minimalnych opłat leasingowych z tytułu niepodlegających rozwiązaniu (nieodwołalnych) umów leasingu operacyjnego wynoszą:

	31 grudnia 2018 roku	31 grudnia 2017 roku
– do 1 roku	39 505	41 069
– od 1 do 5 lat	31 161	32 791
– powyżej 5 lat	2 394	125
Ogółem	73 060	73 985

	2018	2017
Kwoty ujęte w kosztach opłat leasingowych	53 541	48 765

Ponadto Grupa wykorzystuje grunty, które otrzymała na podstawie decyzji administracyjnej do wieczystego użytkowania. Szacowane przyszłe opłaty z tytułu wieczystego użytkowania gruntów będą wynosiły:

	31 grudnia 2018 roku	31 grudnia 2017 roku
– do 1 roku	122	607
– od 1 do 5 lat	488	2 428
– powyżej 5 lat	8 077	41 116
Ogółem	8 687	44 151

	2018	2017
Kwoty opłat za wieczyste użytkowanie ujęte w kosztach	438	641

44. Zdarzenia po dniu bilansowym

W dniu 2 stycznia 2019 roku spółki Budimex A Sp. z o.o. oraz Budimex PPP SA podpisały umowę zbycia ogółu praw i obowiązków związanych z uczestnictwem, odpowiednio, w spółkach Budimex SA Energetyka 2 s.j. oraz Budimex SA Energetyka 3 s.j. na rzecz spółki Budimex Budownictwo Sp. z o.o.

W dniu 19 marca 2019 roku Budimex SA (pożyczkobiorca) wraz z Ferrovial SA (pożyczkodawca) zdecydował, że pożyczka z 1 grudnia 2004 roku udzielona przez Ferrovial SA do Budimeksu SA zostanie spłacona przez Budimex SA w dniu 22 marca 2019 roku.

Do dnia zatwierdzenia do publikacji niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie wystąpiły żadne inne istotne zdarzenia, które powinny być ujawnione.

(wszystkie kwoty ujęte w tabelach wyrażone są w tysiącach złotych, o ile nie podano inaczej)

45. Zobowiązania i należności warunkowe

	31 grudnia 2018 roku	31 grudnia 2017 roku
Należności warunkowe		
Od pozostałych jednostek		
– otrzymanych gwarancji i poręczeń	583 363	589 062
– otrzymanych weksli jako zabezpieczenie	6 083	3 628
Od pozostałych jednostek ogółem	589 446	592 690
Pozostałe należności warunkowe	12 000	14 768
Należności warunkowe ogółem	601 446	607 458
Zobowiązania warunkowe		
Na rzecz jednostek powiązanych		
– udzielonych gwarancji i poręczeń	1 537	2 814
Na rzecz jednostek powiązanych ogółem	1 537	2 814
Na rzecz pozostałych jednostek		
– udzielonych gwarancji i poręczeń	3 540 626	3 821 829
– wystawionych weksli jako zabezpieczenie	21 520	16 141
Na rzecz pozostałych jednostek ogółem	3 562 146	3 837 970
Pozostałe zobowiązania warunkowe	-	134 381
Zobowiązania warunkowe ogółem	3 563 683	3 975 165
Pozycje warunkowe razem	(2 962 237)	(3 367 707)

Należności warunkowe z tytułu udzielonych gwarancji i poręczeń obejmują wystawione przez banki lub inne podmioty na rzecz spółek Grupy Budimex gwarancje stanowiące zabezpieczenie roszczeń Grupy w stosunku do kontrahentów z tytułu wykonywanych kontraktów budowlanych.

Zobowiązania warunkowe z tytułu udzielonych gwarancji i poręczeń to przede wszystkim gwarancje wystawione przez banki na rzecz kontrahentów spółek Grupy na zabezpieczenie ich roszczeń w stosunku do spółek Grupy z tytułu wykonywanych kontraktów budowlanych. Bankom przysługuje roszczenie zwrotne z tego tytułu wobec spółek Grupy. Gwarancje udzielane zleceniodawcom Grupy stanowią alternatywny, w odniesieniu do zatrzymywanych kaucji gwarancyjnych, sposób zabezpieczenia ewentualnych roszczeń zleceniodawców z tytułu realizacji kontraktów budowlanych. Jednocześnie ryzyko dotyczące napraw gwarancyjnych oszacowane przez Zarząd Grupy jako prawdopodobne zostało odpowiednio odzwierciedlone w rezerwie na naprawy gwarancyjne, co zostało opisane w nocie 5.1 oraz 25 sprawozdania.

Wystawione weksle własne stanowią zabezpieczenie spłaty zobowiązań wobec strategicznych dostawców spółek Grupy, natomiast otrzymane weksle ujęte w należnościach warunkowych stanowią zabezpieczenie zapłaty należności przez inwestorów / odbiorców spółek Grupy.

Dodatkowo Grupa posiada zobowiązania warunkowe z tytułu ustanowionych zabezpieczeń na aktywach Grupy, które wyszczególniono w nocie 38.

W Budimex SA aktualnie prowadzona jest kontrola celno-skarbowa w zakresie rzetelności deklarowanych podstaw opodatkowania oraz prawidłowości obliczania i wpłacania podatku dochodowego od osób prawnych za rok 2012. Przedmiotem kontroli w szczególności objęte są usługi niematerialne nabywane przez Spółkę, a także transakcja nabycia PNI Sp. z o.o., konsekwencje ogłoszenia upadłości tej spółki i transakcja sprzedaży jej udziałów do Budimex Kolejnictwo SA. Zdaniem Zarządu Budimex SA transakcje zostały rozliczone prawidłowo. Na moment sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego nie został wydany wynik kontroli.

Pozostałe zobowiązania warunkowe na dzień 31 grudnia 2017 roku obejmowały między innymi dobrowolne poddanie się egzekucji, stanowiące zabezpieczenie płatności do kwoty 134 381 tysięcy złotych, wymagalne w przypadku nienależytego wykonania obowiązków przez Spółkę, wynikających z umowy kupna udziałów spółki Przedsiębiorstwo Napraw Infrastruktury Sp. z o.o. Na dzień 31 grudnia 2018 roku te zobowiązania warunkowe wygasły.

46. Zatrudnienie

Wyszczególnienie	Liczba zatrudnionych osób na dzień 31 grudnia	
	2018 roku	2017 roku
Pracownicy fizyczni	2 964	2 660
Pracownicy umysłowi	3 942	3 879
Ogółem	6 906	6 539

47. Istotne zdarzenia mające wpływ na sytuację finansową Grupy

W dniu 23 stycznia 2010 roku Zarząd Budimex SA powziął wiadomość, że nie ziszczył się warunek, od którego uzależniona była budowa i eksploatacja autostrady A1 Stryków - Pyrzowice w systemie koncesyjnym zgodnie z umową podpisaną w dniu 22 stycznia 2009 roku pomiędzy Autostradą Południe SA a Skarbem Państwa. W konsekwencji powyższego nie weszła w życie II faza (dotycząca robót budowlanych) podpisanej w dniu 19 stycznia 2010 roku pomiędzy spółką Budimex SA Ferrovial Agroman SA Sp. J. (poprzednio Budimex Dromex SA Ferrovial Agroman SA Sp. J.), a Autostradą Południe SA umowy na zaprojektowanie i wybudowanie odcinka autostrady A1 Stryków - Pyrzowice. I faza obejmowała prace projektowe o wartości 180 000 tysięcy złotych, których rozpoczęcie nastąpiło w 2009 roku na podstawie umowy wstępnej zawartej pomiędzy Autostradą Południe SA, Budimeksem Dromeksem SA i Ferrovial Agroman SA w dniu 30 maja 2008 roku.

W marcu 2010 roku Zarząd Budimeksu SA powziął informację o braku akceptacji przez Ministerstwo Infrastruktury dokumentacji projektowej wykonywanej przez Spółkę Jawną na rzecz Autostrady Południe SA. W związku z tym faktem, istnieje ryzyko braku odzyskania przez tę spółkę (w której Budimex SA posiada 50% udziałów) pełnej kwoty kosztów realizowanego kontraktu od spółki Autostrada Południe SA, chyba że zostanie wykazane, iż brak płatności od Skarbu Państwa na rzecz Autostrady Południe SA nie wynika z wady dostarczonego przez Spółkę Jawną projektu lub też wady te są konsekwencją wymagań Autostrady Południe SA odmiennych od Skarbu Państwa jako inwestora.

W dniu 21 grudnia 2011 roku Autostrada Południe SA wniosła do sądu pozew przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej, domagając się zapłaty kwoty 176 855 tysięcy złotych z tytułu wykonanych prac projektowych, których wykonawcą była Spółka Jawna. W roku 2012 i 2013 miało miejsce częściowe postępowanie dowodowe, słuchanie świadków, a także sporządzona została opinia biegłego sądowego. Autostrada Południe SA zgłosiła wniosek o przygotowanie opinii uzupełniającej, która została wykonana i przekazana stronom w październiku 2014 roku. Opinia wskazała, że wszystkie etapy prac projektowych, za które powód domaga się zapłaty zostały wykonane, a tym samym, że uwagi poprzedniego biegłego były nieuzasadnione. Następnie w październiku 2015 roku sąd zaakceptował wniosek pozwanego o dopuszczenie przesłuchania kolejnego świadka, w efekcie czego wynikła konieczność sporządzenia dodatkowej opinii biegłego. Opinia uzupełniająca została złożona w sądzie w październiku 2018 roku i jest korzystna dla Autostrady Południe SA. Strony następnie przedstawiły swoje stanowiska do opinii uzupełniającej i obecnie czekają na wyznaczenie przez sąd terminu rozprawy z udziałem biegłego, na której odniesie się on do przedstawionych stanowisk i poruszonych w nich kwestii. Wyznaczenie tej rozprawy jest spodziewane na II kwartał 2019 roku.

Przychody z tytułu realizowanych prac projektowych, rozpoznane w latach ubiegłych z uwzględnieniem przewidywanych ryzyk przez Spółkę Jawną, przypadające na Budimex SA wynosiły 72 505 tysięcy złotych. Spółka Jawna objęła odpisem aktualizującym wartość należności od spółki Autostrada Południe SA, z czego na Budimex SA przypadała kwota 39 850 tysięcy złotych oraz rozpoznała rezerwę stanowiącą zobowiązanie z tytułu odszkodowań dla Autostrady Południe SA, z czego na Budimex SA przypadała kwota 12 655 tysięcy złotych.

W nawiązaniu do postępowania sądowego, opisanego w załączonym sprawozdaniu z działalności, dotyczącego Kontraktu na Rozbudowę Międzynarodowego Portu Lotniczego Warszawa - Okęcie – Budowa Terminala 2, po zawarciu ugody sądowej przed Sądem Arbitrażowym przy Krajowej Izbie Gospodarczej w dniu 8 sierpnia 2018 roku strony zrzekły się wzajemnie wszelkich pozostałych roszczeń objętych postępowaniem przed Sądem Arbitrażowym oraz zniosły wzajemnie koszty postępowania, a zapłata przez PPL na rzecz Konsorcjum obejmowała należności wyłącznie z tytułu zrealizowanych robót i dostaw, w tym z tytułu kwot zatrzymanych. Rozliczenie zawartej ugody dokonane przez Lidera Konsorcjum, spółkę Ferrovial Agroman SA, spowodowało wzrost zysku brutto ze sprzedaży Grupy Budimex o 29 506 tysięcy złotych.

Warszawa, 21 marca 2019 roku

Dariusz Blocher	Prezes Zarządu
Jacek Daniewski	Członek Zarządu
Radosław Górski	Członek Zarządu
Cezary Mączka	Członek Zarządu

Artur Popko Członek Zarządu

Henryk Urbański Członek Zarządu

Marcin Węglowski Członek Zarządu

Grzegorz Fąfara Główny Księgowy